

МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ
(Мінекономіки)

вул. М. Грушевського 12/2, м. Київ, 01008, тел. (044) 200-47-53, факс (044) 253-63-71
E-mail: meconomy@me.gov.ua, <http://www.me.gov.ua>, код ЄДРПОУ 37508596

На №.

від

Державна регуляторна служба
України

Про погодження проекту акта

Мінекономіки, на виконання пункту 2 витягу з протоколу № 7 засідання Урядового комітету з питань європейської та євроатлантичної інтеграції, міжнародного співробітництва, культури, молоді, спорту та інформаційної політики від 28.04.2023, було проведено 08.05.2023 узгоджувальну нараду з представниками Державної регуляторної служби України стосовно проекту Закону України “Про безпеку та здоров’я працівників на роботі” (далі - проект Закону) та надсилаємо додаткові інформаційні матеріали до проекту Закону.

Крім того, за результатом узгоджувальної наради, проведеної 12.05.2023 під головуванням Першого заступника Державного секретаря Кабінету Міністрів України Мар'євича К. М., просимо погодити зазначений проект Закону в односторонній термін.

- Додатки: 1. Протоколи нарад на 7 арк. в 1 прим.
2. Інформаційна довідка щодо ліцензування на 3 арк. в 1 прим.
3. Інформація про стан виробничого травматизму на 17 арк. в 1 прим.
4. Проект Закону на 55 арк. в 1 прим.
5. Пояснювальна записка на 6 арк. в 1 прим.
6. Порівняльна таблиця на 16 арк. в 1 прим.
7. Аналіз регуляторного впливу на 24 арк. в 1 прим.
8. Інформація щодо досвіду європейських країн на 5 арк. в 1 прим.

Виконувач обов’язків
Міністра

Тарас КАЧКА

Ганна ШКУРА, 067-232-34-91

ДОКУМЕНТ СЕД Мінекономіки АСКОД

Підписувач **Качка Тарас Андрійович**

Сертифікат 4FD4BFDE9E1BAF3A04000000565000008DDE0000

Дійсний з 25.11.2021 16:49:56 по 25.11.2023 16:49:56

Мінекономіки

4708-02/22660-03 від 17.05.2023 17:59

АНАЛІЗ РЕГУЛЯТОРНОГО ВПЛИВУ
до проекту Закону України
“Про безпеку та здоров’я працівників на роботі”
(далі –проект акта)

I. Визначення проблеми

Розвиток ринкових відносин, впровадження в різні галузі економіки нових технологій одночасно з використанням фізично і морально застарілих технологічних процесів та виробничого обладнання, що є джерелом підвищеної небезпеки, зумовлює необхідність реформування системи управління охороною праці.

Система управління охороною праці, яку було сформовано відповідно до командно-адміністративних засад планової економіки, довела свою ефективність за умови монополії державної форми власності в усіх галузях народного господарства, планування розвитку технічних систем і значного регламентування процедур і правил, пов’язаних із застосуванням виробничого обладнання та виконанням робіт.

Такий підхід не сприяє запровадженню ефективного механізму економічного стимулювання роботодавців до створення належних, безпечних і здорових умов праці і не дає змоги роботодавцям вибирати найефективніший спосіб управління та інтегрувати систему управління охороною праці в загальну систему управління підприємством.

Жорстка регламентація правил виконання робіт і використання машин і механізмів призвела до накопичення значного обсягу нормативно-правових актів з безпеки та гігієни праці і не дає можливості оперативно та своєчасно реагувати на швидкий розвиток технологій та економіки і характеризується неефективним використанням ресурсів.

За таких умов підприємствам, особливо мікро- та малим, складно швидко адаптуватися до сучасних технологій, змін на ринку товарів і послуг.

Ключова проблема, яку передбачається розв’язати, – застарілість та неефективність існуючого способу державного регулювання охороною праці.

Така ситуація обумовлена тим, що існуюча система на всіх рівнях у своїй основі функціонує за “реактивним” принципом коригувальних дій, тобто реагування на наслідки нещасних випадків у вигляді видання державою нормативних актів, які передбачають правила безпечної поведінки при виконанні відповідних робіт.

ДОКУМЕНТ СЕД Мінекономіки АСКОД

Підписувач **Качка Тарас Андрійович**

Сертифікат **4FD4BFDE9E1BAF3A04000000565000008DDE0000**

Дійсний з **25.11.2021 16:49:56** по **25.11.2023 16:49:56**

Мінекономіки

4708-02/22660-03 від 17.05.2023 17:59

Розподіл виробничого травматизму
за видами нагляду (осіб)

Вид нагляду	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Вугільна промисловість	752	864	780	725	690	524	561	391
Гірничорудна та нерудна промисловість	207	192	201	173	160	141	163	83
Нафтогазовидобування та геологорозвідка	11	23	20	25	30	19	21	14
Енергетика	113	136	121	118	121	137	97	197
Будівництво та промисловість будматеріалів	206	184	224	205	244	213	239	136
Котлонагляд та підйомні споруди	10	20	16	15	14	23	24	24
Машинобудування	311	313	336	364	270	230	278	191
Металургійна промисловість	268	255	260	244	199	186	174	106
Хімічна промисловість	137	146	128	105	129	97	106	98
Транспорт	396	364	393	338	293	351	304	310
Зв'язок	60	60	57	76	47	54	58	58
Газова промисловість	48	36	35	32	28	46	29	35
Житлово-комунальне господарство	141	167	155	140	135	132	122	110
Агропромисловий комплекс	602	578	537	503	517	406	405	342
Деревообробна промисловість	83	51	76	67	53	55	63	37
Легка та текстильна промисловість	17	22	23	38	22	14	17	22
Соціально-культурна сфера та торгівля	898	1017	951	958	924	1006	733	765
Р а з о м	4260	4428	4313	4126	3876	3634	3394	2919

Розподіл виробничого травматизму зі смертельним наслідком
за видами нагляду (осіб)

Вид нагляду	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Вугільна промисловість	19	20	23	21	20	20	19	12
Гірничорудна та нерудна промисловість	16	23	9	22	16	15	21	10
Нафтогазовидобування та геологорозвідка	4	5	3	1	3	1	3	3

Енергетика	18	15	16	11	20	25	14	32
Будівництво та промисловість будматеріалів	35	41	54	54	61	47	69	32
Котлонагляд та підйомні споруди	1	6	9	8	7	10	14	6
Машинобудування	21	19	19	19	20	14	19	21
Металургійна промисловість	14	12	13	21	13	14	8	14
Хімічна промисловість	16	10	5	13	15	7	9	11
Транспорт	54	70	65	88	75	76	63	85
Зв'язок	8	1	2	3	0	1	2	9
Газова промисловість	2	2	2	0	3	5	4	12
Житлово-комунальне господарство	14	33	17	17	20	19	18	29
Агропромисловий комплекс	84	83	75	67	80	71	70	75
Деревообробна промисловість	5	2	7	5	5	5	5	5
Легка та текстильна промисловість	0	0	1	1	1	0	2	1
Соціально-культурна сфера та торгівля	64	58	46	58	63	48	46	116
Р а з о м	375	400	366	409	422	378	386	473

Відповідно до бюджетів Фонду соціального страхування України на відповідний рік витрати на страхові виплати склали, млрд. грн.:

2017	2018	2019	2020	2021	2022	разом
6,8	8,0	8,4	9,7	10,8	12,2	55,9

Спосіб впливу на роботодавців базується на засадах адміністративного чи кримінального покарання за порушення встановлених державою правил чи приписів з безпеки. В той же час міжнародна практика свідчить, що роботодавець має бути більш самостійним у виборі найефективніших способів організації безпеки працівників та нести в першу чергу матеріальну (фінансову) відповідальність за якість такого вибору та ефективність визначеної ним політики безпеки.

Іншим негативним наслідком прямої державної регламентації правил виконання робіт і застосування устаткування стало накопичення значного обсягу в більшості випадків застарілих нормативно-правових актів з безпеки та гігієни праці. Такі правила не відповідають реальним потребам в організації безпеки і носять формальний характер, лише створюючи додаткові підстави для притягнення роботодавця до відповідальності за їх порушення без будь-яких позитивних наслідків для безпеки в цілому та потерпілих працівників зокрема.

При цьому роботодавці замість розробки та реалізації власної безпекової політики вимушені витрачати ресурси на виконання неефективних положень

нормативних актів, що з іншого боку дає їм підстави формально уникати відповідальності за наслідки нещасних випадків, посиляючись на дотримання таких формальних положень.

Об'єктивна необхідність модернізації державної політики в сфері безпеки працівників також посилюється отриманням статусу кандидата на членство в ЄС та подальшій інтеграції України в рамках Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони.

Тому вирішення визначеної проблеми передбачається шляхом прийняття проекту акта, який замінить собою Закон України “Про охорону праці” (далі – Закон).

Також, відповідно до Концепції реформування системи управління охороною праці в Україні та затвердження плану заходів щодо її реалізації (далі - Концепція), схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12.12.2018 № 989-р, основними напрямками реформи системи управління охороною праці є:

удосконалення законодавства з безпеки та гігієни праці з одночасним підвищенням рівня безпеки та гігієни праці працівників, яке включає, зокрема, раціональне застосування ліцензій та дозволів на провадження господарської діяльності для зменшення адміністративного та регуляторного тиску, а також державне регулювання ринку послуг з безпеки та гігієни праці і промислової безпеки, зокрема за принципами страхування ризиків, пов'язаних з неякісним наданням таких послуг.

Враховуючи мету Концепцію, проектом акта передбачається впровадити нові механізми регулювання ринку надавачів послуг у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, зокрема це стосується:

- проведення гігієнічних досліджень умов праці;
- проведення технічного огляду робочого обладнання підвищеної небезпеки;
- проведення експертизи щодо спроможності роботодавця забезпечити безпечне виконання робіт підвищеної небезпеки;
- проведення навчання з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі.

1. Щодо проведення гігієнічних досліджень умов праці

З метою атестації робочих місць/зон проводяться гігієнічні дослідження умов праці. Гігієнічні дослідження умов праці проводять суб'єкти господарювання, які отримали ліцензію на відповідний вид господарської діяльності (частина шоста статті 10 проекту Закону).

2. Щодо проведення технічного огляду робочого обладнання підвищеної небезпеки

Обов'язкові технічні огляди робочого обладнання підвищеної небезпеки проводяться суб'єктами господарювання, що отримали ліцензію на відповідний вид господарської діяльності (частина восьма статті 12 проекту Закону).

3. Щодо виконання робіт підвищеної небезпеки

Частиною першою статті 11 проекту Закону передбачається, що роботи підвищеної можуть виконуватись лише за наявності щонайменше однієї з наступних умов:

1) договору страхування життя, здоров'я та працездатності працівників, які виконують роботи підвищеної небезпеки, за класом страхування 1, визначеним статтею 4 Закону України "Про страхування", або

2) дозволу на виконання робіт підвищеної небезпеки, отриманого відповідно до цієї статті, або зареєстрованої декларації відповідності.

Позитивний висновок експертизи щодо спроможності роботодавця забезпечити безпечне виконання робіт підвищеної небезпеки надається суб'єктом господарювання, що отримав ліцензію на відповідний вид господарської діяльності (частина сьома статті 11 проекту Закону).

4. Щодо навчання та перевірки знань з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі

Обов'язкове навчання та перевірка знань з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі здійснюється роботодавцем або суб'єктами господарювання, що надають послуги у сфері навчання з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі, за умови наявності ліцензії на проведення навчання з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі (частина третя статті 20 проекту Закону).

Тобто, суб'єкт отримує ліцензію чим підтверджує свою спроможність надавати послуги у сфері безпеки і здоров'я працівників на роботі.

Чинне регулювання, що передбачено Законом та відповідно підзаконними нормативно-правовими актами з охорони праці має низку недоліків, а деякі не мають законодавчих підстав щодо свого прийняття.

1. На законодавчому рівні не встановлюються ким та у який спосіб проводиться атестація робочих місць (гігієнічні дослідження умов праці).

Чинний Закон визначає, обов'язок роботодавця організувати лабораторні дослідження умов праці, а порядок контролю за якістю проведення атестації робочих місць за умовами праці визначає центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони праці.

Разом з цим, нормативно-правові акти регулюють, що:

Атестація робочих місць за умовами праці проводиться згідно з Порядком проведення атестації робочих місць за умовами праці, затвердженим постановою КМУ від 01.08.1992 № 442 (зі змінами).

Відповідно до пункту 7 Порядку проведення атестації Гігієнічні дослідження факторів виробничого середовища і трудового процесу проводяться лабораторіями, атестованими Держпраці і МОЗ в порядку, визначеному Мінсоцполітики разом з МОЗ.

Порядок атестації лабораторій затверджено спільним наказом Мінсоцполітики та МОЗ від 29.05.2018 № 784/1012.

Суб'єктів-надавачів послуг (орієнтовно) 278.

<https://dsp.gov.ua/informatsiinyi-perelik-laboratorii-atestovanykh-na-provedennia-hihiienichnykh-doslidzhen-faktoriv-vyrobnychoho-seredovyshcha-i-trudovoho-protseesu/>.

2. Проведення технічного огляду устаткування підвищеної небезпеки (робочого обладнання підвищеної небезпеки) теж не регулюється на законодавчому рівні.

Реалізація положень закріплена нормативно-правовими актами, та не визначається фундаментально на рівні Закону, зокрема:

регулювання щодо надання права виконувати відповідні роботи врегульовані наказом Держгірпромнагляду від 03.09.2007 № 195 «Про затвердження Вимог до спеціалізованих та експертних організацій», передбачених постановою Кабінету Міністрів України від 26.05.2004 № 687.

набуття права виконання такої роботи регламентовано Порядком атестації фахівців, які мають право проводити технічний огляд та/або експертне обстеження устаткування підвищеної небезпеки, затвердженого наказом Держгірпромнагляду від 20.12.2006 № 16, зареєстрованого в Мін'юсті 07.02.2007 за № 103/13370.

Перелік напрямів діяльності експертів технічних з промислової безпеки державних експертно-технічних центрів, що належать до сфери управління Державної служби України з питань праці, затверджений наказом Мінсоцполітики від 18.05.2019 № 824, зареєстрований в Мін'юсті 12.06.2017 за № 723/30591.

При цьому існують і недоліки такого регулювання, а саме:

неконтрольований з боку держави вихід на ринок;

формалізований підхід до навчання працівників, які проводять роботи технічного огляду устаткування підвищеної небезпеки;

корупційні ризики під час атестації таких працівників.

Не можливо визначити кількість таких суб'єктів за видом діяльності, оскільки чинне регулювання не відокремлює надання послуг з технічного огляду, випробування, експертне обстеження (технічне діагностування).

3. Експертиза щодо спроможності роботодавця забезпечити безпечне виконання робіт підвищеної небезпеки регламентована статтею 21 Закону.

Водночас, чинне регулювання є непрозорим та регламентовано низкою нормативно-правових актів, що регулюють цю сферу суспільних відносин, зокрема:

Порядком видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.10.2011 № 1107.

Основними вимогами, що встановлені наказом Мінекономіки від 06.01.2022 № 34-22 “Про затвердження Вимог до експертних організацій, які мають намір виконувати (виконують) експертизу стану охорони праці та безпеки промислового виробництва та щодо відповідності машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки вимогам законодавства про охорону праці та промислової безпеки”.

Набуття права виконання такої роботи регламентовано Порядком атестації фахівців, які мають право проводити технічний огляд та/або експертне обстеження устаткування підвищеної небезпеки, затвердженого наказом Держгірпромнагляду від 20.12.2006 № 16, зареєстрованого в Мін’юсті 07.02.2007 за № 103/13370.

Перелік напрямів діяльності експертів технічних з промислової безпеки державних експертно-технічних центрів, що належать до сфери управління Державної служби України з питань праці, затверджений наказом Мінсоцполітики від 18.05.2019 № 824, зареєстрований в Мін’юсті 12.06.2017 за № 723/30591.

Суб’єктів-надавачів послуг (орієнтовно) 45.

<https://naau.org.ua/>.

4. Право на здійснення навчання мають особи, які подали декларацію відповідності.

Порядок декларування визначено постановою КМУ від 26.10.2011 № 1107 «Про затвердження Порядку видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки»

Порядок та деякі загальні визначення встановлені наказом Держгірпромнагляду від 26.01.2005 № 15 «Про затвердження Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці та Переліку робіт з підвищеною небезпекою».

Недоліки такого регулювання:

неконтрольований вихід на ринок надання послуги шляхом подання декларації з охорони праці;

корупційні ризики під час надання послуг, зокрема під час перевірки знань;

неякісне надання послуг, відсутні вимоги до фаховості викладачів.

Суб’єктів-надавачів послуг (орієнтовно) 752.

<https://dsp.gov.ua/category/diyalnist/administratyvni-posluhy/>.

Основні групи (підгрупи), на які проблема справляє вплив:

Групи (підгрупи)	Так	Ні
Громадяни	Так	-
Держава	Так	-
Суб'єкти господарювання,	Так	-
у тому числі суб'єкти малого підприємництва	Так	-

Врегулювання зазначеної проблеми не може бути здійснено за допомогою ринкових механізмів, оскільки такі питання регулюються нормативно-правовими актами.

II. Цілі державного регулювання

Метою розроблення проекту акта є формування нової національної системи запобігання професійним ризикам шляхом впровадження на законодавчому рівні ризикоорієнтованого підходу у сфері організації безпеки та здоров'я працівників, що ґрунтується на принципах усунення небезпек, оцінювання, контролю та управління ризиками.

Цілями проекту акта є:

- підвищення рівня захисту життя та здоров'я працівників;
- зниження рівня та зменшенню частоти виробничого травматизму, аварій та професійних захворювань;
- формуванню культури безпеки та гігієни праці;
- спрощенню законодавства щодо безпеки та гігієни праці та зменшенню адміністративного і регуляторного навантаження на роботодавця;
- покращенню інвестиційного клімату в Україні;
- поступовій імплементації норм Європейського Союзу в національне законодавство.

Реалізація законодавчої ініціативи дасть змогу:

Для громадян – забезпечити збереження життя й здоров'я, як найвищу соціальну цінність, гарантувавши їм право на належні, безпечні та здорові умови праці.

Для держави – спрощення законодавства щодо безпеки та гігієни праці та зменшенню адміністративного і регуляторного навантаження на роботодавця; посиленню чесної конкуренції, розширенню доступу українських підприємств до міжнародного ринку та підвищенню їх конкурентоспроможності на такому

ринку; покращенню інвестиційного клімату в Україні; поступовій імплементації норм Європейського Союзу в національне законодавство.

Суб'єктів господарювання – забезпечення сприятливого середовища для провадження господарської діяльності; створення умов для розвитку малого і середнього підприємництва.

III. Визначення та оцінка альтернативних способів досягнення цілей

1. Визначення альтернативних способів

Вид альтернативи	Опис альтернативи
Альтернатива 1. Залишення існуючої ситуації без змін.	Така альтернатива досягнення цілей державного регулювання не дозволить вирішити проблеми, що зазначені у розділі I, а також не дозволить досягти цілей державного регулювання, спрямованих на формування нової національної системи запобігання професійним ризикам шляхом впровадження на законодавчому рівні ризикоорієнтованого підходу у сфері організації безпеки та здоров'я працівників.
Альтернатива 2. прийняття проекту акта, який замінить собою Закон України “Про охорону праці”	Альтернатива передбачає прийняття нового проект акта, який дозволить запровадити нову національну систему запобігання виробничим ризикам, засновану на принципах оцінювання, контролю ризиків та управління ними, які є базовими для побудови подібних систем у розвинених країнах Європи та світу. На противагу існуючій системі, запропоновані проектом акту підходи передбачають організацію системи безпеки і здоров'я працівників за “проактивним” принципом запобіжних дій. Зміна принципів побудови системи передбачає, в тому числі, і зміну об'єкту впливу державної політики: з нинішніх “безпека праці” або “охорона праці” – на європейський “безпека працівника”. Також проектом акту передбачається: запровадження за європейським прикладом системи мінімальних вимог щодо безпеки та здоров'я працівників, та регулярне здійснення роботодавцем оцінювання ризиків, які можуть виникнути на конкретному робочому місці, розробки і впровадження заходів щодо їх мінімізації або усунення.

	визначення на рівні закону ключових термінів та понять в цій сфері, які на сьогодні відсутні, зокрема поняття інциденту, професійного ризику, оцінювання ризиків, робочого місця, шкідливих та небезпечних професійних факторів, аудиту системи безпеки та здоров'я працівників, експертної організації; представники працівників і багато інших. встановлення обов'язку роботодавців щодо забезпечення безпеки та здоров'я окремих категорій працівників особливих категорій працівників (працівниць, які нещодавно народили, та працівниць, які годують грудьми; працівників, які не досягли 18-тирічного віку; працівників з інвалідністю), і передбачається обов'язок забезпечувати посилену увагу до захисту генетичного спадку працівників. запровадження обов'язку щодо включення до стандартів освіти при здобутті повної загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої і післядипломної освіти вимог до обов'язкових компетентностей здобувача світи в сфері безпеки та здоров'я працівників. Окрема увага приділена підтримці державою наукових досліджень в сфері безпеки та здоров'я працівників та визначення на державному рівні необхідності їх організації та фінансування. Проектом акта врегульовано, що сфера безпеки та здоров'я працівників є складовою законодавства про працю. Крім цього, така альтернатива сприятиме імплементації Директиви Ради 89/391/ЄЕС, що є логічним та послідовним продовженням обраного курсу наближення законодавства України до законодавства ЄС та сприятиме, зокрема: - підвищенню рівня захисту життя та здоров'я працівників; - підвищенню відповідальності роботодавців за створення належних умов праці та безпечного робочого середовища; - спрощенню законодавства у сфері безпеки та здоров'я працівників, зменшенню адміністративного і регуляторного навантаження на роботодавця; - запровадженню механізмів покращення умов
--	---

	безпеки працівників та відповідних економічних стимулів; - посиленню чесної конкуренції, розширенню доступу українських підприємств до міжнародного ринку та підвищенню їхньої конкурентоспроможності на цьому ринку; - поступовій імплементації норм законодавства Європейського Союзу в національне законодавство.
--	---

2.Оцінка вибраних альтернативних способів досягнення цілей

Оцінка впливу на сферу інтересів держави

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1	Відсутні	На тому ж рівні
Альтернатива 2	Спрощення законодавства щодо безпеки та гігієни праці та зменшенню адміністративного і регуляторного навантаження на роботодавця. Посилення чесної конкуренції, розширенню доступу українських підприємств до міжнародного ринку та підвищенню їх конкурентоспроможності на такому ринку. Покращення інвестиційного клімату в Україні. Поступова імплементація норм Європейського Союзу в національне законодавство.	Не прогнозуються

Оцінка впливу на сферу інтересів громадян

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1	Відсутні	Загроза для життя та / або здоров'я
Альтернатива 2	Забезпечення конституційних прав громадян на збереження життя й здоров'я, як найвища соціальну цінність, гарантувавши їм право на належні, безпечні та здорові умови праці.	Відсутні

Оцінка впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання

Показник	Великі	Середні	Малі	Мікро	Разом
Кількість суб'єктів господарювання, що підпадають під дію регулювання, одиниць Станом на 01.01.2020*	518	17751	362 328	48 948	380 597
Питома вага групи у загальній кількості, відсотків	0,1 %	4,7 %	82,3	12,9 %	100 %

*За даними Державної служби статистики <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Орієнтовна кількість суб'єктів надавачів послуг у сфері безпеки та здоров'я працівників без розподілу на великі, середні, малі, мікро становить 1075, які можуть потрапити під нове регулювання.

Кількість таких суб'єктів взята відповідно до чинного регулювання відповідно до законодавства у сфері охорони праці.

Відповідно до частини першої статті 14 Закону України “Про ліцензування видів господарської діяльності” плата за видачу ліцензії справляється разова плата в розмірі одного прожиткового мінімуму, виходячи з розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб, що діє на день прийняття органом ліцензування рішення про видачу ліцензії, якщо інший розмір плати не

встановлений законом України “Про ліцензування видів господарської діяльності”.

Станом на 01.01.2023 розмірі одного прожиткового мінімуму, виходячи з розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб складає 2684 грн.

Отже витрати на отримання ліцензії відповідно до зазначеного будуть складати $2684 \cdot 1075 = 2\,885\,300$ грн.

Вид альтернативи	Вигоди		Витрати
Альтернатива 1	Не передбачаються		Залишення існуючої ситуації без змін надасть змогу надалі роботодавцям замість розробки та реалізації власної безпекової політики витрачати ресурси на виконання неефективних положень нормативних актів, що з іншого боку дає їм підстави формально уникати відповідальності за наслідки нещасних випадків, посиляючись на дотримання таких положень.
Альтернатива 2	Забезпечення сприятливого середовища для провадження господарської діяльності. Створення умов для розвитку малого і середнього підприємництва.		Витрати пов’язані з процедурами отримання первинної інформації про вимоги регулювання

ВИТРАТИ

**на одного суб'єкта господарювання великого і середнього підприємництва,
які виникають внаслідок дії регуляторного акта**

Порядковий номер	Витрати	За перший рік	За п'ять років
1	Отримання первинної інформації про вимоги регулювання	2 год. (час, який витрачається с/г на пошук нормативно-правового акта в мережі Інтернет та ознайомлення з ним; за результатами консультацій) x *40,46 грн. = 80,92 грн.	0,00 грн. (припущено, що суб'єкт повинен виконувати вимоги регулювання лише в перший рік; за результатами консультацій)
2	Організація виконання вимог регулювання	**0,00 грн.	**0,00 грн.
3	РАЗОМ (сума рядків: 1 + 2), гривень	80,92 грн.	0,00 грн.
4	Кількість суб'єктів господарювання великого та середнього підприємництва, на яких буде поширено регулювання, одиниць	18269	x
5	Сумарні витрати суб'єктів господарювання великого та середнього підприємництва, на виконання регулювання (вартість регулювання) (рядок 3 x рядок 4), гривень	1 478 327,48 грн	x

* У розрахунку вартості години роботи використано вартість 1 години роботи, яка відповідно до Закону України "Про Державний бюджет України на 2023 рік", з 01 січня 2023 року становить – 40,46 грн.

** Після прийняття проекту акта витрати, на організацію виконання вимог регулювання суб'єктів господарювання, будуть розраховуватись під час підготовки відповідних підзаконних нормативно-правових актів.

ТЕСТ

малого підприємництва (М-Тест)

1. Консультації з представниками мікро- та малого підприємництва щодо оцінки впливу регулювання.

Консультації щодо визначення впливу запропонованого регулювання на суб'єктів малого підприємництва та визначення детального переліку процедур, виконання яких необхідно для здійснення регулювання, проведено розробником у період з 15.10.2020 по 23.10.2020.

Порядковий номер	Вид консультації (публічні консультації прямі (круглі столи, наради, робочі зустрічі тощо), інтернет- консультації прямі (інтернет-форуми, соціальні мережі тощо), запити (до підприємців, експертів, науковців тощо)	Кількість учасників консультацій, осіб	Основні результати консультацій (опис)
1	Виїзне засідання робочої групи з опрацювання проекту акта	36	Підготовлено відповідний проект акта, та отримано інформацію, щодо переліку процедур, які необхідно виконати у зв'язку із його прийняттям

2. Вимірювання впливу регулювання на суб'єктів малого підприємництва (мікро- та малі):

кількість суб'єктів малого підприємництва, на яких поширюється регулювання: 411276, у тому числі малого підприємництва 362328 та мікропідприємництва 48948;

питома вага суб'єктів малого підприємництва у загальній кількості суб'єктів господарювання, на яких проблема справляє вплив 95,2 %

3. Розрахунок витрат суб'єктів малого підприємництва на виконання вимог регулювання

У розрахунку вартості години роботи використано вартість 1 години роботи, яка відповідно до Закону України “Про Державний бюджет України на 2023 рік”, з 01 січня 2023 року становить – 40,46 грн.

Первинна інформація про вимоги регулювання може бути отримана за результатами пошуку проекту акта на офіційному веб-порталі Верховної Ради України.

Інформація про розмір час, який витрачається суб’єктами господарювання на отримання зазначеної інформації є оціночною.

Порядковий номер	Найменування оцінки	У перший рік (стартовий рік впровадження регулювання)	Періодичні (за наступний рік)	Витрати за п’ять років
Оцінка “прямих” витрат суб’єктів малого підприємництва на виконання регулювання				
1	Придбання необхідного обладнання (пристроїв, машин, механізмів)	-	-	-
2	Процедури перевірки та/або постановки на відповідний облік у визначеному органі державної влади чи місцевого самоврядування	-	-	-
3	Процедури експлуатації обладнання (експлуатаційні витрати - витратні матеріали)	-	-	-
4	Процедури обслуговування обладнання (технічне обслуговування)	-	-	-

5	Інші процедури (уточнити)	-	-	-
6	Разом, гривень	-	-	-
7	Кількість суб'єктів господарювання, що повинні виконати вимоги регулювання, одиниць	411 276		
8	Сумарно, гривень			

Оцінка вартості адміністративних процедур суб'єктів малого підприємництва щодо виконання регулювання та звітування

9	Процедури отримання первинної інформації про вимоги регулювання <i>Формула:</i> <i>витрати часу на отримання інформації про регулювання, отримання необхідних форм та заявок X</i> <i>вартість часу суб'єкта малого підприємництва (заробітна плата)</i> <i>X оціночна кількість форм</i>	2 год. (час, який витрачається с/г на пошук нормативно-правового акта в мережі Інтернет та ознайомлення з ним; за результатами консультацій) $x * 40,46 \text{ грн.} = 80,92 \text{ грн.}$	00,00 грн. (припущено, що суб'єкт повинен виконувати вимоги регулювання лише в перший рік; за результатами консультацій)	00,00 грн. (припущено, що суб'єкт повинен виконувати вимоги регулювання лише в перший рік; за результатами консультацій)
10	Процедури організації виконання вимог регулювання <i>Формула:</i>	*0,00	*0,00	*0,00

	<i>витрати часу на розроблення та впровадження внутрішніх для суб'єкта малого підприємництва процедур на впровадження вимог регулювання X вартість часу суб'єкта малого підприємництва (заробітна плата) X оціночна кількість внутрішніх процедур</i>			
11	Процедури офіційного звітування	0,00	0,00	0,00
12	Процедури щодо забезпечення процесу перевірок	0,00	0,00	0,00
13	Інші процедури	-	-	-
14	Разом, гривень	80,92 грн.	x	x
15	Кількість суб'єктів малого підприємництва, що повинні виконати вимоги регулювання, одиниць	411 276	x	x
16	Сумарно, гривень	33 280 453,90	x	x

*Після прийняття проекту акта витрати, на організацію виконання вимог регулювання суб'єктів господарювання, будуть розраховуватись під час підготовки відповідних підзаконних нормативно-правових актів.

Сумарні витрати за альтернативами	Сума витрат, гривень
Альтернатива 1	
Сумарні витрати для суб'єктів господарювання великого і середнього підприємництва	1 478 327,48
Сумарні витрати для суб'єктів господарювання малого підприємництва	33 280 453,90
Альтернатива 2	
Сумарні витрати для суб'єктів господарювання великого і середнього підприємництва	0
Сумарні витрати для суб'єктів господарювання малого підприємництва	0

IV. Вибір найбільш оптимального альтернативного способу досягнення цілей

Рейтинг результативності (досягнення цілей під час вирішення проблеми)	Бал результативності (за чотирибальною системою оцінки)	Коментарі щодо присвоєння відповідного бала
Альтернатива 1	1 - цілі прийняття регуляторного акта не можуть бути досягнуті (проблема продовжує існувати)	Збереження чинного регулювання не дає змоги досягнути цілей державного регулювання, визначених у розділі II Аналізу.
Альтернатива 2	4 - цілі прийняття регуляторного акта досягаються повною мірою (проблема більше існувати не буде)	Прийняття проекту акта є найбільш прийнятним та ефективним способом, який дозволить досягти цілей державного регулювання, визначених у розділі II Аналізу.

Рейтинг результативності	Вигоди (підсумок)	Витрати (підсумок)	Обґрунтування відповідного місця альтернативи у рейтингу
Альтернатива 1	Відсутні	Для держави: На тому ж рівні. Для громадян: Загроза для життя та / або здоров'я.	Така альтернатива досягнення цілей державного регулювання не дозволить вирішити проблеми, за значені

		Для суб'єктів господарювання: Залишення існуючої ситуації без змін надасть змогу надалі роботодавцям замість розробки та реалізації власної безпекової політики витратити ресурси на виконання неефективних положень нормативних актів, що з іншого боку дає їм підстави формально уникати відповідальності за наслідки нещасних випадків, посиляючись на дотримання таких положень.	у розділі I Аналізу, а також досягти цілей державного регулювання спрямованих на формування нової національної системи запобігання професійним ризикам шляхом впровадження на законодавчому рівні ризикоорієнтованого підходу у сфері організації безпеки та здоров'я працівників
Альтернатива 2	Для держави: Спрощення законодавства щодо безпеки та гігієни праці та зменшенню адміністративного і регуляторного навантаження на роботодавця. Посилення чесної конкуренції, розширенню доступу українських підприємств до міжнародного ринку та підвищенню їх конкурентоспроможності на такому ринку.	Для держави: Не прогнозується Для громадян: Загроза для життя та / або здоров'я. Для суб'єктів господарювання: Залишення існуючої ситуації без змін надасть змогу надалі роботодавцям замість розробки та реалізації власної безпекової політики	Така альтернатива забезпечує досягнення цілей шляхом прийняття проекту акта, який замінить собою Закон України „Про охорону праці”

	Покращення інвестиційного клімату в Україні. Поступова імплементація норм Європейського Союзу в національне законодавство. Для громадян: забезпечення конституційних прав громадян на збереження життя й здоров'я, як найвища соціальну цінність, гарантувавши їм право на належні, безпечні та здорові умови праці. Для суб'єктів господарювання: забезпечення сприятливого середовища для провадження господарської діяльності. Створення умов для розвитку малого і середнього підприємництва.	витрачати ресурси на виконання неефективних положень нормативних актів, що з іншого боку дає їм підстави формально уникати відповідальності за наслідки нещасних випадків, посиляючись на дотримання таких положень. Для громадян: відсутні Для суб'єктів господарювання: Для всіх суб'єктів господарювання прогноуються витрати на ознайомлення з новими вимогами регулювання, а саме 80,92 грн. на одного суб'єкта господарювання.	
--	--	---	--

Рейтинг	Аргументи щодо переваги обраної альтернативи/причини відмови від альтернативи	Оцінка ризику зовнішніх чинників на дію запропонованого регуляторного акта
Альтернатива 1. Залишення існуючої ситуації без змін.	Альтернатива не дозволяє досягти поставлених цілей	Ризик впливу зовнішніх чинників на дію акта не прогнозується
Альтернатива 2.	проект акта дозволить запровадити нову	Ризик впливу зовнішніх чинників на дію акта не

прийняття проекту акта, який замінить собою Закон України “Про охорону праці”	національну систему запобігання виробничим ризикам, засновану на принципах оцінювання, контролю ризиків та управління ними, які є базовими для побудови подібних систем у розвинених країнах Європи та світу.	прогнозується
---	---	---------------

V. Механізми та заходи, які забезпечать розв’язання визначеної проблеми

Для розв’язання проблеми, визначеної у розділі I цього аналізу регуляторного впливу, передбачається прийняття Закону України “Про безпеку та здоров’я працівників на роботі”.

Прийняття проекту регуляторного акта дасть змогу максимально наблизити національне законодавство у сфері безпеки та здоров’я працівників на роботі до законодавства Європейського Союзу відповідно до зобов’язань у рамках Угоди про асоціацію.

Для забезпечення інформування суб’єктів господарювання про вимоги проекту регуляторного акта, необхідно здійснити його оприлюднення в засобах масової інформації та на офіційному сайті Міністерства економіки України.

Для реалізації вимог проекту регуляторного акта суб’єктам господарювання необхідно отримати первинну інформацію про вимоги регулювання.

Проект регуляторного акта набирає чинності через рік з дня його опублікування, крім пункту 13 частини четвертої статті 35 цього Закону, який набирає чинності через два роки з дня його опублікування.

Ризику впливу зовнішніх факторів на дію регуляторного акту немає. Досягнення цілей не передбачає додаткових організаційних заходів. Можлива шкода у разі очікуваних наслідків дії акта не прогнозується.

VI. Оцінка виконання вимог регуляторного акта залежно від ресурсів, якими розпоряджаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи, які повинні проваджувати або виконувати ці вимоги

Реалізація регуляторного акта не потребуватиме додаткових бюджетних витрат і ресурсів на адміністрування регулювання органами виконавчої влади

чи органами місцевого самоврядування. Витрати здійснюватимуться в рамках бюджетного фінансування органів виконавчої влади.

Витрати на виконання вимог регуляторного акта для органу виконавчої влади не передбачаються, а тому розрахунок витрат згідно з додатком 3 до Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта не проводився.

Державне регулювання не передбачає утворення нового державного органу (або нового структурного підрозділу діючого органу).

Розрахунок витрат суб'єктів малого підприємництва на виконання вимог регулювання (Додаток 4 (Тест малого підприємництва) до Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта), а також витрат на одного суб'єкта господарювання великого і середнього підприємництва (Додаток 2 (Тест малого підприємництва) до Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта), проведено в межах даного Аналізу.

VII. Обґрунтування запропонованого строку дії регуляторного акта

Строк дії регуляторного акта пропонується не обмежувати.

VIII. Визначення показників результативності дії регуляторного акта

Показниками результативності регуляторного акта є:

розмір надходжень до державного та місцевих бюджетів і цільових фондів – не передбачено;

кількість суб'єктів господарювання, на яких поширюватиметься дія проекту регуляторного акта;

розмір коштів і час, що витрачатимуться суб'єктами господарювання на виконання вимог проекту регуляторного акта;

рівень поінформованості суб'єктів господарювання з основних положень проекту регуляторного акта буде високий, оскільки він буде оприлюднений на офіційному сайті Міністерства економіки України, сайті Верховної Ради України та в друкованих засобах масової інформації.

Реалізація проекту регуляторного акта не впливає на розмір надходжень до державного та місцевого бюджетів і держаних цільових фондів.

IX. Визначення заходів, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності дії регуляторного акта

Відстеження результативності регуляторного акта здійснюватиметься шляхом проведення базового, повторного та періодичних відстежень статистичних показників результативності акта, визначених під час проведення аналізу впливу регуляторного акта.

Базове відстеження результативності регуляторного акта буде здійснюватися після набрання ним чинності, шляхом використання статистичних показників.

Повторне відстеження результативності регуляторного акта здійснюватиметься через рік з дня набрання чинності, але не пізніше двох років після набрання ним чинності. За результатами даного відстеження відбудеться порівняння показників базового та повторного відстеження.

Періодичні відстеження результативності буде здійснюватися один раз на кожні три роки починаючи з дня закінчення заходів з повторного відстеження результативності цього акта.

Вид даних, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності – статистичні.

Відстеження результативності регуляторного акта буде здійснюватися Міністерством економіки України.

Виконувач обов'язків
Міністра економіки України
_____ 2023 р.

Тарас КАЧКА

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про безпеку та здоров'я працівників на роботі

Цей Закон визначає правові, організаційні, економічні та соціальні засади безпеки та здоров'я працівників на роботі, регулює відносини у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі з метою забезпечення безпечних умов праці, збереження життя і здоров'я працівників та встановлює єдиний порядок організації, функціонування системи управління в цій сфері.

Розділ I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

1. У цьому Законі терміни вживаються в такому значенні:

1) атестація робочих місць/зон — комплексне оцінювання факторів робочого середовища і трудового процесу, що впливають на здоров'я і працездатність працівників під час роботи;

2) аудит системи управління безпекою та здоров'ям працівників на роботі — документований процес незалежного, систематичного збору і аналізу інформації для об'єктивного оцінювання системи управління безпекою та здоров'ям працівників на роботі на відповідність вимогам законодавства, оцінювання ефективності функціонування такої системи та заходів із зменшення професійних ризиків;

3) безпека та здоров'я працівників на роботі — система заходів і засобів, спрямованих на збереження здоров'я, життя і працездатності працівників, із запобігання та/або зменшення впливу на працівників небезпечних та шкідливих професійних факторів і професійних ризиків, що вживаються на всіх етапах робочого процесу, зокрема на етапі планування та проектування;

ДОКУМЕНТ СЕД Мінекономіки АСКОД

Підписувач **Качка Тарас Андрійович**

Сертифікат 4FD4BFDE9E1BAF3A04000000565000008DDE0000

Дійсний з 25.11.2021 16:49:56 по 25.11.2023 16:49:56

Мінекономіки

4708-02/22660-03 від 17.05.2023 17:59

4) безпечні умови праці — стан умов праці, за якого відсутні небезпечні або шкідливі професійні фактори чи їх рівні не перевищують гранично допустимих значень;

5) вагітна працівниця — жінка-працівниця, яка поінформувала роботодавця про вагітність шляхом надання медичного висновку за результатами медичного огляду;

6) використання робочого обладнання — будь-яка діяльність, пов'язана з робочим обладнанням, зокрема запуск та зупинка обладнання, його використання, транспортування, ремонт, модифікація, налаштування, експлуатація та обслуговування, включаючи очищення;

7) громадський контроль — діяльність представників працівників, їх організацій та об'єднань, предметом якої є здійснення контролю за додержанням законодавства у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, з метою запобігання професійним ризикам та забезпечення належного рівня захисту прав працівників у цій сфері;

8) державна політика у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі — система визначених на законодавчому рівні цілей і принципів у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі і спрямованих на їх досягнення та реалізацію державно-управлінських рішень, заходів і дій;

9) запобіжні заходи — організаційні, правові, технічні, медичні, санітарно-гігієнічні, протиепідемічні заходи, що здійснюються роботодавцем з метою запобігання, усунення або зменшення професійних ризиків;

10) засоби індивідуального захисту — засоби, які призначені для носіння і використання працівником з метою індивідуального захисту від одного або більше професійних ризиків, які могли б становити загрозу життю та здоров'ю працівника, а також будь-які пристосування, аксесуари чи змінні компоненти, призначені для цієї мети;

11) засоби колективного захисту — засоби захисту працівників, що конструктивно та/або функціонально пов'язані з робочим обладнанням, робочим процесом, приміщенням, будівлею, спорудою, робочим місцем/зоною;

12) ідентифікація небезпек — процес розпізнавання наявності небезпеки та визначення її характеристик;

13) інструктаж — доведення до відома працівників змісту встановлених законодавством та/або роботодавцем вимог щодо безпечного виконання робіт, характерних помилок на робочих місцях осіб, яких інструктують, поглиблення знань і навичок із безпечного виконання робіт;

14) інцидент — подія або сукупність подій, що виникає у процесі роботи, яка може призвести або призводить до травмування та завдання шкоди здоров'ю працівника;

15) культура безпеки — система принципів, формальних і неформальних правил, форм поведінки, які базуються на пріоритеті цінності людського життя і здоров'я працівників перед економічними чи будь-якими іншими цілями діяльності роботодавця;

16) культура профілактики безпеки та здоров'я працівників на роботі — система принципів, формальних та неформальних правил, форм поведінки, у якій право на безпечне та здорове робоче середовище визнається на всіх рівнях, а принципам запобігання професійним ризикам надається пріоритет;

17) модифікація — внесення змін у конструкцію обладнання, що використовується, з метою зміни технічних характеристик або підвищення безпечності, технічного рівня чи поліпшення економічних характеристик;

18) національна програма у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі — комплекс взаємопов'язаних завдань і заходів, спрямованих на реалізацію цілей державної (національної політики) та розв'язання найважливіших проблем у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, із визначенням строків їх виконання, складу виконавців, джерел фінансування та іншого ресурсного забезпечення;

19) небезпека — потенційна властивість, притаманна об'єкту, діяльності, робочому обладнанню або факторам робочого середовища, що може спричинити шкоду здоров'ю або життю працівника;

20) небезпечний професійний фактор — фактор робочого середовища, вплив якого на працівника за певних умов може призвести до травми, раптового погіршення здоров'я працівника або його смерті;

21) нещасний випадок — обмежена в часі подія або раптовий вплив на працівника небезпечного або шкідливого професійного фактора, що сталися у процесі або у зв'язку з виконанням працівником роботи, внаслідок яких заподіяно будь-яку шкоду його здоров'ю або настала смерть;

22) нічний працівник — працівник, який працює у нічний час не менше ніж три години денного (змінного) робочого часу згідно з визначеним режимом роботи або не менше ніж $\frac{1}{4}$ норми робочого часу (тижневої, місячної, квартальної, річної);

23) нормативно-правові акти з безпеки та здоров'я працівників на роботі — нормативно-правові акти, якими встановлюються вимоги до безпечних умов праці та здоров'я працівників;

24) оцінювання професійних ризиків — систематичний і безперервний процес вивчення всіх аспектів, пов'язаних із роботою, з метою визначення професійних небезпек, їх аналізу (як якісного, так і кількісного), оцінювання впливу професійних ризиків на безпеку та здоров'я працівників на роботі;

25) працівник — фізична особа, яка в межах трудових відносин незалежно від наявності формального трудового договору виконує роботу, зокрема за рішенням суду, або надає послуги на користь (в інтересах) іншої особи (роботодавця), а також особа, яка проходить у роботодавця навчання або практику, за винятком домашніх працівників, самозайнятих осіб та членів фермерського господарства;

26) працівниця, яка годує грудьми — жінка-працівниця, яка годує грудьми народжену нею дитину віком до 1,5 року та поінформувала роботодавця про свій стан шляхом надання медичного висновку за результатами медичного огляду;

27) працівниця, яка нещодавно народила — жінка-працівниця, яка має народжену нею дитину віком до 1 року та поінформувала роботодавця про свій стан шляхом надання документа, необхідного для державної реєстрації народження дитини, або свідоцтва про народження дитини;

28) представники працівників — особи, обрані чи призначені відповідно до національного законодавства, на яких покладено спеціальні функції щодо представлення інтересів та захисту прав працівників з питань безпеки та здоров'я на роботі, зокрема:

представники профспілок з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі — особи, призначені чи обрані професійними спілками, їх організаціями та об'єднаннями;

у разі відсутності представників профспілок з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі — особи, визначені іншим уповноваженим органом на представництво трудового колективу або вільно обрані та уповноважені трудовим колективом;

29) професійне захворювання — захворювання (зокрема отруєння), причиною якого виключно або переважно став вплив на працівника небезпечних та/або шкідливих професійних факторів, пов'язаних із роботою;

30) професійний ризик — імовірність порушення (ушкодження) здоров'я працівника внаслідок несприятливого впливу небезпечних та/або шкідливих професійних факторів або робочого середовища з урахуванням тяжкості наслідків такого впливу на здоров'я працівника та втрати ним працездатності;

31) роботодавець — юридична або фізична особа, яка в межах трудових відносин використовує працю фізичних осіб;

32) робоча зона — місця, простір, призначені для розташування робочих місць, у приміщенні, будівлі, споруді чи на території, що належать роботодавцю та/або використовується ним, до яких працівник має доступ в ході виконання роботи, а також будь-яке інше місце, що прямо або

опосередковано контролюється роботодавцем, де працівник повинен перебувати або в напрямку якого рухатися під час виконання роботи;

33) робоче місце — одне або кілька визначених у межах робочої зони місць, переважно на якому (яких) працівник виконує роботу, обладнане (обладнані) необхідними для виконання такої роботи матеріально-технічними засобами;

34) робоче обладнання — машина, апарат, інструмент, пристрій або інше устаткування, що використовується роботодавцем або найманим працівником на роботі;

35) робоче обладнання підвищеної небезпеки — робоче обладнання, яке становить небезпеку для життя або здоров'я працівників та оточуючих людей під час виконання працівниками трудових обов'язків внаслідок накопичення в ньому енергії або якщо в ньому відбуваються процеси, що потенційно можуть створити таку небезпеку;

36) робоче середовище — сукупність навколишніх факторів, зокрема, але не виключно фізичних, хімічних, біологічних, психофізіологічних, психосоціальних, способів організації праці, речовин, робочого обладнання та робочих процесів, що формують умови праці або впливають на них;

37) система управління безпекою та здоров'ям працівників на роботі — сукупність взаємопов'язаних і взаємодіючих елементів, які спрямовані на створення безпечних умов праці для працівників, збереження їх здоров'я та є частиною загальної системи управління діяльністю роботодавця;

38) система державного управління у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі — сукупність суб'єктів управління (суб'єктів владних повноважень), об'єктів управління (відповідної сфери та галузі суспільного життя), управлінської діяльності та інших суспільних відносин, через які реалізується взаємодія між суб'єктами та об'єктами управління;

39) спостереження за станом здоров'я працівників — комплекс заходів, спрямованих на виявлення впливу умов праці на здоров'я працівників шляхом аналізу та оцінки стану їх здоров'я, психічної та фізіологічної придатності до виконання роботи, рівня і структури захворюваності, а також визначення за результатами такого спостереження заходів з оздоровлення працівників, їх медичної та/або професійної реабілітації;

40) технічний огляд робочого обладнання — комплекс дій, які проводяться з метою визначення якості монтажу, ремонту, модифікації (реконструкції та модернізації), умов та строку подальшого безпечного використання робочого обладнання, оцінювання технічного стану

складових частин, деталей або їх елементів, перевірки їх на відповідність технічним вимогам;

41) умови праці — сукупність факторів робочого середовища і трудового процесу, які впливають на здоров'я та працездатність працівника під час виконання ним трудових обов'язків (роботи);

42) умови праці підвищеної небезпеки — умови праці, що характеризуються підвищеним ступенем професійного ризику щодо виникнення аварій, пожеж, інших раптових подій, які загрожують життю та здоров'ю працівників;

43) уповноважений з безпеки та здоров'я працівників на роботі — визначений роботодавцем компетентний працівник або структурний підрозділ роботодавця, що організовує роботу з безпеки та здоров'я працівників, або юридична особа чи фізична особа — підприємець, що в установленому законодавством порядку надає послуги у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі;

44) управління професійними ризиками — спланований, систематичний процес виявлення небезпек, оцінювання та зниження професійних ризиків для безпеки та здоров'я працівників на роботі;

45) шкідливий професійний фактор — фактор робочого середовища або трудового процесу, вплив якого на працівника за певних умов (інтенсивність, тривалість дії тощо) може спричинити професійне захворювання, тимчасове або стійке зниження працездатності, підвищення частоти соматичних та інфекційних захворювань, призвести до порушення здоров'я працівника.

Стаття 2. Сфера дії Закону

1. Дія цього Закону поширюється на всіх працівників і роботодавців незалежно від форми власності та виду діяльності. Іншими законами можуть встановлюватися особливості регулювання відносин у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі з урахуванням норм цього Закону, не допускаючи звуження змісту та обсягу визначених ним прав, гарантій та обов'язків у цій сфері.

2. Дія цього Закону не поширюється на військовослужбовців, поліцейських, осіб рядового та начальницького складу, осіб, які мають спеціальні звання, державних, правоохоронних органів та військових формувань, утворених відповідно до законодавства України.

3. Відносини у сфері безпеки та здоров'я осіб, зазначених у частині другій цієї статті, регулюються законами України у відповідній сфері, указами Президента України, нормативно-правовими актами Кабінету Міністрів України та державних, правоохоронних органів, органів влади, де проходять службу такі особи. Під час розроблення та прийняття нових

або внесення змін до нормативно-правових актів, зазначених у першому реченні цієї частини, безпека та здоров'я зазначених осіб має забезпечуватися, наскільки це можливо, з урахуванням положень цього Закону.

4. Дія цього Закону поширюється на відносини за цивільно-правовими договорами у випадках, визначених цим Законом.

Стаття 3. Законодавство про безпеку та здоров'я працівників на роботі

1. Законодавство про безпеку та здоров'я працівників на роботі є складовою законодавства про працю.

2. Законодавство про безпеку та здоров'я працівників на роботі складається з Конституції України, цього Закону, міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, нормативно-правових актів, що регулюють відносини в цій сфері.

3. Якщо нормами міжнародних договорів України у сфері безпеки та здоров'я працівників, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, визначено більший (вищий) обсяг прав, гарантій та обов'язків, ніж це передбачено законами та іншими нормативно-правовими актами України у сфері безпеки та здоров'я працівників, застосовуються норми таких міжнародних договорів.

Розділ II

ДЕРЖАВНА (НАЦІОНАЛЬНА) ПОЛІТИКА У СФЕРІ БЕЗПЕКИ ТА ЗДОРОВ'Я ПРАЦІВНИКІВ НА РОБОТІ

Стаття 4. Державна політика у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі

1. Метою державної політики у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі є запобігання травматизму на роботі, професійним захворюванням та смертельним випадкам шляхом максимально можливого зниження рівня професійних ризиків і сприяння безпеці та здоров'ю працівників на роботі.

2. Державна політика у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі ґрунтується, але не виключно на принципах:

- 1) найвищої пріоритетності захисту життя і здоров'я працівників;
- 2) повної відповідальності роботодавця за створення безпечних умов праці;
- 3) створення належних умов для реалізації працівником права на безпечні умови праці та його відповідальності за свою безпеку;

4) пріоритету запобігання професійним ризикам на основі їх оцінювання та усунення небезпек у джерелах їх виникнення;

5) збалансованого, з урахуванням реального стану справ та характеру і ступеня небезпек державного регулювання;

6) соціального захисту працівників та відшкодування збитків особам, які потерпіли від нещасних випадків і професійних захворювань;

7) всебічного залучення на засадах соціального діалогу всеукраїнських об'єднань роботодавців та профспілок до формування державної (національної) політики у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, її відкритості і прозорості;

8) розвитку на національному рівні культури безпеки і профілактики безпеки та здоров'я працівників на роботі;

9) врахування кращого світового досвіду з організації роботи щодо поліпшення умов і підвищення безпеки на основі міжнародного співробітництва;

10) розроблення та перегляд нормативно-правових актів і встановлення мінімальних вимог щодо безпеки та здоров'я працівників на роботі;

11) визначення у випадках, коли цього вимагають характер і ступінь небезпеки, умов, які регулюють проектування, будівництво, розміщення, введення в експлуатацію та реконструкцію виробничих об'єктів, а також виконання певних робіт чи використання робочого обладнання;

12) визначення небезпечних або шкідливих професійних факторів, вплив яких необхідно заборонити чи обмежити;

13) функціонування системи інформування роботодавцем та іншими заінтересованими суб'єктами про нещасні випадки, професійні захворювання, їх реєстрації та проведення розслідувань в установлених законодавством випадках;

14) проведення наукових досліджень і поглиблення знань у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, зокрема дослідження щодо впливу хімічних, фізичних, біологічних, психофізіологічних, психосоціальних та інших факторів, які можуть становити небезпеку для здоров'я працівників;

15) забезпечення системи консультування роботодавців і працівників з метою надання їм допомоги щодо організації заходів із мінімізації професійних небезпек і професійних ризиків та застосування законодавства про безпеку та здоров'я працівників на роботі;

16) функціонування системи державного контролю за дотриманням вимог законодавства про працю і застосування санкцій за їх порушення;

17) свободи доступу до інформації про вжиті заходи з реалізації державної політики у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, а також даних про нещасні випадки, професійні захворювання;

18) комплексного підходу до розв'язання проблем і вирішення завдань на основі системи програм у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі;

19) координації діяльності центральних органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, об'єднань громадян у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі;

20) мотивації (заохочення) роботодавців і працівників до створення безпечних умов праці з метою збереження життя і здоров'я працівників на роботі.

3. Кабінет Міністрів України:

забезпечує проведення державної політики у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі;

спрямовує і координує діяльність міністерств, інших центральних органів виконавчої влади в цій сфері;

визначає мінімальні вимоги щодо безпеки та здоров'я працівників на роботі.

4. Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади формують та реалізують державну політику в сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі відповідно до наданих їм повноважень, зокрема, шляхом:

формування та реалізації науково-технічної політики з безпеки та здоров'я працівників на роботі;

розроблення та виконання галузевих програм у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі за участю профспілок;

здійснення відомчого контролю за діяльністю суб'єктів господарювання, які входять сфери їх управління, та методичного керівництва з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі;

укладення з відповідними галузевими профспілками угоди з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі;

участі в опрацюванні та перегляді нормативно-правових актів з безпеки та здоров'я працівників на роботі;

організації навчання і перевірки знань з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі;

утворення аварійно-рятувальних служб, здійснення керівництва їх діяльністю, забезпечення виконання інших вимог законодавства, що регулює відносини у сфері рятувальної справи.

5. Мінімальні вимоги щодо безпеки та здоров'я працівників на роботі, передбачені директивами у Додатку XL до глави 21 “Співробітництво у галузі зайнятості, соціальної політики та рівних можливостей” розділу V “Економічне та галузеве співробітництво” Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, визначаються Кабінетом Міністрів України.

6. Нормативно-правовими актами з безпеки та здоров'я працівників на роботі можуть встановлюватися мінімальні вимоги, правила, норми, регламенти, положення, стандарти, інструкції у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі.

Розроблення, прийняття, скасування та внесення змін до нормативно-правових актів з безпеки та здоров'я працівників на роботі здійснюється із обов'язковим залученням організацій профспілок та роботодавців, їх об'єднань на національному та/або галузевому рівні відповідно до законодавства про колективні договори і угоди та соціальний діалог.

Нормативно-правові акти з безпеки та здоров'я працівників на роботі переглядаються з урахуванням впровадження досягнень науки, техніки і технологій, соціально-економічного розвитку та повинні сприяти поліпшенню безпечного виконання робіт та підвищенню рівня захисту життя і здоров'я працівників на роботі.

7. Для працівників, зайнятих на роботах в умовах праці підвищеної небезпеки та/або із шкідливим професійними факторами, законодавством, колективними договорами можуть встановлюватися гарантії, пільги та компенсації, зокрема, але не виключно щодо безоплатного забезпечення лікувально-профілактичним харчуванням, водою, оплачуваних перерв санітарно-оздоровчого призначення, скорочення тривалості робочого часу, додаткової оплачуваної відпустки, пільгового пенсійного забезпечення, оплати праці в підвищеному розмірі.

8. Виконання завдань державної політики у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі може здійснюватися шляхом розроблення та виконання національних, галузевих, територіальних програм у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі.

Стаття 5. Консультації та залучення організацій роботодавців та профспілок

1. На загальнодержавному рівні формування та оцінювання державної політики у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі повинно здійснюватися у співпраці, координації та за участю всеукраїнських об'єднань профспілок та організацій роботодавців.

2. За рішенням органів державної влади, організацій роботодавців, профспілок, їх об'єднань для проведення консультацій на національному, галузевому та регіональному рівні щодо сприяння безпеці та здоров'ю працівників на роботі можуть утворюватися консультативні ради.

3. Колективним договорами, угодами можуть передбачатися інші гарантії, права та обов'язки сторін щодо забезпечення безпечних умов праці.

4. Громадський контроль за дотриманням законодавства про безпеку та здоров'я працівників на роботі здійснюють представники працівників.

Стаття 6. Облік та розслідування нещасних випадків та професійних захворювань

1. Роботодавець повинен вести облік всіх інцидентів, з'ясовувати причини їх виникнення та документувати відомості про них. Порядок ведення обліку інцидентів визначається роботодавцем після консультацій із представниками працівників.

2. Роботодавець зобов'язаний надавати інформацію про нещасні випадки та професійні захворювання на виробництві у визначеному законодавством порядку.

3. Проведення розслідування та обліку нещасних випадків і професійних захворювань організовується відповідно до порядку розслідування та обліку нещасних випадків і професійних захворювань на виробництві.

4. Порядок ведення обліку нещасних випадків і професійних захворювань працівників, повідомлення про них та їх розслідування визначається Кабінетом Міністрів України.

5. За результатами проведеного розслідування роботодавець забезпечує усунення причин, що призвели до нещасних випадків, професійних захворювань, та здійснює профілактичні заходи, спрямовані на запобігання їх у майбутньому.

6. У разі непроведення роботодавцем в установленому порядку розслідування нещасного випадку, професійного захворювання працівників за вмотивованою заявою потерпілого або його законного представника центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного контролю за дотриманням законодавства про працю, має право прийняти рішення про організацію проведення розслідування нещасного випадку.

7. Спеціальні розслідування нещасних випадків та розслідування професійних захворювань у випадках та порядку, визначених Кабінетом Міністрів України, проводить центральний орган виконавчої влади, що

реалізує державну політику у сфері державного контролю за дотриманням законодавства про працю.

8. Ведення реєстру осіб, яким встановлено професійне захворювання, здійснює центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Призначенням зазначеного реєстру є моніторинг професійних захворювань; держателем є центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я; адміністратором — головна експертна установа у сфері громадського здоров'я; фінансове забезпечення функціонування реєстру здійснюватиметься в межах видатків, передбачених на функціонування центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я.

Стаття 7. Освіта у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі

1. Під час формування професійних стандартів та/або кваліфікаційних характеристик мають визначатися компетентності у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі.

2. Післядипломна освіта, професійне навчання працівників, курси перепідготовки та/або підвищення кваліфікації, безперервний професійний розвиток мають забезпечувати оновлення або формування компетентностей із безпеки та здоров'я працівників на роботі відповідно до професійних стандартів.

Стаття 8. Страхування у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі

1. Роботодавець зобов'язаний здійснювати загальнообов'язкове державне соціальне страхування працівників від нещасного випадку та професійного захворювання, які можуть спричинити втрату працездатності, відповідно до законодавства.

2. Якщо роботодавець не забезпечив загальнообов'язкове державне соціальне страхування працівника від нещасного випадку та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності, відповідно до законодавства, відшкодування такому працівникові страхових виплат, передбачених цим законодавством, покладається на роботодавця. Сплата роботодавцем цих виплат не звільняє його від адміністративної, кримінальної чи фінансової відповідальності, передбаченої законом.

3. Якщо роботодавець відповідно до законодавства не повідомив центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне

соціальне страхування, його територіальні органи, про суми винагороди, виплачені працівникові за виконану роботу, на роботодавця покладається виплата такому працівникові суми відшкодування у розмірах, передбачених законодавством про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності, у частині розміру страхових виплат, який розраховується з таких сум винагороди.

4. Роботодавець за власний рахунок або за добровільної часткової участі працівників в оплаті страхової премії за договором страхування може додатково застрахувати їх життя, здоров'я та працездатність за класом страхування 1, визначеним статтею 4 Закону України "Про страхування".

Стаття 9. Наукові дослідження у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі

1. Держава створює умови для підвищення рівня наукових знань і проведення досліджень у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, зокрема шляхом фінансової підтримки проведення науково-дослідних робіт у цій сфері підприємствами, установами, організаціями та іншими інституціями різних форм власності.

2. Заохочення державою досліджень у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі також передбачає:

1) підтримку утворення дослідницьких структур, структур післядипломного навчання для фахівців, дослідників і науковців;

2) організацію та координацію співпраці між різними заінтересованими національними структурами, сторонами соціального діалогу;

3) вільний доступ та поширення результатів досліджень та іншої науково-технічної інформації, що сприяє просуванню знань і досягненню прогресу в наукових дослідженнях;

4) заохочення національних науково-дослідних установ до участі в міжнародних заходах, проектах;

5) заохочення до вивчення передового досвіду у сфері попередження професійних ризиків та захисту життя і здоров'я працівників, а також його впровадження роботодавцями.

3. Наукові дослідження, насамперед, повинні бути зосереджені на посиленні запобігання професійним ризикам і захисту здоров'я працівників.

4. Центральні органи виконавчої влади, що забезпечують формування державної політики у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі та у

сфері охорони здоров'я, затверджують та координують проведення наукових досліджень у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі.

5. Наукові дослідження у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі можуть фінансуватися з будь-яких інших джерел, не заборонених законом.

Стаття 10. Забезпечення дотримання санітарних норм та правил

1. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, на підставі результатів токсикологічних, гігієнічних, епідеміологічних, інших наукових досліджень та аналізу професійних ризиків затверджує за медичними критеріями санітарні норми та правила, санітарно-гігієнічні та санітарно-протиепідемічні правила і норми, санітарно-епідеміологічні правила і норми, протиепідемічні правила і норми, гігієнічні та протиепідемічні правила і норми, державні санітарно-епідеміологічні нормативи, санітарні регламенти у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі.

2. З метою санітарно-гігієнічної оцінки факторів робочого середовища і трудового процесу на відповідність санітарним нормам та правилам за показниками небезпечних та шкідливих професійних факторів, важкості та напруженості трудового процесу, що можуть несприятливо впливати на стан здоров'я працівників, а також на їх нащадків (як сьогодні, так і в майбутньому) роботодавці за власний рахунок повинні проводити атестацію робочих місць/зон за умовами праці.

3. Проведення атестації робочих місць/зон за умовами праці є обов'язковим у випадках, коли законодавством або колективним договором, угодою прямо встановлено її проведення для відповідних виробництв, робіт, професій, посад, показників та/або коли забезпечення певних гарантій особи та/або набуття нею права на пільги і компенсації визначається законодавством у прямій залежності від результатів такої атестації.

4. Роботодавці залежно від фактично визначених рівнів впливу факторів робочого середовища і трудового процесу та з урахуванням їх можливої шкідливої дії на здоров'я працівників, із залученням уповноважених з безпеки та здоров'я працівників на роботі та представників працівників повинні планувати та здійснювати заходи для покращення умов праці з метою зменшення впливу на працівників небезпечних та шкідливих професійних факторів шляхом усунення чи зменшення їх рівня до гранично допустимих значень.

5. Порядок проведення атестації робочих місць/зон за умовами праці визначається Кабінетом Міністрів України.

Методика проведення атестації робочих місць/зон за умовами праці визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує

формування державної політики у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я.

6. З метою атестації робочих місць/зон проводяться гігієнічні дослідження умов праці. Гігієнічні дослідження умов праці проводять суб'єкти господарювання, які отримали ліцензію на провадження відповідного виду господарської діяльності.

7. Державний контроль за своєчасністю проведення атестації робочих місць/зон за умовами праці здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного контролю за додержанням законодавства про працю.

8. Не допускається застосування небезпечних професійних факторів у разі відсутності їх гігієнічної регламентації та державної реєстрації відповідно до законодавства.

Стаття 11. Спеціальні умови виконання робіт підвищеної небезпеки

1. У випадках коли цього вимагають характер і ступінь небезпеки робіт, виконання яких пов'язане з об'єктивно вищим ризиком впливу небезпечних та шкідливих професійних факторів на життя і здоров'я працівників (роботи підвищеної небезпеки), такі роботи можуть виконуватися лише за наявності щонайменше однієї з таких умов:

1) встановленого регулятором договору страхування життя, здоров'я та працездатності працівників, які виконують роботи підвищеної небезпеки, за класом страхування 1, визначеним статтею 4 Закону України "Про страхування"; або

2) дозволу на виконання робіт підвищеної небезпеки, отриманого відповідно до цієї статті, або зареєстрованої декларації відповідності.

2. Договір страхування життя, здоров'я та працездатності працівників під час виконання робіт, зазначених у частині першій цієї статті, має передбачати страхові виплати працівникам або членам їх сімей у розмірах, не нижче встановлених законодавством про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.

Порядок та умови такого страхування визначаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, за погодженням із Національним банком.

3. Дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки, зазначений у частині першій цієї статті, видається роботодавцю центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері безпеки та

здоров'я працівників на роботі, або його територіальним органом на підставі позитивного висновку експертизи щодо спроможності роботодавця забезпечити безпечне виконання заявлених робіт.

Дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки видається військовим частинам, підприємствам, установам, організаціям, що належать до сфери управління відповідних центральних органів виконавчої влади, спеціально уповноваженими структурними підрозділами таких центральних органів виконавчої влади на підставі позитивного висновку експертизи щодо спроможності роботодавця забезпечити безпечне виконання заявлених робіт.

4. Дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки видається на безоплатній основі та діє безстроково.

5. Порядок видачі, відмови у видачі, анулювання дозволу на виконання робіт підвищеної небезпеки встановлюється Кабінетом Міністрів України.

6. Перелік робіт підвищеної небезпеки, визначених у частині першій цієї статті, встановлюється Кабінетом Міністрів України.

7. Позитивний висновок експертизи щодо спроможності роботодавця забезпечити безпечне виконання робіт підвищеної небезпеки надається суб'єктом господарювання, що отримав ліцензію на провадження відповідного виду господарської діяльності.

8. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, протягом 10 робочих днів з дня надходження заяви про одержання дозволу та позитивного висновку експертизи щодо спроможності роботодавця забезпечити безпечне виконання заявлених робіт приймає рішення про видачу дозволу або про обґрунтовану відмову в його видачі із зазначенням підстав, визначених цією статтею.

У разі коли в установлений законом строк роботодавцю не видано або не надіслано дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки або рішення про відмову у його видачі, через 10 робочих днів з дня закінчення встановленого строку для видачі або відмови у видачі дозволу на виконання робіт підвищеної небезпеки роботодавець має право на виконання заявлених робіт.

9. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, приймає рішення про відмову у видачі дозволу на виконання робіт підвищеної небезпеки в разі:

1) неподання роботодавцем документів, необхідних для одержання дозволу, згідно із встановленим вичерпним переліком та/або їх оформлення з порушенням встановлених вимог;

2) виявлення в документах, поданих роботодавцем, недостовірних відомостей;

3) надання позитивного висновку експертизи щодо спроможності роботодавця забезпечити безпечне виконання заявлених робіт, який складено більше ніж за шість місяців до дня подання заяви на одержання дозволу, або такий висновок складено суб'єктом господарювання, який не має чинної на дату складення висновку ліцензії на провадження відповідного виду господарської діяльності.

10. Дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки анулюється відповідно до вимог Закону України “Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності”, а також у разі наявності таких підстав:

1) настання нещасного випадку із смертельним або іншим тяжким наслідком групового нещасного випадку, якщо за результатами розслідування встановлено, що зазначена подія сталася внаслідок безпосереднього виконання робіт підвищеної небезпеки, на які видано дозвіл;

2) документально підтвердженого факту створення перешкод державним інспекторам праці під час здійснення ними заходів державного контролю.

11. Про анулювання дозволу на виконання робіт підвищеної небезпеки роботодавець повідомляється в письмовій формі із зазначенням підстав щодо анулювання цього дозволу протягом п'яти днів з дня прийняття рішення органом, який видав цей дозвіл.

12. Під час провадження діяльності з пошуку (розвідки) та експлуатації родовищ корисних копалин у межах території виключної (морської) економічної зони України та на континентальному шельфі на умовах угоди про розподіл продукції, укладеної відповідно до Закону України “Про угоди про розподіл продукції”, дозвіл, передбачений цією статтею, надається інвестору в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

13. У будь-якому випадку, визначеному частиною першою цієї статті, роботодавець несе відповідальність за безпеку та здоров'я працівників на роботі і зобов'язаний вживати передбачених цим Законом заходів до максимального можливого зменшення професійних ризиків і впливу робочого середовища на безпеку та здоров'я працівників на роботі.

Стаття 12. Спеціальні умови використання робочого обладнання

1. Роботодавець повинен вживати необхідних заходів до забезпечення того, щоб робоче обладнання, надане працівникам, відповідало виду робіт, які виконуються, або було належним чином пристосоване для її виконання та могло використовуватися працівниками, не ставлячи під загрозу їх безпеку та здоров'я.

2. Під час вибору робочого обладнання роботодавець має брати до уваги конкретні умови праці та професійні ризики для безпеки та здоров'я працівників на роботі, а також інші небезпеки, які виникають внаслідок використання наданого працівникам робочого обладнання.

3. Якщо неможливо повністю забезпечити використання робочого обладнання працівниками без ризику для їх безпеки та здоров'я, роботодавець вживає відповідних заходів до мінімізації таких ризиків.

4. Робоче обладнання підвищеної небезпеки може використовуватися за умови повідомлення про його використання центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, а також проведення обов'язкових технічних оглядів відповідно до законодавства. Використання робочого обладнання підвищеної небезпеки без повідомлення про його використання та проведення обов'язкових технічних оглядів забороняється.

Реєстрація робочого обладнання підвищеної небезпеки, призначеного виключно для військових цілей, здійснюється уповноваженими структурними підрозділами військових формувань. Технічні огляди зазначеного обладнання проводяться в порядку, визначеному керівниками державних органів, у підпорядкуванні яких перебувають військові формування.

5. Повідомлення про використання робочого обладнання підвищеної небезпеки здійснюється безоплатно, в електронній формі, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

6. Роботодавець проводить моніторинг, оцінку технічного стану робочого обладнання та нагляд за його безпечним використанням відповідно до вимог законодавства.

7. Перелік робочого обладнання підвищеної небезпеки, порядок проведення технічних оглядів робочого обладнання підвищеної небезпеки встановлюються Кабінетом Міністрів України.

8. Обов'язкові технічні огляди робочого обладнання підвищеної небезпеки проводяться суб'єктами господарювання, що отримали ліцензію на провадження відповідного виду господарської діяльності.

9. Мінімальні вимоги щодо безпеки та здоров'я під час використання робочого обладнання працівниками на роботі встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 13. Захист генетичного спадку

1. Захист генетичного спадку передбачає необхідність проведення аналізу наявності на/у робочих місцях/зонах факторів, які можуть спричинити негативні спадкові генетичні наслідки (у нащадків) чи

вплинути на репродуктивну функцію чоловіків і жінок, їх ідентифікацію, оцінку професійних ризиків та визначення заходів щодо їх усунення або мінімізації.

2. Під час проведення роботодавцем оцінки професійних ризиків повинна враховуватися вся наявна інформація про небезпечні та шкідливі професійні фактори, фактичні умови і характер роботи, взаємодія з іншими ризиками, рекомендації компетентних органів у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі.

3. Оцінка професійних ризиків має визначати працівників, які зазнають впливу, а також тих, хто може потребувати окремих захисних заходів через особливу чутливість.

4. Оцінка професійних ризиків проводиться повторно в разі змін в умовах праці, які можуть змінити ступінь їх впливу на працівників, за результатами спостереження за станом здоров'я працівників або відповідно до нових наукових досягнень у цій сфері.

5. Роботодавець забезпечує спостереження за станом здоров'я працівників, щодо яких за результатами оцінки професійних ризиків було виявлено ризики для генетичного спадку, зокрема шляхом проведення медичних оглядів.

6. За результатами медичного огляду лікар-спеціаліст із професійних захворювань:

1) інформує працівника про результати огляду;

2) надає рекомендації стосовно необхідності продовження спостереження за станом здоров'я та здійснення профілактично-оздоровчих заходів;

3) з урахуванням обмежень, пов'язаних із лікарською таємницею, інформує роботодавця про результати огляду з метою запобігання ризиків для здоров'я працівника та надає рекомендації щодо здійснення профілактично-оздоровчих заходів.

7. Перелік факторів з особливим впливом на здоров'я та генетичний спадок працівників визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я.

Розділ III

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТОДАВЦЕМ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕКОЮ ТА ЗДОРОВ'ЯМ ПРАЦІВНИКІВ НА РОБОТІ

Стаття 14. Система управління безпекою та здоров'ям працівників на роботі

1. Роботодавець організовує та забезпечує функціонування системи управління безпекою та здоров'ям працівників на роботі, яка базується на таких ієрархічних та послідовних принципах:

1) уникнення небезпечних та шкідливих професійних факторів і професійних ризиків;

2) оцінювання небезпечних та шкідливих професійних факторів і професійних ризиків, яких не можна уникнути;

3) усунення небезпечних та шкідливих професійних факторів і професійних ризиків у джерелах їх виникнення;

4) адаптації працівника до умов праці, зокрема під час облаштування робочого місця/зони, вибору методів праці та робочого обладнання, з метою полегшення монотонної роботи та роботи в ритмі, заданому обладнанням, та запобігання або зменшення впливу небезпечних та шкідливих професійних факторів і професійних ризиків на працівника, зокрема з урахуванням гендерних особливостей;

5) адаптації умов праці до технічного прогресу;

6) заміни небезпечного робочого обладнання, робочих процесів, небезпечних та шкідливих професійних факторів фізичної, хімічної, біологічної та іншої природи на безпечні або менш небезпечні;

7) розроблення політики запобігання професійним ризикам, що охоплює організацію роботи, умови праці, соціальні відносини та вплив факторів, пов'язаних із робочим середовищем;

8) надання заходам колективного захисту пріоритету перед заходами індивідуального захисту працівників;

9) забезпечення інформування працівників про умови праці, проведення навчання з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі та інструктажів.

2. Система управління безпекою та здоров'ям працівників на роботі охоплює: організаційну структуру, діяльність з управління професійними ризиками, обов'язки, процедури, процеси та ресурси, які спрямовані на створення безпечних умов праці для працівників на роботі та збереження їх здоров'я.

3. Примірне положення про функціонування системи управління безпекою та здоров'ям працівників на роботі затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі.

Стаття 15. Уповноважені з безпеки та здоров'я працівників на роботі

1. З метою організації та забезпечення належного функціонування системи управління безпекою та здоров'ям працівників на роботі роботодавці:

1) у яких кількість працівників перевищує 300 осіб або перевищує 50 осіб у разі виконання робіт підвищеної небезпеки, утворюють (визначають) один або декілька уповноважених структурних підрозділів з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі;

2) у яких кількість працівників перевищує 50 осіб або незалежно від кількості працівників у разі виконання робіт підвищеної небезпеки, визначають уповноважену особу з числа найманих працівників, на яку покладаються обов'язки з організації функціонування системи управління безпекою та здоров'ям працівників на роботі, або утворюють уповноважений структурний підрозділ з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі.

2. Роботодавці одночасно з виконанням вимог, визначених у частині першій цієї статті, мають право додатково залучати для організації функціонування системи управління безпекою та здоров'ям працівників на роботі суб'єктів господарювання, що надають послуги у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі.

3. Роботодавці, у яких кількість працівників не перевищує 50 осіб, визначають уповноважену особу з числа найманих працівників, на яку покладаються обов'язки з організації функціонування системи управління безпекою та здоров'ям працівників на роботі, та/або утворюють уповноважений структурний підрозділ з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі, або залучають суб'єктів господарювання, що надають послуги у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі.

4. Зазначені у частинах першій — третій цієї статті уповноважені структурні підрозділи, уповноважені особи з числа найманих працівників та залучені суб'єкти господарювання, що надають послуги у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, повинні мати необхідну кваліфікацію і професійні якості, можливості та засоби, а також достатню кількість персоналу для того, щоб забезпечувати організацію функціонування системи управління безпекою та здоров'ям працівників на роботі з урахуванням розміру підприємства, кількості працівників та небезпек, яких можуть зазнати працівники.

5. Примірне положення про уповноважений структурний підрозділ з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі та уповноважену особу з числа найманих працівників, на яку покладаються обов'язки з організації функціонування системи управління безпекою та здоров'ям працівників на роботі, затверджується центральним органом виконавчої влади, що

забезпечує формування державної політики у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі.

6. Основними функціями уповноважених з безпеки та здоров'я працівників на роботі є:

1) організація, координація та моніторинг за станом ефективності функціонування системи управління безпекою та здоров'ям працівників на роботі;

2) організація та участь в ідентифікації небезпек, аналізі та оцінюванні професійних ризиків, складання відповідних документів, звітів;

3) підготовка та надання роботодавцю пропозицій щодо заходів запобігання професійним ризикам та необхідних дій з метою підвищення їх ефективності;

4) консультування з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі, застосування засобів індивідуального та колективного захисту;

5) контроль виконання працівниками вимог нормативно-правових актів та актів роботодавця з безпеки та здоров'я працівників на роботі;

6) організація спостереження за станом здоров'я працівників та проведення медичних оглядів;

7) організація спостереження за факторами робочого середовища, які можуть негативно вплинути на здоров'я працівників, зокрема за санітарним обладнанням, їдальнями та житловими приміщеннями, якщо вони надаються роботодавцем;

8) організація надання домедичної та невідкладної медичної допомоги;

9) участь у розслідуванні та аналізі нещасних випадків і професійних захворювань;

10) організація навчання, інформування та консультацій із працівниками та представниками працівників з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі;

11) консультування з питань планування та організації трудової діяльності, у тому числі з питань планування робочих місць/зон, вибору, використання та стану робочого обладнання, а також щодо використання речовин, які застосовуються під час роботи;

12) участь у розробленні заходів із вдосконалення методів роботи, а також у випробуванні та оцінюванні характеристик нового робочого обладнання, які стосуються безпеки та здоров'я працівників на роботі;

13) сприяння пристосуванню робочого середовища до працівників;

14) сприяння здійсненню заходів із професійної реабілітації.

7. Під час виконання зазначених функцій уповноважені з безпеки та здоров'я працівників на роботі незалежно від способу їх визначення та/або їх персонал, повинні мати професійну незалежність від роботодавців, працівників та їх представників.

8. Вимоги до суб'єктів господарювання, що надають послуги у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, їх працівників, працівників уповноважених структурних підрозділів та уповноважених осіб встановлюються Кабінетом Міністрів України.

9. Облік суб'єктів господарювання, що надають послуги у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі та відповідають встановленим вимогам, ведеться центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного контролю за додержанням законодавства про працю, у порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі.

10. У разі залучення суб'єкта господарювання, що надає послуги у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, роботодавець надає такому суб'єктові господарювання інформацію, необхідну для організації функціонування системи управління безпекою та здоров'ям працівників на роботі, проведення ідентифікації небезпек, аналізу та оцінювання професійних ризиків на/у всіх робочих місцях/зонах і на всіх етапах діяльності роботодавця.

11. Залучення роботодавцем суб'єкта господарювання, що надає послуги у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, не звільняє роботодавця від відповідальності за порушення законодавства про безпеку та здоров'я працівників на роботі та завдану внаслідок таких порушень шкоду життю і здоров'ю працівників.

12. Відповідальність суб'єкта господарювання, який надає послуги у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, за неналежне надання послуг визначається договором про надання таких послуг та забезпечується, зокрема, шляхом укладення договору страхування відповідальності за шкоду, яку може бути заподіяно третім особам, за класом страхування 13, визначеним статтею 4 Закону України "Про страхування".

Стаття 16. Управління професійними ризиками

1. До елементів управління професійними ризиками належить:

1) ідентифікація небезпек, зокрема шляхом проведення атестації робочих місць/зон за умовами праці;

2) проведення аналізу: оцінка всіх ідентифікованих професійних ризиків, визначення їх ступеня та розподіл за рівнями небезпеки,

визначення груп персоналу, що підпадають під вплив таких ризиків, як для робочої зони в цілому, так і окремих робочих місць;

3) планування здійснення роботодавцем заходів, спрямованих на зниження професійних ризиків до прийняттого рівня;

4) впровадження запланованих заходів;

5) нагляд, періодичний аналіз та контроль.

2. Під час планування заходів, спрямованих на зниження професійних ризиків, використовуються, але не виключно такі методи (від найбільш до найменш ефективного):

1) уникнення професійних ризиків — застосування заходів, що виключають можливість реалізації виявлених професійних ризиків;

2) оцінка професійних ризиків, яких не можна уникнути;

3) запобігання виявленим професійним ризикам у джерелах їх виникнення, зокрема, шляхом:

а) вжиття заходів, спрямованих на усунення та/або зменшення ступеня ризику, шляхом заміни небезпечних робочих процесів та обладнання, небезпечних та шкідливих професійних факторів фізичної, хімічної, біологічної та іншої природи на безпечні або менш небезпечні;

б) вжиття інженерних (технічних) заходів, спрямованих на ізоляцію джерел небезпеки, встановлення систем захисту та блокування, засобів колективного захисту працівників;

в) вжиття адміністративних заходів, які передбачають врахування можливості кожного працівника для виконання дорученої йому роботи з точки зору безпеки та здоров'я; організацію та забезпечення проходження працівниками обов'язкових медичних оглядів, навчання з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі та належних інструктажів; інформування працівників та їх представників про професійні ризики і проведення консультацій з ними щодо них;

г) застосування засобів індивідуального захисту в разі неможливості уникнути або запобігти професійним ризикам у визначені способи або на додачу до них.

3. Під час планування та впровадження заходів, спрямованих на зниження професійних ризиків, необхідно прагнути до досягнення мінімально можливого рівня професійного ризику.

4. Управління професійними ризиками здійснюється з урахуванням методичних рекомендацій, затверджених центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі.

Стаття 17. Засоби колективного та індивідуального захисту

1. Роботодавець визначає необхідність застосування засобів колективного захисту працівників на/у робочих місцях/зонах, враховуючи небезпечні та шкідливі професійні фактори, впливу яких працівники зазнають або можуть зазнати, засоби праці, що використовуються, та результати оцінки ризиків.

2. У разі неможливості уникнути або запобігти професійним ризикам для життя і здоров'я працівників засобами колективного захисту чи іншими запобіжними заходами або якщо технологічно є неможливим забезпечення належного рівня захисту колективними засобами, роботодавець повинен забезпечити працівників засобами індивідуального захисту.

3. Засоби індивідуального захисту, які надаються працівникові, мають враховувати оцінювання професійних ризиків та можливого впливу небезпечних та/або шкідливих професійних факторів і відповідати встановленим вимогам, зокрема щодо належного рівня захисту.

4. Засоби індивідуального захисту повинні використовуватися за призначенням та відповідати вимогам технічного регламенту.

5. Мінімальні вимоги до безпеки та здоров'я працівників на роботі під час використання працівниками засобів індивідуального захисту визначаються Кабінетом Міністрів України.

6. Забезпечення засобами колективного та індивідуального захисту, здійснення заходів із виробничої санітарії та гігієни (зокрема забезпечення мийними, знезаражувальними, дезінфікуючими засобами) виконується за рахунок загальновиробничих витрат роботодавця. Обсяг таких витрат має відповідати потребі в таких засобах, визначеній роботодавцем з урахуванням положень нормативно-правових актів з безпеки та здоров'я працівників на роботі, колективних договорів та угод, і не може бути обмежений.

Стаття 18. Аудит системи управління безпекою та здоров'ям працівників на роботі

1. Аудит системи управління безпекою та здоров'ям працівників на роботі застосовується для оцінювання ефективності її функціонування.

2. Аудит системи управління безпекою та здоров'ям працівників на роботі може бути внутрішнім чи зовнішнім.

3. Внутрішній аудит системи управління безпекою та здоров'ям працівників на роботі проводиться за рішенням роботодавця визначеними ним компетентними працівниками.

Методичні рекомендації щодо проведення внутрішнього аудиту системи управління безпекою та здоров'ям працівників на роботі затверджує центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі.

4. Зовнішній аудит системи управління безпекою та здоров'ям працівників на роботі проводиться на підставі договору суб'єктами господарювання, що надають послуги з аудиту систем управління безпекою та здоров'ям працівників на роботі та відповідають вимогам, встановленим центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі.

5. Висновки та рекомендації, надані за результатами проведення аудиту систем управління безпекою та здоров'ям працівників на роботі, роботодавець доводить до відома працівників, представників працівників, уповноважених з безпеки та здоров'я працівників на роботі шляхом розміщення на своєму офіційному веб-сайті або в інший доступний спосіб, визначений роботодавцем.

6. Роботодавці, які виконують роботи підвищеної небезпеки, зобов'язані регулярно, але не рідше одного разу на п'ять років, проводити зовнішній аудит системи управління безпекою та здоров'ям працівників на роботі та надавати висновки і рекомендації за результатами такого аудиту на вимогу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного контролю за дотриманням законодавства про працю, протягом 10 робочих днів.

Стаття 19. Спостереження за станом здоров'я та медичні огляди працівників

1. Роботодавець забезпечує проведення спостереження за станом здоров'я працівників та розроблення заходів, спрямованих на запобігання професійним ризикам та їх впливу на здоров'я працівників.

2. Таке спостереження за вибором роботодавця проводиться медико-санітарними частинами, зокрема і спеціалізованими:

1) лікарем-спеціалістом з числа найманих працівників роботодавця, який має сертифікат за спеціальністю “професійна патологія”; або

2) закладом охорони здоров'я з надання первинної медичної допомоги та фізичною особою — підприємцем, яка одержала ліцензію на провадження відповідного виду господарської діяльності в установленому законом порядку. Первинну медичну допомогу надають лікарі загальної практики — сімейні лікарі, лікарі інших спеціальностей, визначених центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування

державної політики у сфері охорони здоров'я, та інші медичні працівники, які працюють під їх керівництвом; або

3) закладом охорони здоров'я з надання спеціалізованої медичної допомоги та лікарем, що провадить господарську діяльність з медичної практики як фізична особа — підприємець. Лікуючим лікарем з надання спеціалізованої медичної допомоги є лікар закладу охорони здоров'я, де надається така допомога, або лікар, що провадить господарську діяльність з медичної практики як фізична особа — підприємець, які отримали підготовку за відповідною спеціальністю (крім спеціальності “загальна практика — сімейна медицина”).

3. Лікарі — спеціалісти медико-санітарних частин, зокрема і спеціалізованих, зазначені у частині другій цієї статті, повинні мати доступ до інформації про професійні ризики та іншої інформації, що стосується забезпечення безпеки та здоров'я працівників на роботі.

4. З метою упередження можливих негативних наслідків впливу професійних факторів на здоров'я осіб, з якими роботодавець має намір укласти трудовий договір, роботодавець зобов'язаний попередити їх про професійні ризики та можливий негативний вплив на здоров'я, зобов'язаний забезпечити проведення попереднього профілактичного медичного огляду з метою визначення стану здоров'я працівника і реєстрації вихідних об'єктивних показників здоров'я та можливості виконання без погіршення стану здоров'я професійних обов'язків в умовах дії конкретних шкідливих та небезпечних факторів робочого середовища і трудового процесу.

5. Підтвердженням проходження медичного огляду є медичний висновок, який повинен містити інформацію про те, чи є особа за станом здоров'я придатною до виконання такої роботи, та не може містити медичні дані чи іншу інформацію, яка є конфіденційною. Також медичний висновок може містити рекомендації та/або застереження для особи щодо того, чи безпечно виконувати трудові обов'язки, які їй пропонуються, та щодо заходів, яких слід ужити для забезпечення її безпеки та здоров'я.

6. У разі коли особа, з якою роботодавець має намір укласти трудовий договір, відмовилася від проходження попереднього медичного огляду або за результатами такого огляду встановлено непридатність особи до виконання трудових обов'язків, роботодавець має право відмовитися від укладення з нею трудового договору. Така відмова не може вважатися дискримінацією за станом здоров'я.

7. Роботодавець із урахуванням результатів аналізу професійних ризиків, умов праці, пропозиції представників працівників, а також враховуючи положення трудових і колективних договорів та норм законодавства щодо категорій працівників, які повинні проходити обов'язкові медичні огляди, визначає перелік працівників, які підлягають обов'язковим медичним оглядам, та графік проходження обов'язкових

медичних оглядів працівниками, з яким ознайомлює працівників та забезпечує контроль за його дотриманням працівниками.

8. Роботодавець зобов'язаний забезпечити проведення медичних оглядів:

1) працівників, які не досягли 21-річного віку, — під час укладання трудового договору і щороку до досягнення ними 21-річного віку;

2) працівників, робочі місця/зони та умови праці яких містять шкідливі професійні фактори, — під час укладання трудового договору і періодично за затвердженим роботодавцем графіком проходження обов'язкових медичних оглядів працівників;

3) нічних працівників — до укладання трудового договору і періодично за затвердженим роботодавцем графіком проходження обов'язкових медичних оглядів працівників;

4) працівників, які відчули погіршення стану здоров'я внаслідок впливу умов праці та звернулися у зв'язку з цим до роботодавця, — у разі звернення працівника до роботодавця;

5) працівників, стан здоров'я яких створює небезпеку або завдає шкоди їх здоров'ю чи здоров'ю інших працівників, — за рішенням роботодавця.

9. Роботодавець за власні кошти організовує та забезпечує проходження медичних оглядів працівників у робочий час із збереженням оплати праці згідно з умовами трудового договору. Роботодавець повинен ознайомити працівника із змістом медичного висновку про проходження медичного огляду під підпис.

10. У разі непроходження працівником із незалежних від нього причин медичного огляду в установлений роботодавцем час працівник має право відмовитися від виконання трудових обов'язків через можливу небезпеку для його здоров'я до проходження ним медичного огляду в узгоджений із роботодавцем робочий час.

11. Працівник, який відмовився від проходження медичного огляду в установлений роботодавцем час, може бути відсторонений від виконання трудових обов'язків без виплати заробітної плати до проходження ним медичного огляду в узгоджений із роботодавцем час, який не повинен виходити за межі робочого часу, визначеного в установленому порядку для відстороненого працівника.

12. Висновки та рекомендації за результатами медичних оглядів є обов'язковими для роботодавця.

13. Якщо відповідно до медичного висновку за результатами медичного огляду продовження виконання працівником роботи, визначеної його трудовим договором, є неможливим через загрозу подальшого погіршення здоров'я внаслідок впливу умов праці,

роботодавець надає працівникові іншу оплачувану роботу на період та з оплатою праці, визначеними трудовим та/або колективним договором, але не нижче ніж у розмірі середньомісячної заробітної плати такого працівника за попередньою роботою на період не менше ніж два місяці.

14. У разі неможливості надання працівникові іншої оплачуваної роботи відповідно до частини 13 цієї статті трудовий договір може бути розірвано з ініціативи роботодавця без повідомлення про його розірвання з виплатою грошовою компенсації в розмірі, визначеному трудовим та/або колективним договором, але не менше трьох середньомісячних заробітних плат такого працівника.

15. Порядок проведення медичних оглядів, контролю за якістю їх проведення та форма медичної висновку про проходження медичного огляду визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я.

16. Законодавством може бути передбачено додаткові умови та вимоги щодо проведення медичних оглядів окремих категорій працівників з урахуванням професійних ризиків та умов праці.

Стаття 20. Підготовка працівників

1. Роботодавець зобов'язаний забезпечити проходження всіма працівниками підготовки з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі, зокрема шляхом відповідного навчання з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі, проведення інструктажів та надання працівникам інформації, що стосується їх робочих місць/зон, безпечного виконання роботи, професійних ризиків, під які вони підпадають чи можуть підпадати, а також запобіжних та захисних заходів:

- 1) під час прийняття працівника на роботу;
- 2) у разі переведення працівника на іншу роботу чи зміни робочого завдання, що призводить до змін у будь-яких основних засобах роботи;
- 3) у випадку впровадження нового робочого обладнання чи його заміни;
- 4) у випадку впровадження будь-якої нової технології.

Цей перелік не є вичерпним.

Така підготовка має адаптуватися з урахуванням нових або змінених професійних ризиків та за необхідності проводитися повторно.

2. Роботодавець також повинен забезпечити:

- 1) фактичне отримання працівниками іншого роботодавця, які виконують роботу в його робочих зонах, відповідних інструкцій стосовно професійних ризиків для безпеки та здоров'я працівників на роботі під час

виконання роботи в його робочих зонах, а також стосовно запобіжних та захисних заходів, які мають бути застосовані;

2) відповідне навчання представників працівників для виконання ними своїх функцій;

3) навчання достатньої кількості працівників з урахуванням розміру підприємства та/або установи, професійних ризиків, працівників, відповідальних за здійснення заходів із надання домедичної допомоги, пожежогасіння та евакуації працівників, а також їх забезпечення відповідними матеріалами;

4) контроль за відповідним рівнем підготовки з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі осіб, які виконують роботи за цивільно-правовими договорами з використанням засобів праці, робочого обладнання, наданих роботодавцем, та/або в робочих зонах роботодавця.

3. Обов'язковому навчанню та перевірці знань з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі підлягають такі категорії:

1) працівники, які залучаються до організації та/або виконують роботи підвищеної небезпеки;

2) працівники, які виконують функції уповноважених з безпеки та здоров'я працівників на роботі;

3) керівні працівники, які безпосередньо організовують роботу з безпеки та здоров'я працівників на роботі.

Роботодавець може самостійно встановлювати додаткові категорії працівників, які повинні проходити обов'язкове навчання та перевірку знань з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі.

Обов'язкове навчання та перевірка знань з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі здійснюється роботодавцем або суб'єктами господарювання, що надають послуги у сфері навчання з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі, за умов наявності ліцензії на проведення навчання з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі.

4. Порядок проведення обов'язкового навчання та перевірки знань з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі встановлюється Кабінетом Міністрів України.

5. Підготовка з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі проводиться за рахунок роботодавця в робочий час із збереженням у період підготовки оплати праці відповідно до умов трудового договору.

6. Періодичність проведення інструктажів та/або навчання працівників з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі визначається роботодавцем самостійно з урахуванням забезпечення належної підготовки працівників.

Мінімальні вимоги до проведення інструктажів із працівниками (особами), які залучаються до організації та/або виконують роботи підвищеної небезпеки, встановлюються Кабінетом Міністрів України.

7. У разі непроходження працівником інструктажу та/або навчання та перевірки знань з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі у встановлений роботодавцем час із незалежних від працівника причин працівник має право без шкоди для себе відмовитися від виконання трудових обов'язків до проведення такого інструктажу та/або навчання.

8. Роботодавець має право відсторонити від виконання трудових обов'язків працівника, який в установлений роботодавцем час відмовився пройти інструктаж та/або навчання і перевірку знань з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі, без виплати заробітної плати до проходження такого інструктажу та/або навчання.

9. У разі незадовільних результатів перевірки знань з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі працівник протягом одного місяця повинен пройти повторне навчання і повторну перевірку знань. У разі отримання незадовільних результатів перевірки знань з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі після повторного навчання роботодавець має право розірвати трудовий договір із таким працівником з ініціативи роботодавця відповідно до законодавства.

Стаття 21. Інформування працівників

1. Роботодавець зобов'язаний забезпечити працівників, а також представників працівників, актуальною інформацією про:

1) професійні ризики для безпеки та здоров'я працівників на роботі, а також про запобіжні та захисні заходи та способи їх вживання як у ставленні до виконуваної роботи, так і у ставленні до робочого середовища;

2) заходи та інструкції на випадок серйозної та прямої загрози;

3) заходи із надання домедичної допомоги, пожежогасіння та евакуації працівників і дій під час аварій, а також про працівників і служби, які відповідають за їх запровадження.

Зазначена інформація надається працівникам до початку виконання робіт.

2. Роботодавець також забезпечує інформування з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі:

1) працівників іншого роботодавця в разі виконання ними роботи в робочій зоні цього роботодавця;

2) осіб, які виконують роботи за цивільно-правовими договорами з використанням засобів праці, робочого обладнання роботодавця та/або в його робочій зоні;

3) визначених в установленому порядку представників працівників.

3. Роботодавець інформує працівників про обов'язки у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі з таких питань:

1) оцінювання факторів ризику для безпеки та здоров'я працівників на роботі;

2) заходи забезпечення безпеки та здоров'я працівників на роботі, що вже запроваджені або будуть запроваджені;

3) засоби колективного та індивідуального захисту, які мають використовуватися;

4) нещасні випадки (зокрема із смертельними наслідками), що призвели до тимчасової втрати працездатності тривалістю більше трьох робочих днів або є прикладом особливо серйозної ситуації з точки зору безпеки та здоров'я працівників на роботі, та професійні захворювання.

4. Роботодавець забезпечує інформування уповноважених з безпеки та здоров'я працівників на роботі та представників працівників про:

1) фактори, щодо яких існують підозри чи фактичні дані про їх вплив на безпеку та здоров'я працівників на роботі;

2) оцінювання факторів ризику для безпеки та здоров'я працівників на роботі для особливих груп працівників;

3) призначення працівників, відповідальних за здійснення заходів із надання домедичної допомоги, пожежогасіння та евакуації працівників і дій під час аварій.

5. Роботодавець забезпечує інформування уповноважених з безпеки та здоров'я працівників на роботі та представників працівників про допуск працівників, які не досягли 18-річного віку, працівників з інвалідністю або хронічними захворюваннями, а також про вагітних працівниць, працівниць, які нещодавно народили, або працівниць, які годують грудьми.

6. Періодичність надання працівникам інформації з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі визначається роботодавцем самостійно з урахуванням необхідності забезпечення належної поінформованості працівника, зокрема до початку виконання ним роботи, а також регулярного оновлення такої інформації, коли це обумовлюється обставинами, що змінюються.

Стаття 22. Надання домедичної допомоги, пожежогасіння, ліквідація аварій та евакуація працівників

1. З урахуванням, але не виключно характеру своєї діяльності, наявних специфічних небезпек, потреб осіб з інвалідністю (зокрема з порушеннями зору, слуху, опорно-рухового апарату, психічними та інтелектуальними порушеннями та з різними комбінаціями порушень), кількості працівників та розмірів робочих зон, можливої присутності в них сторонніх осіб, яким може загрожувати небезпека, роботодавець забезпечує організацію відповідних заходів щодо:

- 1) евакуації працівників та осіб, яким загрожує небезпека;
- 2) надання домедичної допомоги;
- 3) пожежогасіння та ліквідації наслідків аварій;

4) інформування та взаємодії із зовнішніми службами, зокрема екстреної медичної допомоги, аварійно-рятувальними формуваннями центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері цивільного захисту.

2. Для здійснення заходів, зазначених у частині першій цієї статті, роботодавець призначає відповідальних працівників та організовує проходження ними відповідного навчання, підготовки та підвищення кваліфікації в установленому законодавством порядку.

3. Кількість відповідальних працівників, обладнання, передбаченого для виконання завдань, визначених у частині першій цієї статті (зокрема евакуації працівників та осіб, яким загрожує небезпека, пожежогасіння та ліквідації наслідків аварій), що є в їх розпорядженні, визначаються роботодавцем з урахуванням вимог законодавства, масштабів відповідних робочих зон, підприємства (виробництва) та/або наявних специфічних небезпек.

4. У разі виникнення надзвичайних ситуацій, які загрожують життю та здоров'ю працівників, роботодавець зобов'язаний:

- 1) у найкоротший строк поінформувати працівників, яким загрожує або може загрожувати небезпека, про заходи, яких необхідно вжити для їх захисту;
- 2) забезпечити евакуацію працівників та осіб, яким загрожує небезпека;
- 3) забезпечити надання домедичної допомоги;
- 4) надати працівникам можливість зупинити роботу, залишити робоче місце/зону і перейти до безпечного місця;
- 5) забезпечити пожежогасіння та ліквідацію наслідків аварій;

6) у разі необхідності залучити зовнішні служби, зокрема екстреної медичної допомоги, аварійно-рятувальні формування центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері цивільного захисту;

7) забезпечити здійснення заходів, передбачених планами реагування на надзвичайні ситуації об'єкта чи інструкціями щодо дій персоналу в разі загрози або виникнення надзвичайних ситуацій, чи планами локалізації аварій та ліквідації наслідків аварій.

5. Роботодавцю заборонено надавати працівникам вказівки про відновлення виконання трудових обов'язків під час існування небезпеки, у зв'язку з якою можуть постраждати працівники або інші особи, за винятком належним чином обґрунтованих ситуацій, пов'язаних із запобіганням розповсюдженню аварії чи небезпеки та рятуванням життя працівників та/або третіх осіб.

6. Працівники, які в разі серйозної, безпосередньої та неминучої небезпеки залишили небезпечні робочі місця/зони, не несуть відповідальності за такі дії. У подальшому факт наявності такої небезпеки за необхідності підтверджується комісією, яка утворюється роботодавцем із обов'язковим залученням представників працівників та уповноваженого з безпеки та здоров'я працівників на роботі. До участі в роботі комісії також запрошується представник центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі.

7. Роботодавці повинні забезпечити, щоб всі працівники в разі серйозної загрози, що насувається, для їх безпеки та/або безпеки інших людей, а також у разі неможливості встановлення негайного контакту з безпосереднім керівником, відповідальним за вжиття відповідних заходів реагування, могли зробити відповідні кроки з урахуванням їх знань і наявних в їх розпорядженні технічних засобів з метою уникнення наслідків такої загрози.

Працівники не несуть відповідальності за такі дії, якщо тільки вони не діяли необачно або з їх боку не була допущена недбалість.

Стаття 23. Консультації з працівниками та залучення працівників до питань безпеки та здоров'я працівників на роботі

1. Роботодавці повинні проводити консультації з працівниками та/або представниками працівників, забезпечувати можливість надання ними пропозицій та участі в обговореннях усіх питань, пов'язаних із безпекою та здоров'ям працівників на роботі.

2. Працівники або представники працівників повинні мати змогу пропорційно брати участь в усіх заходах з безпеки та здоров'я працівників

на роботі або з ними заздалегідь і в належний час роботодавець повинен проводити консультації щодо:

- 1) будь-якого заходу, який може мати істотний вплив на безпеку та здоров'я відповідних працівників;
- 2) визначення уповноважених з безпеки та здоров'я працівників на роботі, організації їх діяльності, а також відповідальних працівників з організації надання домедичної допомоги, ліквідації аварії та евакуації;
- 3) оцінювання професійних ризиків для безпеки та здоров'я працівників на роботі;
- 4) запобіжних та захисних заходів, які мають бути запроваджені;
- 5) засобів колективного та індивідуального захисту, які необхідно використовувати;
- 6) нещасних випадків, що призвели до тимчасової втрати працездатності тривалістю більше трьох робочих днів, професійних захворювань, а також інформування про них відповідно до законодавства;
- 7) організації інформування працівників та представників працівників;
- 8) планування та організації підготовки працівників та представників працівників у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі.

Такі консультації проводяться в порядку, визначеному колективним договором.

3. Представники працівників мають право звертатися до роботодавця із пропозиціями щодо вжиття відповідних заходів з безпеки та здоров'я працівників на роботі та надавати йому з цією метою пропозиції щодо зменшення загроз та/або усунення джерел небезпеки.

4. Роботодавцю заборонено ставити працівників або представників працівників у несприятливе становище чи створювати на них тиск через їх дії, пов'язані з виконанням функцій, визначених у цій статті.

5. Роботодавець повинен забезпечувати представникам працівників достатньо вільного часу без втрати оплати праці та забезпечувати їх необхідними засобами для реалізації їх прав та обов'язків з безпеки та здоров'я працівників на роботі.

6. Працівники та/або представники працівників мають право подавати до компетентних органів скарги щодо незабезпечення роботодавцем безпечних умов праці на належному рівні.

7. Представники працівників мають право надавати свої коментарі під час заходів державного контролю.

8. Для реалізації норм цієї статті, а також визначення та впровадження заходів щодо покращення умов праці, вирішення спірних питань у сфері

безпеки та здоров'я працівників на роботі може утворюватися комісія з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі.

Формування зазначеної комісії в разі її утворення має здійснюватися на паритетних засадах із залученням представників працівників та уповноважених з безпеки та здоров'я працівників на роботі.

Розділ IV ПРАВА ТА ОBOB'ЯЗКИ РОБОТОДАВЦІВ І ПРАЦІВНИКІВ

Стаття 24. Права роботодавців

1. Роботодавці мають право:

1) вимагати від працівників відповідно до пройденого ними навчання та наданих роботодавцем інструкцій дбати про особисту безпеку та здоров'я, а також про безпеку та здоров'я оточуючих людей під час виконання трудових обов'язків та/або перебування на/у робочих місцях/зонах;

2) під час виконання працівниками трудових обов'язків контролювати їх безпеку, дотримання вимог, правил, рекомендацій та інструкцій з безпеки та здоров'я працівників на роботі, зокрема якщо це зумовлено необхідністю забезпечення безпеки та здоров'я працівників на роботі, застосовувати технічні засоби з обов'язковим інформуванням працівників про це до початку їх застосування. Під час здійснення такого контролю не допускаються дії, що принижують честь і гідність або порушують інші права працівників;

3) вимагати від працівників знати та виконувати вимоги нормативно-правових актів та актів роботодавця з безпеки та здоров'я працівників на роботі, використовувати робоче обладнання за призначенням, правила користування засобами колективного та індивідуального захисту, що безпосередньо стосуються виконуваної ними роботи;

4) вимагати від працівників проходження в установленому законодавством порядку медичних оглядів та навчання з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі;

5) залучати суб'єктів господарювання, що надають послуги з безпеки та здоров'я працівників на роботі, до організації функціонування системи управління безпекою та здоров'ям працівників на роботі, проведення аудиту, проведення атестації робочих місць/зон за умовами праці, навчання з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі, розроблення та оцінювання ефективності заходів щодо усунення та мінімізації професійних ризиків, проведення технічних оглядів робочого обладнання та надання інших послуг у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі.

Стаття 25. Обов'язки роботодавців

1. З метою забезпечення безпеки та здоров'я працівників на роботі в усіх аспектах, що стосуються роботи, роботодавці зобов'язані:

1) організовувати та здійснювати заходи з безпеки та здоров'я працівників на роботі відповідно до принципів запобігання, викладених у частині першій статті 14 цього Закону, і коригувати ці заходи з урахуванням обставин, що змінюються;

2) визначати засоби та заходи щодо запобігання та захисту працівників від небезпечних та шкідливих професійних факторів і професійних ризиків;

3) проводити аналіз, оцінку та управління професійними ризиками, вести облік професійних факторів і професійних ризиків;

4) страхувати відповідно до законодавства відповідальність за шкоду життю, здоров'ю та працездатності працівника, завдану внаслідок виконання ним трудових обов'язків (роботи);

5) фінансувати заходи з безпеки та здоров'я працівників на роботі у необхідних для цього обсягах;

6) визначати відповідно до вимог цього Закону уповноваженого з безпеки та здоров'я працівників на роботі;

7) організовувати систему управління безпекою та здоров'ям працівників на роботі, а також здійснювати контроль за її функціонуванням;

8) проводити моніторинг за технічним станом робочого обладнання, підтримувати його в належних умовах та проводити технічні огляди робочого обладнання відповідно до порядку, визначеного Кабінетом Міністрів України;

9) у разі виконання трудових обов'язків на/у одному робочому місці/робочій зоні працівниками різних роботодавців, співпрацювати між собою з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі, координувати свої дії з метою запобігання та захисту працівників від небезпечних та шкідливих професійних факторів і професійних ризиків, інформувати один одного та своїх працівників або їх представників про ці небезпечні та шкідливі професійні фактори і професійні ризики, а також про запобіжні та захисні заходи, які мають бути запроваджені чи вже запроваджені;

10) проводити атестацію робочих місць/зон за умовами праці відповідно до вимог законодавства;

11) залучати працівників до консультацій та прийняття рішень, що стосуються безпеки та здоров'я працівників на роботі;

12) під час планування змін в організації праці проводити з працівниками та/або їх представниками консультації з питань вибору

робочого обладнання, умов праці, впливу робочого середовища на/у робочому місці/робочій зоні на безпеку та здоров'я працівників на роботі;

13) під час проектування робочих місць/зон, робочого обладнання, організації праці та робочих процесів, використання або виробництва речовин здійснювати адаптацію до технічного прогресу та нових форм організації праці шляхом постійного контролю та застосування технологічних досягнень і наукових відкриттів з метою підвищення і збереження рівня безпеки та здоров'я працівників на роботі;

14) організовувати за власні кошти проходження працівниками навчання з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі в робочий час із збереженням заробітної плати;

15) допускати до виконання робіт працівників, що пройшли відповідне навчання з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі та/або інструктажі;

16) організовувати за власні кошти проходження працівниками медичних оглядів у робочий час із збереженням заробітної плати; забезпечувати виконання рекомендацій за результатами медичних оглядів;

17) враховувати стан здоров'я кожного працівника, зокрема осіб з інвалідністю, вагітних працівниць, працівниць, які нещодавно народили, та працівниць, які годують грудьми;

18) інформувати працівників та їх представників про:

професійні ризики та запобіжні заходи, які вживаються роботодавцем для їх усунення, мінімізації чи захисту від них;

заходи, які необхідно здійснювати для надання домедичної допомоги, пожежогасіння та евакуації працівників;

19) організовувати проведення із працівниками належних інструктажів, ознайомлення працівників з інструкціями стосовно безпечного використання робочого обладнання;

20) в установлених цим Законом випадках одержувати дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки та надавати для реєстрації декларацію відповідності матеріально-технічної бази вимогам законодавства з безпеки праці;

21) вести облік нещасних випадків, професійних захворювань працівників та інцидентів;

22) повідомляти центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного контролю за дотриманням законодавства про працю, про нещасні випадки та професійні захворювання працівників;

23) розслідувати нещасні випадки та професійні захворювання на виробництві;

24) складати та виконувати загальний план запобігання професійним ризикам.

2. Зазначені в частині першій цієї статті обов'язки не є вичерпними. Інші обов'язки роботодавця визначаються законодавством про працю або виникають в результаті визначених цим Законом прав працівників.

3. Залучення роботодавцем сторонніх осіб та суб'єктів господарювання для забезпечення виконання зобов'язань і завдань у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі не звільняє його від відповідальності за забезпечення безпеки та здоров'я працівників на роботі в усіх аспектах, що стосуються роботи.

4. Фінансування витрат на безпеку та здоров'я працівників на роботі, пов'язаних із виконанням обов'язків роботодавця, здійснюється за рахунок коштів роботодавця.

5. Обсяг витрат роботодавця на безпеку та здоров'я працівників на роботі має забезпечувати та бути достатнім для виконання всіх зобов'язань, визначених цим Законом, законодавством, колективними договорами (угодами), та завдань, пов'язаних із забезпечення безпеки та здоров'я працівників на роботі, і нічим не може бути обмежений.

Стаття 26. Права працівників

1. Кожен працівник має право на:

1) створення роботодавцем безпечних умов праці, зокрема шляхом безоплатного забезпечення роботодавцем працівників на роботі засобами колективного та/або індивідуального захисту;

2) відсутність обов'язку нести будь-які фінансові витрати, пов'язані із безпекою та здоров'ям працівників на роботі;

3) отримання від роботодавця інформації про професійні ризики, на які вони наражаються або можуть наражатися під час виконання роботи, а також про запобіжні заходи, вжиті для забезпечення безпеки та здоров'я працівників на роботі;

4) належне навчання та інформування (у доступних форматах для осіб з інвалідністю з порушеннями зору та слуху) з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі з урахуванням характеру їх роботи та професійних ризиків, на які вони наражаються або можуть наражатися;

5) відмову від виконання трудових обов'язків у разі наявності загрози їх життю і здоров'ю;

6) відшкодування відповідно до законодавства шкоди та збитків, заподіяних здоров'ю працівника внаслідок незабезпечення роботодавцем безпечних умов праці;

7) консультації під час прийняття роботодавцем рішень, пов'язаних із їх безпекою та здоров'ям;

8) подання до компетентних органів скарг щодо незабезпечення роботодавцем безпечних умов праці на належному рівні, а також надання коментарів під час заходів державного контролю;

9) проходження належного, відповідно до законодавства медичного обстеження з метою оцінювання своєї фізичної та психологічної підготовленості до роботи, а також наслідків, які спричиняють робота та умови, в яких вона виконується, для їх здоров'я;

10) відсутність будь-яких негативних наслідків для себе, а також на захист від таких наслідків у разі залишення свого робочого місця/зони у випадку серйозної, неминучої та невідвортної загрози або вжиття відповідно до рівня знань і наявних технічних засобів належних заходів до уникнення наслідків серйозної та прямої загрози для власної безпеки та/або безпеки інших осіб, якщо не вдалося зв'язатися із безпосереднім керівником;

11) захист від утисків або дисциплінарних заходів за повідомлення про нещасний випадок, професійне захворювання, небезпечну подію, нещасний випадок або підозру на професійне захворювання.

2. Зазначені у частині першій цієї статті права не є вичерпними. Інші права працівників виникають в результаті визначених цим Законом обов'язків роботодавця.

Стаття 27. Обов'язки працівників

1. Кожен працівник з урахуванням власного досвіду та відповідно до отриманих від роботодавця інструкцій, результатів навчання з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі зобов'язаний дбати про власну безпеку та здоров'я, а також про безпеку та здоров'я інших осіб, на яких впливають його дії або бездіяльність.

2. З цією метою працівник повинен:

1) дотримуватися наданих роботодавцем інструкцій і вказівок;

2) проходити відповідно до встановлених законодавством та роботодавцем вимог навчання з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі;

3) правильно і за призначенням використовувати робоче обладнання, небезпечні речовини, транспортні та інші засоби праці;

4) правильно використовувати надані йому в розпорядження засоби індивідуального захисту та після використання повертати їх на передбачене для цього місце;

5) не допускати несанкціонованого відключення, зміни або вилучення захисних пристроїв, встановлених на робочому обладнанні, на/у робочих місцях/зонах, спорудах, та правильно використовувати такі пристрої безпеки;

6) негайно інформувати роботодавця та/або відповідальних посадових осіб, та/або уповноважених з безпеки та здоров'я працівників на роботі про будь-яку робочу ситуацію, щодо якої вони мають достатні підстави вважати, що остання становить або може становити серйозну загрозу для безпеки та здоров'я працівників на роботі, а також про будь-які недоліки у системах захисту;

7) співпрацювати з роботодавцем та/або уповноваженими з безпеки та здоров'я працівників на роботі протягом часу, необхідного для виконання всіх завдань та/або дотримання всіх вимог, передбачених компетентними органами для забезпечення безпеки та здоров'я працівників на роботі;

8) співпрацювати в межах своєї компетенції з роботодавцем та/або уповноваженими з безпеки та здоров'я працівників на роботі протягом часу, необхідного роботодавцю для забезпечення безпечних умов праці та робочого середовища і усунення загроз для безпеки та здоров'я працівників на роботі;

9) проходити у визначений роботодавцем час медичний огляд та виконувати рекомендації, визначені у висновках медичної комісії;

10) за наявності документально оформленої вимоги роботодавця, державного інспектора праці, уповноваженого з безпеки та здоров'я працівників на роботі пройти медичний огляд у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, з метою встановлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції.

3. Обов'язки працівника, визначені частиною першої цієї статті, не є вичерпними. Інші обов'язки працівників виникають з урахуванням правил, рекомендацій, інструкцій, спрямованих на забезпечення безпеки та здоров'я працівників на роботі, встановлених відповідно до законодавства про працю, або інших визначених цим Законом прав роботодавців.

4. Наявність у працівника обов'язків у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі та/або їх невиконання працівником не може бути підставою для невиконання роботодавцем своїх обов'язків.

Розділ V

БЕЗПЕКА ТА ЗДОРОВ'Я ОКРЕМИХ КАТЕГОРІЙ ПРАЦІВНИКІВ

Стаття 28. Безпека та здоров'я вагітних працівниць, працівниць, які нещодавно народили, та працівниць, які годують грудьми

1. Роботодавцям заборонено використовувати працю вагітних працівниць, працівниць, які нещодавно народили, та працівниць, які годують грудьми, визначену органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, такою, що завдає шкоди їх здоров'ю або становить значний професійний ризик для їх здоров'я та/або здоров'я дитини таких працівниць.

2. Перелік небезпечних або шкідливих професійних факторів і умов праці, що можуть завдати шкоди здоров'ю вагітних працівниць, їх плоду, працівниць, які нещодавно народили, працівниць, які годують грудьми, та/або їх дітям, визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, з урахуванням консультацій з організаціями роботодавців та працівників.

3. З урахуванням переліку, зазначеного у частині другій цієї статті, роботодавець повинен:

1) самостійно або за допомогою уповноважених з безпеки та здоров'я працівників на роботі проводити оцінювання професійних ризиків для безпеки та здоров'я таких працівниць, а також можливий вплив на вагітність, плід, годування грудьми дітей таких працівниць, на безпеку та здоров'я їх дітей;

2) інформувати таких працівниць про результати зазначеної у пункті 1 цієї частини оцінювання професійних ризиків та про всі заходи, яких буде вжито для безпеки їх праці та здоров'я;

3) вживати заходів до недопущення завдання шкоди здоров'ю таких працівниць та негативного впливу на вагітність або на годування грудьми шляхом тимчасового пристосування умов праці, режимів і графіків роботи, регулювання тривалості їх робочого дня, а також запобігання виникненню професійних ризиків, яким вони піддаються.

4. Якщо технічно та/або об'єктивно неможливо змінити умови праці та/або тривалість робочого дня вагітних працівниць або працівниць, які годують грудьми, або це не може вмотивовано вимагатися з урахуванням належно обґрунтованих роботодавцем причин, роботодавець повинен вжити заходів до надання таким працівницям іншої роботи відповідно до медичного висновку.

5. Якщо надання іншої роботи відповідно до частини четвертої цієї статті технічно та/або об'єктивно неможливе або це не може вмотивовано вимагатися з урахуванням належно обґрунтованих роботодавцем причин, вагітній працівниці надається відпустка із збереженням середньої заробітної плати необхідної тривалості відповідно до медичного висновку.

6. Перелік небезпечних та шкідливих професійних факторів і умов праці, за наявності яких забороняється застосування праці жінок, вагітних працівниць, працівниць, які нещодавно народили, та працівниць, які годують грудьми, визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я.

7. Роботодавець повинен забезпечити вагітним працівницям право на достатній вільний від роботи час із збереженням заробітної плати, необхідний для проходження допологових обстежень, за умови надання медичного висновку, який підтверджує, що такі обстеження можуть проводитися лише протягом робочого часу.

Стаття 29. Безпека та здоров'я працівників на роботі, які не досягли 18-річного віку

1. Роботодавець повинен забезпечувати безпеку, здоров'я та такі умови праці для осіб, які не досягли 18-річного віку, що відповідають їх віку та рівню фізичного і психофізіологічного розвитку, освіти та навчання, зокрема запобігаючи будь-яким професійним ризикам, що виникають внаслідок їх недостатнього досвіду чи неусвідомлення наявних або потенційних ризиків.

2. До початку роботи та в разі змін в умовах праці, які можуть вплинути на безпеку та здоров'я осіб, які не досягли 18-річного віку, роботодавець повинен проводити оцінювання професійних ризиків, особливу увагу приділяючи:

- 1) плануванню та організації робочого місця/зони;
- 2) організації праці, робочих процесів;
- 3) характеру, ступеню і тривалості впливу небезпечних та шкідливих фізичних, хімічних, біологічних та інших факторів робочого середовища;
- 4) вибору робочого обладнання, матеріалів і речовин, машин, приладів та методів їх використання;
- 5) навчанню та рівню підготовки, отриманому особою, яка не досягла 18-річного віку.

3. Роботодавець інформує осіб, які не досягли 18-річного віку, та їх законних представників про професійні ризики, які на них впливають або можуть впливати, а також про заходи до запобігання таким професійним ризикам.

4. Забороняється використання праці осіб, які не досягли 18-річного віку, на роботах:

- 1) які об'єктивно перевищують їх фізичні чи психологічні можливості;

2) із впливом небезпечних та шкідливих професійних факторів факторів (в т.ч. іонізуючого випромінювання, мікроклімату, шуму, вібрації), а також збудників, які є токсичними, канцерогенними, завдають спадкових генетичних уражень або шкоди ненародженій дитині або іншим чином хронічно впливають на здоров'я людини;

3) у нічний час або понад установлену норму праці;

4) які пов'язані з ризиком нещасних випадків, коли є підстави вважати, що особи, які не досягли 18-річного віку, не зможуть виявити такий ризик або уникнути його через свою недостатню увагу до безпеки або через недостатній досвід чи рівень навчання.

5. Перелік робіт та небезпечних або шкідливих професійних факторів і умов праці, в яких забороняється застосування праці осіб, які не досягли 18-річного віку, а також граничні норми підймання та переміщення важких речей працівниками, які не досягли 18-річного віку, визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі.

6. Дозволяється відхилення від норм пункту 4 частини четвертої цієї статті у випадку виконання роботи під час проходження особами або працівниками, які досягли 15-річного віку та здобули базову середню освіту, професійного (професійно-технічного) чи виробничого навчання, за умови, що їх безпека та здоров'я забезпечується тим, що робота виконується під наглядом компетентної особи відповідно до вимог та за умови гарантування захисту, передбаченого цим Законом.

7. Порядок професійного (професійно-технічного) і виробничого навчання осіб, які не досягли 18-річного віку, професій із важкими роботами, роботами із небезпечними або шкідливими професійними факторами і умовами праці затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах освіти і науки.

Стаття 30. Безпека та здоров'я на роботі працівників з інвалідністю

1. Роботодавці, які використовують працю осіб з інвалідністю, під час визначення заходів із безпеки та здоров'я працівників на роботі мають враховувати рекомендації медико-соціальної експертної комісії та/або індивідуальних програм реабілітації щодо особливостей, пов'язаних із організацією безпеки та здоров'я працівників цієї категорії.

2. До початку роботи та в разі змін в умовах праці, які можуть вплинути на безпеку та здоров'я осіб з інвалідністю, роботодавець повинен проводити оцінювання професійних ризиків.

3. Залучення осіб з інвалідністю до роботи понад встановлену норму праці та/або робіт у нічний час можливе лише за їх згодою та за умови, що це не суперечить рекомендаціям медико-соціальної експертної комісії.

4. Особи з інвалідністю, хронічними чи онкологічними захворюваннями мають однакові права щодо умов праці, без обмежень, пов'язаних із особливостями їх стану, що і інші працівники.

Розділ VI

ДЕРЖАВНІ ЗАХОДИ ЩОДО СПРИЯННЯ, КОНТРОЛЮ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОТРИМАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО БЕЗПЕКУ ТА ЗДОРОВ'Я ПРАЦІВНИКІВ НА РОБОТІ

Стаття 31. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного контролю за додержанням законодавства про працю

1. Державні заходи щодо сприяння, контролю та забезпечення дотримання законодавства про працю здійснюються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного контролю за додержанням законодавства про працю.

2. Основними функціями центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного контролю за додержанням законодавства про працю, є:

1) контроль та забезпечення застосування законодавства про безпеку та здоров'я працівників на роботі;

2) забезпечення надання роботодавцям, працівникам та їх представникам технічної інформації та консультацій щодо найбільш ефективних способів дотримання правових норм;

3) інформування центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, про недоліки або зловживання у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, які потребують правового врегулювання.

Стаття 32. Забезпечення застосування законодавства про безпеку та здоров'я працівників на роботі

1. З метою забезпечення належного застосування законодавства про безпеку та здоров'я працівників на роботі державні інспектори праці для

забезпечення відповідних правових норм з безпеки та здоров'я працівників на роботі мають право проводити інспекційні відвідування згідно із законодавством про працю.

2. Окрім визначених законодавством про працю повноважень, державні інспектори праці з метою усунення недоліків, виявлених під час інспекційного відвідування, які вони вважають такими, що загрожують здоров'ю чи життю працівників, мають право в межах компетенції вимагати внесення протягом визначеного розумного строку до конструкції споруди, робочого місця/зони, робочого обладнання таких змін, які необхідні для забезпечення дотримання норм законодавства про безпеку та здоров'я працівників на роботі. У разі наявності обґрунтованої безпосередньої загрози здоров'ю чи життю працівників державні інспектори праці мають право вимагати вжиття заходів, які підлягають негайному виконанню, зокрема зупинку, припинення, обмеження виконання робіт, використання робочого обладнання, робочих місць/зон, будівель, споруд, приміщень, а також заборону застосування небезпечних речовин.

3. Державний інспектор праці, ґрунтуючись на повному, всебічному та об'єктивному вивченні всіх обставин, виявлених у ході відвідування, за власним переконанням вирішує питання, пропонувати застосовувати штрафні санкції або ж надавати роботодавцю поради чи рекомендації.

Стаття 33. Забезпечення надання роботодавцям і працівникам технічної інформації та консультацій

1. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного контролю за додержанням законодавства про працю, забезпечує безоплатне надання роботодавцям, працівникам, їх представникам, суб'єктам господарювання, що надають послуги у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, технічної інформації та консультацій (письмових та усних) щодо найбільш ефективних способів дотримання норм законодавства про безпеку та здоров'я працівників на роботі.

2. З метою отримання технічної інформації та консультацій щодо підвищення рівня безпеки та здоров'я працівників на роботі роботодавці також можуть звертатися із проханням про проведення аналізу стану застосування законодавства про безпеку та здоров'я працівників на роботі.

3. Аналіз стану застосування законодавства про безпеку та здоров'я працівників на роботі проводиться безоплатно посадовими особами центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного контролю за додержанням законодавства про працю, з урахуванням пріоритетів та наявних ресурсів.

4. Порядок проведення аналізу стану застосування законодавства про безпеку та здоров'я працівників на роботі встановлюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі.

5. Висновки та рекомендації, отримані роботодавцем за результатами аналізу стану застосування законодавства про безпеку та здоров'я працівників на роботі, є обов'язковими до виконання роботодавцем.

6. Роботодавець не може бути притягнутий до відповідальності за порушення законодавства про безпеку та здоров'я працівників на роботі, виявлені в ході аналізу стану застосування законодавства про безпеку та здоров'я працівників на роботі, у разі усунення їх у строк, зазначений у висновках та рекомендаціях.

7. За результатами аналізу статистики нещасних випадків та професійних захворювань, інспекційних відвідувань, звернень щодо отримання технічної документації та консультацій, результатів аналізу стану застосування законодавства про безпеку та здоров'я працівників на роботі центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного контролю за додержанням законодавства про працю, проводить загальнонаціональні, галузеві, тематичні інформаційні кампанії щодо найбільш ефективних способів дотримання норм законодавства про безпеку та здоров'я працівників на роботі.

8. Роботодавець має право звертатися до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, із проханням про здійснення державними інспекторами праці інформаційно-роз'яснювальних заходів щодо найбільш ефективних способів дотримання норм законодавства про безпеку та здоров'я працівників на роботі.

9. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, самостійно приймає рішення про доцільність відвідування роботодавця з метою здійснення інформаційно-роз'яснювальних заходів.

Стаття 34. Публічна інформація у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі

1. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного контролю за додержанням законодавства про працю, публікує загальний щорічний звіт про свою діяльність у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі.

2. У щорічному звіті зазначаються, але не виключно питання щодо:

1) правових норм стосовно здійснення державного контролю за додержанням законодавства про безпеку та здоров'я працівників на роботі;

2) персоналу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного контролю за додержанням законодавства про працю;

3) роботодавців, їх робочих зон, які підлягають інспектуванню, та кількості працівників, зайнятих у них;

4) інспекційних відвідувань;

5) виявлених порушень і застосованих санкцій;

6) нещасних випадків;

7) професійних захворювань.

3. Такі щорічні звіти публікуються протягом першого кварталу року, що настає за звітним.

Розділ VII ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У СФЕРІ БЕЗПЕКИ ТА ЗДОРОВ'Я ПРАЦІВНИКІВ НА РОБОТІ

Стаття 35. Відповідальність роботодавця за порушення законодавства про безпеку та здоров'я працівників на роботі

1. Особи, винні у порушенні законодавства про безпеку та здоров'я працівників на роботі, несуть дисциплінарну, адміністративну, матеріальну та кримінальну відповідальність згідно із законодавством.

2. У разі доведення вини роботодавця та/або пов'язаних із ним осіб у заподіянні шкоди життю і здоров'ю працівника за рішенням суду на роботодавця може бути покладено обов'язок відшкодувати повністю або частково витрати, понесені Пенсійним фондом України на страхові виплати застрахованому чи особам, які мають на це право, у разі настання страхового випадку.

3. Роботодавець, окрім обов'язкового соціального страхування від нещасних випадків та професійних захворювань, може укласти договір страхування відповідальності за шкоду, яку може бути заподіяно життю, здоров'ю та працездатності працівника внаслідок виконання ним своїх трудових обов'язків за класом страхування 13, визначеним статтею 4 Закону України "Про страхування".

4. За порушення норм цього Закону роботодавці несуть відповідальність у вигляді штрафу в разі:

1) використання робочого обладнання підвищеної небезпеки без повідомлення про його використання, непроведення обов'язкових технічних оглядів (стаття 12) — у розмірі однієї мінімальної заробітної плати за кожну одиницю такого обладнання;

2) неінформування працівників щодо питань безпеки та здоров'я працівників на роботі (стаття 21), непроведення консультацій із працівниками та/або представниками працівників (стаття 23) — у розмірі однієї мінімальної заробітної плати;

3) непроведення обов'язкової атестації робочих місць/зон за умовами праці (частина третя статті 10) — у розмірі мінімальної заробітної плати за кожне робоче місце, щодо якого скоєне порушення;

4) непроведення обов'язкового зовнішнього аудиту системи управління безпекою та здоров'ям працівників на роботі (частина шоста статті 18) — у розмірі п'яти мінімальних заробітних плат;

5) допущення працівника до виконання робіт підвищеної небезпеки без отримання дозволу на виконання робіт підвищеної небезпеки або без здійснення страхування життя, здоров'я та працездатності працівника відповідно до цього Закону (стаття 11) — у розмірі, що дорівнює одноразовій допомозі, яка виплачується сім'ї потерпілого в разі його смерті внаслідок нещасного випадку відповідно до Закону України “Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування”, за кожного такого працівника;

6) непроведення обов'язкових медичних оглядів відповідно до законодавства або невиконання рекомендацій, наданих за результатами медичних оглядів (стаття 19), — у розмірі мінімальної заробітної плати за кожного працівника, щодо якого не проведено медичний огляд або не виконано його рекомендації;

7) непроведення обов'язкового навчання працівників з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі (стаття 20) — у розмірі мінімальної заробітної плати за кожного працівника, щодо якого не проведено навчання;

8) незабезпечення надання домедичної допомоги та/або не забезпечення евакуації працівників, яким загрожувала небезпека внаслідок аварії (частина четверта статті 22), — у розмірі трьох мінімальних заробітних плат за кожного такого працівника;

9) невизначення (непризначення) уповноваженого з безпеки та здоров'я працівників на роботі (стаття 15) — у розмірі п'яти мінімальних заробітних плат;

10) непроведення оцінки професійних ризиків (частина друга статті 16) — у розмірі двох мінімальних заробітних за кожне робоче місце, щодо якого не проведено таку оцінку;

11) непроведення розслідування нещасного випадку чи професійного захворювання (частина третя статті 6) — у розмірі десяти мінімальних заробітних плат за кожного працівника, щодо якого не проведено розслідування;

12) неповідомлення центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, про нещасний випадок, який призвів до тяжких травм або смерті потерпілого (частини друга та четверта статті 6), — у розмірі двадцяти мінімальних заробітних плат за кожного працівника, щодо якого стався такий випадок;

13) застосування у виробництві небезпечних професійних факторів, які не пройшли гігієнічну регламентацію та державну реєстрацію (частина восьма статті 10), — у розмірі десяти мінімальних заробітних плат за кожного працівника, який був долучений до застосування, використання таких факторів;

14) невиконання законних вимог державного інспектора праці щодо усунення виявленого порушення — у розмірі п'яти мінімальних заробітних плат за кожне порушення.

5. Під час визначення розміру штрафів, зазначених у частині четвертій цієї статті, застосовується розмір мінімальної заробітної плати, встановлений відповідно до законодавства на момент виявлення порушення.

6. У разі повторного виявлення аналогічного порушення протягом року з дати виявлення попереднього порушення розмір штрафу подвоюється.

7. Штрафи, накладення яких передбачено цією статтею, є фінансовими санкціями і не належать до адміністративно-господарських санкцій, визначених главою 27 Господарського кодексу України.

8. У разі сплати роботодавцем 50 відсотків розміру штрафу протягом 10 банківських днів з дня вручення постанови про накладення штрафу за порушення вимог законодавства про безпеку та здоров'я працівників на роботі, передбаченого цією статтею, така постанова вважається виконаною.

9. Сплата штрафу не звільняє роботодавця від обов'язку усунути порушення законодавства.

10. У разі невиконання роботодавцем постанови центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного контролю за додержанням законодавства про працю, яка є виконавчим документом та відповідає вимогам Закону України “Про виконавче провадження”, її виконання покладається на органи державної виконавчої служби в примусовому порядку.

11. Невиконання працівником своїх обов'язків у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі не позбавляє роботодавця відповідальності у разі порушення ним вимог нормативно-правових актів у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі.

12. Під час визначення розмірів штрафів, що накладаються згідно з цією статтею, застосовуються такі понижуючі коефіцієнти залежно від належності (станом на момент вчинення порушення суб'єктами господарювання відповідно до норм Господарського кодексу України) до:

- 1) суб'єктів мікропідприємництва — 0,25;
- 2) суб'єктів малого підприємництва — 0,5;
- 3) суб'єктів середнього підприємництва — 0,7.

13. Якщо порушила норми цього Закону фізична особа, яка використовує найману працю без реєстрації господарської діяльності, до неї застосовуються розміри штрафів, еквівалентні розмірам для суб'єктів мікропідприємництва.

Розділ VIII ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування, та вводиться в дію з 1 липня 2024 року.

2. Визнати таким, що втратив чинність, Закон України “Про охорону праці” (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 49, ст. 668 із наступними змінами).

3. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1) у Кодексі законів про працю України (Відомості Верховної Ради УРСР, 1971 р., додаток до № 50, ст. 375):

статтю 4 викласти в такій редакції:

“Стаття 4. Законодавство про працю

Законодавство про працю складається з Конституції України, міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, Кодексу законів про працю України, Законів України “Про оплату праці”, “Про відпустки”, “Про безпеку та здоров'я працівників на роботі”, інших законів України в частині регулювання трудових відносин, а також інших актів законодавства України, прийнятих на їх виконання.”;

статтю 139 викласти в такій редакції:

“Стаття 139. Обов'язки працівників

Працівники зобов'язані працювати чесно і сумлінно, своєчасно і точно виконувати розпорядження роботодавця або уповноваженої ним особи, дотримуватися трудової і технологічної дисципліни, вимог

нормативно-правових актів з безпеки та здоров'я працівників, дбайливо ставитися до майна роботодавця.”;

главу XI виключити;

статті 190—192 виключити;

2) У Кодексі України про надра (Відомості Верховної Ради України, 1994 р., № 36, ст. 340):

у частині шостій статті 24 слова “спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з промислової безпеки, охорони праці, державного гірничого нагляду та державного регулювання у сфері безпечного поводження з вибуховими матеріалами промислового призначення” замінити словами “центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, поводження з вибуховими матеріалами промислового призначення, здійснення державного гірничого нагляду”;

у частині п'ятій статті 54 слова “у сфері гірничого нагляду та промислової безпеки” замінити словами “у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, державного гірничого нагляду”;

у тексті Кодексу слова “центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони праці” в усіх відмінках замінити словами “центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі” у відповідному відмінку;

3) у Законі України “Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування” (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., № 46—47, ст. 403; із змінами, внесеними Законом України від 21 вересня 2022 р. № 2620-IX):

пункти 5 та 7 частини першої статті 1 викласти в такій редакції:

“5) нещасний випадок — обмежена в часі подія або раптовий вплив на працівника небезпечного або шкідливого професійного фактора, що сталися у процесі або у зв'язку із виконанням працівником роботи, внаслідок яких заподіяно будь-яку шкоду його здоров'ю або настала смерть”;

“7) професійне захворювання — захворювання (зокрема отруєння), причиною якого виключно або переважно став вплив на працівника небезпечних та/або шкідливих професійних факторів, пов'язаних із роботою”;

у частині другій статті 30 слова “, відповідно до Закону України “Про охорону праці” виключити;

у тексті Закону слова “охорона праці” в усіх відмінках замінити словами “безпека та здоров’я працівників на роботі” у відповідному відмінку;

4) У Гірничому законі України (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., № 50, ст. 433 із наступними змінами):

у частині першій статті 3:

в абзаці першому слова “законами України “Про охорону навколишнього природного середовища”, “Про аварійно-рятувальні служби”, “Про Цивільну оборону України”, “Про охорону праці”, “Про підприємства в Україні”, “Про пожежну безпеку”, “Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення”, іншими” замінити словами “Законами України “Про охорону навколишнього природного середовища”, “Про аварійно-рятувальні служби”, “Про Цивільну оборону України”, “Про безпеку та здоров’я працівників на роботі”, “Про підприємства в Україні”, “Про пожежну безпеку”, “Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення”, іншими” ;

в абзаці другому слова “охорони праці” замінити словами “безпеки та здоров’я працівників на роботі”;

абзац п’ятий статті 4 викласти в такій редакції:

“безпека та здоров’я працівників на роботі.”;

у частині першій статті 10 слова “сферах охорони праці” замінити словами “сфері безпеки та здоров’я працівників на роботі”;

у частині першій статті 22 слова “сферах охорони праці” замінити словами “сфері безпеки та здоров’я працівників на роботі”;

у першому реченні статті 30 слова “стан техніки безпеки і охорони праці” замінити словами “забезпечення безпеки та здоров’я працівників на роботі”;

статтю 32 викласти в такій редакції:

“Стаття 32. Забезпечення безпеки проведення гірничих робіт та забезпечення безпеки та здоров’я працівників на роботі

Власник (керівник) гірничого підприємства забезпечує проведення гірничих робіт та забезпечення безпеки та здоров’я працівників на роботі відповідно до вимог законів України, інших нормативно-правових актів, правил технічної експлуатації, єдиних правил безпеки при підричних роботах.”;

у статті 37 слова “Про охорону праці” замінити словами “Про безпеку та здоров’я працівників на роботі”;

в абзаці шостому статті 38 слова “охорону праці” замінити словами “безпеку та здоров’я працівників на роботі”, а слова “правил безпеки” виключити;

у частині першій статті 43 слова “та охороною праці” замінити словами “праці, безпекою та здоров’ям працівників на роботі”;

у тексті Закону слова “центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони праці” в усіх відмінках і формах числа замінити словами “центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері безпеки та здоров’я працівників на роботі” у відповідному відмінку і числі;

5) абзац другий частини першої статті 3 Закону України “Про об’єкти підвищеної небезпеки” (Відомості Верховної Ради України, 2002 р., № 15, ст. 73) викласти в такій редакції:

“безпеки та здоров’я працівників на роботі”;

6) у Законі України “Про поводження з вибуховими матеріалами промислового призначення” (Відомості Верховної Ради, 2005 р., № 6, ст. 138 із наступними змінами):

у частині першій статті 3 слова “центральні органи виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у сферах промислової безпеки, охорони праці, державного гірничого нагляду” замінити словами “центральні органи виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у сфері безпеки та здоров’я працівників на роботі”;

в абзаці другому статті 4¹ слова “промислової безпеки, охорони праці” замінити словами “безпеки та здоров’я працівників на роботі”;

в абзаці другому статті 5 слова “промислової безпеки” замінити словами “безпеки та здоров’я працівників на роботі”;

у тексті Закону:

слова “центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах промислової безпеки, охорони праці” в усіх відмінках і формах числа замінити словами “центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері безпеки та здоров’я працівників на роботі” у відповідному відмінку і числі;

слова “центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сферах промислової безпеки, охорони праці” в усіх відмінках замінити словами “центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері безпеки та здоров’я працівників на роботі” у відповідному відмінку;

7) пункт 48 Переліку документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності, затвердженого Законом України “Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності” (Відомості Верховної Ради України, 2011 р., № 47, ст. 532), викласти в такій редакції:

“48.	Дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки	Закон України “Про безпеку та здоров’я працівників на роботі”;
------	--	--

8) частину першу статті 7 Закону України “Про ліцензування видів господарської діяльності” (Відомості Верховної Ради України, 2015 р., № 23, ст. 158; 2021 р., № 2, ст. 10) доповнити пунктами 35—38 такого змісту:

“35) проведення гігієнічних досліджень умов праці;

36) проведення технічного огляду робочого обладнання підвищеної небезпеки;

37) проведення експертизи щодо спроможності роботодавця забезпечити безпечне виконання робіт підвищеної небезпеки;

38) проведення навчання з питань безпеки та здоров’я працівників на роботі.”.

4. Кабінету Міністрів України протягом року з дня опублікування цього Закону:

привести власні нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити прийняття нормативно-правових актів, необхідних для реалізації цього Закону;

забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

**Голова
Верховної Ради України**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проекту Закону України
“Про безпеку та здоров’я працівників на роботі”

1. Мета

Проект Закону України “Про безпеку та здоров’я працівників на роботі” (далі – проект акта) розроблено з метою формування нової національної системи запобігання професійним ризикам шляхом впровадження на законодавчому рівні ризикоорієнтованого підходу у сфері організації безпеки та здоров’я працівників та імплементації положень Директиви Ради 89/391/ЄЕС від 12.06.1989 про запровадження заходів, покликаних заохочувати до покращення безпеки та охорони здоров’я працівників на роботі (далі – Директива Ради 89/391/ЄЕС).

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Ключова проблема, яку передбачається розв’язати, – застарілість та неефективність існуючого способу державного регулювання безпеки та здоров’я працівників.

Така ситуація обумовлена тим, що існуюча система управління охороною праці на всіх рівнях у своїй основі функціонує за “реактивним” принципом коригувальних дій, тобто реагування на наслідки нещасних випадків у вигляді видання державою нормативних актів, які передбачають правила безпечної поведінки при виконанні відповідних робіт.

Спосіб впливу на роботодавців базується на засадах адміністративного чи кримінального покарання за порушення встановлених державою правил чи приписів з безпеки. В той же час міжнародна практика свідчить, що роботодавець має бути більш самостійним у виборі найефективніших способів організації безпеки працівників та нести в першу чергу матеріальну (фінансову) відповідальність за якість такого вибору та ефективність визначеної ним політики безпеки.

Іншим негативним наслідком прямої державної регламентації правил виконання робіт і застосування устаткування стало накопичення значного обсягу в більшості випадків застарілих нормативно-правових актів з безпеки та гігієни праці. Такі правила не відповідають реальним потребам в організації безпеки і носять формальний характер, лише створюючи додаткові підстави для притягнення роботодавця до відповідальності за їх порушення без будь-яких позитивних наслідків для безпеки в цілому та потерпілих працівників зокрема.

При цьому роботодавці замість розробки та реалізації власної безпекової політики вимушені витрачати ресурси на виконання неефективних положень нормативних актів, що з іншого боку дає їм підстави формально уникати

ДОКУМЕНТ СЕД Мінекономіки АСКОД

Підписувач **Качка Тарас Андрійович**

Сертифікат 4FD4BFDE9E1BAF3A04000000565000008DDE0000

Дійсний з 25.11.2021 16:49:56 по 25.11.2023 16:49:56

Мінекономіки

4708-02/22660-03 від 17.05.2023 17:59

відповідальності за наслідки нещасних випадків, посиляючись на дотримання таких формальних положень.

Об'єктивна необхідність модернізації державної політики в сфері безпеки працівників посилюється зобов'язаннями України в рамках Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони щодо імплементації рамкової Директиви Ради 89/391/ЄЕС та цілої низки асоційованих з нею європейських директив у сфері безпеки працівників, зокрема Директиви Ради № 89/654/ЄЕС від 30.11.1989 року щодо мінімальних вимог стосовно безпеки і охорони здоров'я у робочих зонах; Директива Ради № 92/85/ЄЕС від 19.10.1992 про вжиття заходів з поліпшення безпеки та охорони здоров'я на виробництві вагітних працівниць, працівниць, які нещодавно народили, або годують; Директива Ради Європейського Союзу № 94/33/ЄС від 22.06.1994 про захист молоді на роботі.

3. Основні положення проекту акта

Проектом акта пропонується запровадити нову національну систему запобігання виробничим ризикам, засновану на принципах оцінювання, контролю ризиків та управління ними, які є базовими для побудови подібних систем у розвинених країнах Європи та світу.

Послідовна ієрархія цих принципів визначена Директивою Ради № 89/391/ЄЕС та передбачає:

- запобігання ризикам;
- оцінювання ризиків, яких не можна уникнути;
- усунення джерел ризиків;
- адаптація умов праці до працівника, особливо під час облаштування робочих місць, вибору виробничого обладнання, методів роботи;
- адаптація до технічного прогресу;
- заміна устаткування підвищеної небезпеки на безпечне або менш небезпечне;
- розроблення узгодженої загальної політики запобігання виробничим ризикам, що охоплює техніку, організацію праці, умови праці, соціальні відносини та вплив чинників, пов'язаних з виробничим середовищем;
- надання заходам колективного захисту пріоритету перед заходами індивідуального захисту, що використовуються працівником;
- належне навчання та інструктаж працівників.

Тож на противагу існуючій системі, запропоновані проектом акта підходи передбачають організацію системи безпеки і здоров'я працівників за “проактивним” принципом запобіжних дій.

Зміна принципів побудови системи передбачає, в тому числі, і зміну об'єкту впливу державної політики: з нинішніх “безпека праці” або “охорона праці” – на європейський “безпека працівника”. Ключовим завданням політики

має стати не встановлення вимог до процесу організації безпеки, але до результативності цього процесу – досягнення повного усунення або мінімізації ризиків для життя і здоров'я працівника.

Проектом акта передбачається запровадження за європейським прикладом системи мінімальних вимог щодо безпеки та здоров'я працівників, та регулярне здійснення роботодавцем оцінювання ризиків, які можуть виникнути на конкретному робочому місці, розробки і впровадження заходів щодо їх мінімізації або усунення.

Також проект акта передбачає визначення на рівні закону ключових термінів та понять в цій сфері, які на сьогодні відсутні, зокрема поняття інциденту, професійного ризику, оцінювання ризиків, робочого місця, шкідливих та небезпечних професійних факторів, аудиту системи безпеки та здоров'я працівників, експертної організації; представники працівників і багато інших.

Аналіз матеріалів розслідування нещасних випадків на виробництві свідчать, що більшість заходів, спрямованих на запобігання нещасним випадкам, полягає у проведенні позапланових інструктажів з питань охорони праці. Такий однотипний підхід, який не спрямований на усунення причин настання нещасних випадків, призводить до їх повторення та не сприяє їх запобіганню. Тому проект акта спрямований на підвищення ефективності процедур розслідування нещасних випадків, професійних захворювань та аварій. Також проектом акта передбачається запровадження інформування компетентних органів про всі нещасні випадки, та ведення роботодавцем обліку всіх інцидентів, які потенційно могли привести до нещасного випадку.

Модернізація систем безпеки та здоров'я працівників вимагатиме також зміни традиційних підходів до мотивації правильних дій з організації безпеки.

Тому проектом акта, поряд з існуючою адміністративною та кримінальною відповідальністю, передбачається можливість покладення за рішенням суду на роботодавця матеріальної відповідальності за нанесення шкоди життю та здоров'ю працівника внаслідок недостатніх та/або неефективних заходів, вжитих роботодавцем. У такому разі роботодавець відшкодуватиме Фонду соціального страхування витрати, понесені ним на виплати та послуги, передбачені законодавством про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві.

Проектом акта також передбачається обов'язкове страхування відповідальності експертних організацій при укладанні договору про надання послуг в сфері безпеки та здоров'я працівників. Таким чином передбачається підвищити якість таких послуг та ступінь безпеки працівників.

Також проектом акта встановлюють обов'язки роботодавців щодо забезпечення безпеки та здоров'я окремих категорій працівників особливих категорій працівників (працівниць, які нещодавно народили, та працівниць, які годують грудьми; працівників, які не досягли 18-тирічного віку; працівників з

інвалідністю), і передбачається обов'язок забезпечувати посилену увагу до захисту генетичного спадку працівників.

Важливим напрямком змін є запровадження на рівні закону обов'язку щодо включення до стандартів освіти при здобутті повної загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої і післядипломної освіти вимог до обов'язкових компетентностей здобувача освіти в сфері безпеки та здоров'я працівників.

Окрема увага приділена підтримці державою наукових досліджень в сфері безпеки та здоров'я працівників та визначення на державному рівні необхідності їх організації та фінансування.

Проектом акта законодавчо врегульовано, що сфера безпеки та здоров'я працівників є складовою законодавства про працю. Запропоновані проектом акта норми дозволять привести національні норми щодо функціонування інспекції праці у відповідність до положень Конвенцій Міжнародної організації праці № 81 та № 129, що також є одним із зобов'язань в межах Угоди Україна-ЄС.

Передбачена проектом акта імплементація Директиви Ради 89/391/ЄЕС є логічним та послідовним продовженням обраного курсу наближення законодавства України до законодавства ЄС та сприятиме, зокрема:

- підвищенню рівня захисту життя та здоров'я працівників;
- підвищенню відповідальності роботодавців за створення належних умов праці та безпечного робочого середовища;
- спрощенню законодавства у сфері безпеки та здоров'я працівників, зменшенню адміністративного і регуляторного навантаження на роботодавця;
- запровадженню механізмів покращення умов безпеки працівників та відповідних економічних стимулів;
- посиленню чесної конкуренції, розширенню доступу українських підприємств до міжнародного ринку та підвищенню їхньої конкурентоспроможності на цьому ринку;
- поступовій імплементації норм законодавства Європейського Союзу в національне законодавство.

4. Правові аспекти

Основним нормативно-правовим актом, що регулює відносини у цій сфері є Конституція України.

Проект акта розроблено на виконання пункту 2 Плану заходів щодо реалізації Концепції реформування системи управління охороною праці в Україні, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12.12.2018 № 989-р, пункт 1316 плану заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від

25.10.2017 № 1106 та пункти 289 та 291 Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2022 рік, затвердженого Постановою Верховної Ради України від 15.02.2022 № 2036.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація акта не потребуватиме додаткових видатків з державного бюджету чи інших фінансових витрат, та здійснюватиметься за рахунок використання наявних матеріально-технічних та інших ресурсів відповідно до Концепції реформування системи управління охороною праці в Україні, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України № 989 від 12.12.2018.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проект акта погоджено без зауважень Фондом соціального страхування України; надано пропозиції Спільним представницьким органом сторони роботодавців на національному рівні; не погоджено Спільним представницьким органом репрезентативних всеукраїнських об'єднань профспілок на національному рівні.

Проект акта погоджено без зауважень Всеукраїнським громадським об'єднанням “Національна асамблея людей з інвалідністю України”.

Проект акта не потребує погодження з регіонами, оскільки не стосується питання розвитку адміністративно-територіальних одиниць.

Проект акта не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності та не потребує направлення на розгляд до Наукового комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій.

Проект акта не стосується функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад.

7. Оцінка відповідності

У проекті акта положення стосуються зобов'язань України в рамках Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони щодо імплементації рамкової Директиви Ради 89/391/ЄЕС.

У проекті акта відсутні положення, що:

впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків;

містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією; містять ознаки дискримінації.

Проект акта містить положення, що стосуються прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод.

Проект акта надіслано до Національного агентства з питань запобігання корупції (для визначення необхідності проведення антикорупційної експертизи (вх. № 19034 від 22.08.2022).

8. Прогноз результатів

Реалізація акта матиме вплив на ключові інтереси суб'єктів господарювання та працівників.

Реалізація акта не впливатиме на ринкове середовище, розвиток регіонів, підвищення чи зниження спроможності територіальних громад, ринок праці, рівень зайнятості населення, громадське здоров'я, екологію та навколишнє середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, зокрема забруднення утвореними відходами, інші суспільні відносини.

Проект акта не стосується державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Вплив на інтереси заінтересованих сторін:

Заінтересована сторона	Вплив реалізації акта на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
Суб'єкти господарювання	Створення безпечних умов праці. Позитивний вплив на економічну ефективність виробництва, інвестиційний клімат	Запровадження за європейським прикладом системи мінімальних вимог щодо безпеки та здоров'я працівників, та регулярне здійснення роботодавцем оцінювання ризиків, які можуть виникнути на конкретному робочому місці, розробки і впровадження заходів щодо їх мінімізації або усунення.
Працівники	Створення безпечних умов праці.	Підвищення рівня захисту життя та здоров'я працівників. Підвищення відповідальності роботодавців за створення належних умов праці та безпечного робочого середовища.

Виконувач обов'язків
Міністра економіки України
_____ 2023 р.

Тарас КАЧКА

ПОРІВНЯЛЬНА ТАБЛИЦЯ

до проекту Закону України “Про безпеку та здоров’я працівників на роботі”

Зміст положення акта законодавства	Зміст відповідного положення проекту акта
Кодекс законів про працю України	
стаття 4	
Законодавство про працю складається з Кодексу законів про працю України та інших актів законодавства України, прийнятих відповідно до нього.	Законодавство про працю складається з Конституції України, міжнародних договорів України, згода на обов’язковість яких надана Верховною Радою України, Кодексу законів про працю України, Законів України “Про оплату праці”, “Про відпустки”, “Про безпеку та здоров’я працівників на роботі”, інших законів України в частині регулювання трудових відносин, а також інших актів законодавства України, прийнятих на їх виконання.
стаття 139	
Працівники зобов’язані працювати чесно і сумлінно, своєчасно і точно виконувати розпорядження роботодавця, додержувати трудової і технологічної дисципліни, вимог нормативних актів про охорону праці, дбайливо ставитися до майна роботодавця, з яким укладено трудовий договір.	Працівники зобов’язані працювати чесно і сумлінно, своєчасно і точно виконувати розпорядження роботодавця або уповноваженої ним особи, додержуватися трудової і технологічної дисципліни, вимог нормативно-правових актів з безпеки та здоров’я працівників, дбайливо ставитися до майна роботодавця.
Глава XI ОХОРОНА ПРАЦІ	Главу XI виключити.
стаття 190	
Забороняється застосування праці осіб молодше вісімнадцяти років на важких роботах і на роботах з шкідливими або небезпечними умовами праці, а також на підземних роботах. Забороняється також залучати осіб молодше вісімнадцяти років до підіймання і переміщення речей, маса яких перевищує встановлені для них граничні норми. Перелік важких робіт і робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, а також граничні норми підіймання і переміщення важких речей особами молодше вісімнадцяти років затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров’я, за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони	статтю 190 виключити.

ДОКУМЕНТ СЕД Мінекономіки АСКОД

Підписувач **Качка Тарас Андрійович**

Сертифікат 4FD4BFDE9E1BAF3A04000000565000008DDE0000

Дійсний з 25.11.2021 16:49:56 по 25.11.2023 16:49:56

Мінекономіки

4708-02/22660-03 від 17.05.2023 17:59

праці.	
стаття 191	
Усі особи молодше вісімнадцяти років приймаються на роботу лише після попереднього медичного огляду і в подальшому, до досягнення 21 року, щороку підлягають обов'язковому медичному оглядові.	статтю 191 виключити.
стаття 192	
Забороняється залучати працівників молодше вісімнадцяти років до нічних, надурочних робіт і робіт у вихідні дні.	статтю 192 виключити.
Кодекс України про надра із змінами, внесеними Законом України від 05 грудня 2022 року № 2805-IX	
частина перша статті 11	
Державне управління у галузі геологічного вивчення, використання і охорони надр здійснюють Кабінет Міністрів України, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони праці, органи влади Автономної Республіки Крим, місцеві органи виконавчої влади, інші державні органи та органи місцевого самоврядування відповідно до законодавства України.	Державне управління у галузі геологічного вивчення, використання і охорони надр здійснюють Кабінет Міністрів України, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі , органи влади Автономної Республіки Крим, місцеві органи виконавчої влади, інші державні органи та органи місцевого самоврядування відповідно до законодавства України
частина третя статті 17	
Гірничий відвід для гірничих об'єктів, передбачених частиною другою цієї статті, надається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони праці.	Гірничий відвід для гірничих об'єктів, передбачених частиною другою цієї статті, надається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державну політику в сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі.
частина друга статті 20	
Дослідно-промислова розробка корисних копалин здійснюється з метою уточнення їх окремих гірничо-геологічних та інших параметрів, вибору раціональних методів видобування мінеральної сировини на підставі проекту цих робіт, погодженого з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони праці. Видобуті під час дослідно-промислової розробки корисні копалини підлягають реалізації у	Дослідно-промислова розробка корисних копалин здійснюється з метою уточнення їх окремих гірничо-геологічних та інших параметрів, вибору раціональних методів видобування мінеральної сировини на підставі проекту цих робіт, погодженого з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі. Видобуті під час дослідно-промислової розробки

загальному порядку.	корисні копалини підлягають реалізації у загальному порядку.
частина шоста статті 24	
У разі отримання інвестором за угодою про розподіл продукції відмови від користувача надр у наданні згоди на проведення робіт у межах гірничого відводу, наданого такому користувачу надр для видобутку корисних копалин, крім гірничих відводів для видобутку кам'яного та бурого вугілля, антрациту та залізних металічних руд, незалежно від підстав для такої відмови, таку згоду може бути надано єнecіaльнo-уновнoвaжeним цeнтpaльним opгaном викoнaвчoї влaди з прoмислoвoї бeзпeки, oхoрoни нpaці, дepжaвнoгo гipничoгo нaгляду тa дepжaвнoгo рeгулoвaння у cфepі бeзпeчнoгo пoвoджeння з вибуxовими мaтepіaлaми прoмислoвoгo пpизнaчeння , за умови, що одночасне користування надрами кількома надрокористувачами в межах одного гірничого відводу не створить загрози життю і здоров'ю людей і не завдасть шкоди надрам та/або промисловим об'єктам, розміщеним у межах зазначеного гірничого відводу.	У разі отримання інвестором за угодою про розподіл продукції відмови від користувача надр у наданні згоди на проведення робіт у межах гірничого відводу, наданого такому користувачу надр для видобутку корисних копалин, крім гірничих відводів для видобутку кам'яного та бурого вугілля, антрациту та залізних металічних руд, незалежно від підстав для такої відмови, таку згоду може бути надано центрaльним opгaном викoнaвчoї влaди, щo рeaлiзує дepжaвну пoлiтику у cфepі бeзпeки тa здopoв'я пpacівникiв нa poбoті, пoвoджeння з вибуxовими мaтepіaлaми прoмислoвoгo пpизнaчeння, здiйснeння дepжaвнoгo гipничoгo нaгляду , за умови, що одночасне користування надрами кількома надрокористувачами в межах одного гірничого відводу не створить загрози життю і здоров'ю людей і не завдасть шкоди надрам та/або промисловим об'єктам, розміщеним у межах зазначеного гірничого відводу.
стаття 47	
Ділянки надр, надані для будівництва та експлуатації підземних споруд і для інших цілей, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, підлягають державному обліку цeнтpaльним opгaном викoнaвчoї влaди, щo рeaлiзує дepжaвну пoлiтику у cфepі oхoрoни нpaці .	Ділянки надр, надані для будівництва та експлуатації підземних споруд і для інших цілей, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, підлягають державному обліку центрaльним opгaном викoнaвчoї влaди, щo рeaлiзує дepжaвну пoлiтику у cфepі бeзпeки тa здopoв'я пpacівникiв нa poбoті .
частина друга статті 51	
Правила технічної експлуатації, проекти і плани розробки родовищ корисних копалин та переробки мінеральної сировини погоджуються користувачами надр з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, та цeнтpaльним opгaном викoнaвчoї влaди, щo рeaлiзує дepжaвну пoлiтику у cфepі oхoрoни нpaці , в частині додержання вимог законодавства про надра.	Правила технічної експлуатації, проекти і плани розробки родовищ корисних копалин та переробки мінеральної сировини погоджуються користувачами надр з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, та центрaльним opгaном викoнaвчoї влaди, щo рeaлiзує дepжaвну пoлiтику у cфepі бeзпeки тa здopoв'я пpacівникiв нa poбoті , в частині додержання вимог законодавства про надра.
частина п'ята статті 54	
Ліквідація і консервація гірничодобувних об'єктів або їх ділянок здійснюються за погодженням з цeнтpaльним opгaном викoнaвчoї влaди, щo рeaлiзує дepжaвну пoлiтику у cфepі oхoрoни нpaці , та іншими заінтересованими органами в порядку, встановленому цeнтpaльним	Ліквідація і консервація гірничодобувних об'єктів або їх ділянок здійснюються за погодженням з центрaльним opгaном викoнaвчoї влaди, щo рeaлiзує дepжaвну пoлiтику у cфepі бeзпeки тa здopoв'я пpacівникiв нa poбoті , та іншими заінтересованими органами в порядку,

органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері гірничого нагляду та промислової безпеки.	встановленому центральною виконавчою владою, що забезпечує формування державної політики у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, державного гірничого нагляду.
частина третя статті 55	
У разі порушення вимог цієї статті скидання в надра стічних вод, захоронення шкідливих речовин і відходів виробництва повинно бути обмежено, тимчасово заборонено (зупинено) або припинено центральною виконавчою владою, що реалізує державну політику у сфері охорони праці , чи іншими державними органами в порядку, передбаченому законодавством України.	У разі порушення вимог цієї статті скидання в надра стічних вод, захоронення шкідливих речовин і відходів виробництва повинно бути обмежено, тимчасово заборонено (зупинено) або припинено центральною виконавчою владою, що реалізує державну політику у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі , чи іншими державними органами в порядку, передбаченому законодавством України.
частина друга статті 58	
Забудова площ залягання корисних копалин загальнодержавного значення, а також будівництво на ділянках їх залягання споруд, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, допускаються у виняткових випадках лише за погодженням з центральною виконавчою владою, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, центральною виконавчою владою, що реалізує державну політику у сфері охорони праці . При цьому повинні здійснюватися заходи, які забезпечать можливість видобування з надр корисних копалин.	Забудова площ залягання корисних копалин загальнодержавного значення, а також будівництво на ділянках їх залягання споруд, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, допускаються у виняткових випадках лише за погодженням з центральною виконавчою владою, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, центральною виконавчою владою, що реалізує державну політику у сфері охорони праці . При цьому повинні здійснюватися заходи, які забезпечать можливість видобування з надр корисних копалин.
частина друга статті 61	
Державний нагляд за веденням робіт з геологічного вивчення надр, їх використанням та охороною, а також використанням і переробкою мінеральної сировини (державний гірничий нагляд) здійснюється центральною виконавчою владою, що реалізує державну політику у сфері охорони праці .	Державний нагляд за веденням робіт з геологічного вивчення надр, їх використанням та охороною, а також використанням і переробкою мінеральної сировини (державний гірничий нагляд) здійснюється центральною виконавчою владою, що реалізує державну політику у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі .
частина друга статті 64	
Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, центральною виконавчою владою, що реалізує державну політику у сфері охорони праці , центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, - мають право	Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, центральною виконавчою владою, що реалізує державну політику у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі , центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони

звернутися до особи (юридичної особи), що завдала збитків державі внаслідок порушення законодавства про надра, з претензією про необхідність відшкодування збитків. Якщо така особа (юридична особа) відмовляється відшкодувати завдані збитки добровільно, відповідний центральний орган виконавчої влади має право звернутися до суду з позовом про стягнення коштів та відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок порушення законодавства про надра.	природних ресурсів, - мають право звернутися до особи (юридичної особи), що завдала збитків державі внаслідок порушення законодавства про надра, з претензією про необхідність відшкодування збитків. Якщо така особа (юридична особа) відмовляється відшкодувати завдані збитки добровільно, відповідний центральний орган виконавчої влади має право звернутися до суду з позовом про стягнення коштів та відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок порушення законодавства про надра.
Закон України “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування”	
частина перша статті 1	
5) нещасний випадок — обмежена в часі подія або раптовий вплив на працівника небезпечного виробничого фактора чи середовища, що сталися у процесі виконання ним трудових обов’язків, внаслідок яких заподіяно шкоду здоров’ю або настала смерть;	5) нещасний випадок – обмежена в часі подія або раптовий вплив на працівника небезпечного або шкідливого професійного фактору, що сталися в процесі або у зв’язку із виконанням працівником роботи, внаслідок яких заподіяно будь-яку шкоду його здоров’ю або настала смерть;
7) професійне захворювання — захворювання, що виникло внаслідок професійної діяльності застрахованого та зумовлюється виключно або переважно впливом шкідливих речовин і певних видів робіт та інших факторів, пов’язаних з роботою;	7) професійне захворювання – захворювання (зокрема отруєння), причиною якого виключно або переважно став вплив на працівника небезпечних та/або шкідливих професійних факторів, пов’язаних з роботою;
10) страхові випадки: за соціальним страхуванням від нещасних випадків - нещасний випадок на виробництві або професійне захворювання (у тому числі встановлене чи виявлене в період, коли потерпілий не перебував у трудових відносинах з підприємством, на якому він захворів), що спричинили застрахованому професійно зумовлену фізичну чи психічну травму; нещасний випадок або професійне захворювання, яке сталося внаслідок порушення застрахованим нормативних актів про охорону праці ;	10) страхові випадки: за соціальним страхуванням від нещасних випадків - нещасний випадок на виробництві або професійне захворювання (у тому числі встановлене чи виявлене в період, коли потерпілий не перебував у трудових відносинах з підприємством, на якому він захворів), що спричинили застрахованому професійно зумовлену фізичну чи психічну травму; нещасний випадок або професійне захворювання, яке сталося внаслідок порушення застрахованим нормативних актів про безпеку та здоров’я працівників на роботі ;
пункт третій частини другої статті 9	
3) знати та виконувати вимоги законодавчих та інших нормативно-правових актів про охорону праці , що стосуються застрахованого, а також дотримуватися зобов’язань щодо охорони праці , передбачених колективним договором (угодою, трудовим договором, контрактом) та правилами внутрішнього трудового розпорядку підприємства, установи, організації, гіг-контрактом та внутрішніми документами резидента Дія	3) знати та виконувати вимоги законодавчих та інших нормативно-правових актів про безпеку та здоров’я працівників на роботі , що стосуються застрахованого, а також дотримуватися зобов’язань щодо безпеки та здоров’я працівників на роботі , передбачених колективним договором (угодою, трудовим договором, контрактом) та правилами внутрішнього трудового розпорядку підприємства, установи, організації,

Сіті;	гіг-контрактом та внутрішніми документами резидента Дія Сіті;
частина друга статті 30	
Факт нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання розслідується в порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України, відповідно до Закону України "Про охорону праці".	Факт нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання розслідується в порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України.
частина шоста статті 30	
Порушення правил охорони праці застрахованим, яке спричинило нещасний випадок або професійне захворювання, не звільняє страховика від виконання зобов'язань перед потерпілим.	Порушення правил безпеки та здоров'я працівників на роботі застрахованим, яке спричинило нещасний випадок або професійне захворювання, не звільняє страховика від виконання зобов'язань перед потерпілим.
абзац третій частини другої статті 36	
Якщо комісією з розслідування нещасного випадку встановлено, що ушкодження здоров'я настало не лише з вини роботодавця, а й внаслідок порушення потерпілим нормативних актів про охорону праці , розмір одноразової страхової виплати зменшується на підставі висновку цієї комісії, але не більш як на 50 відсотків. Потерпілим, які мають право на одночасне отримання одноразової страхової виплати згідно з цим Законом та одноразової страхової виплати згідно з іншими законами України, здійснюється одна страхова виплата за їхнім вибором.	Якщо комісією з розслідування нещасного випадку встановлено, що ушкодження здоров'я настало не лише з вини роботодавця, а й внаслідок порушення потерпілим нормативних актів про безпеку та здоров'я працівників на роботі , розмір одноразової страхової виплати зменшується на підставі висновку цієї комісії, але не більш як на 50 відсотків. Потерпілим, які мають право на одночасне отримання одноразової страхової виплати згідно з цим Законом та одноразової страхової виплати згідно з іншими законами України, здійснюється одна страхова виплата за їхнім вибором.
пункт перший частини першої статті 44	
1) вивчають стан умов, безпеки, охорони праці та профілактичної роботи на підприємствах, у фізичних осіб, які використовують найману працю, з метою надання страхувальникам необхідних консультацій у створенні ними та реалізації ефективної системи управління охороною праці ;	1) вивчають стан умов, безпеки, безпеки та здоров'я працівників на роботі та профілактичної роботи на підприємствах, у фізичних осіб, які використовують найману працю, з метою надання страхувальникам необхідних консультацій у створенні ними та реалізації ефективної системи управління безпекою та здоров'ям працівників на роботі ;
пункт другий частини першої статті 44	
2) беруть участь у навчанні, підвищенні професійної компетентності працівників, які вирішують питання охорони праці ;	2) беруть участь у навчанні, підвищенні професійної компетентності працівників, які вирішують питання безпеки та здоров'я працівників на роботі ;
пункт третій частини першої статті 44	
3) перевіряють стан профілактичної роботи та охорони праці на підприємствах, беруть участь у розслідуванні нещасних випадків на виробництві, а також професійних захворювань;	3) перевіряють стан профілактичної роботи та безпеки та здоров'я працівників на роботі на підприємствах, беруть участь у розслідуванні нещасних випадків на виробництві, а також професійних захворювань;

пункт четвертий частини першої статті 44	
4) проводять роз'яснювальну роботу щодо безпечних та нешкідливих умов праці, організовують створення тематичних кінофільмів, радіо- і телепередач, видають та поширюють інформаційні матеріали, спеціальну літературу, плакати, пам'ятки тощо з питань соціального страхування від нещасного випадку та охорони праці ;	4) проводять роз'яснювальну роботу щодо безпечних та нешкідливих умов праці, організовують створення тематичних кінофільмів, радіо- і телепередач, видають та поширюють інформаційні матеріали, спеціальну літературу, плакати, пам'ятки тощо з питань соціального страхування від нещасного випадку та безпеки та здоров'я працівників на роботі ;
пункт п'ятий частини першої статті 44	
5) беруть участь у розробленні проектів законодавчих та інших нормативних актів у сфері охорони праці ;	5) беруть участь у розробленні проектів законодавчих та інших нормативних актів у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі ;
стаття 45	
Стаття 45. Страхові експерти з охорони праці 1. Виконання статутних функцій та обов'язків уповноваженого органу управління щодо запобігання нещасним випадкам покладається на страхових експертів з охорони праці . 2. Страховими експертами з охорони праці можуть бути особи з вищою спеціальною освітою за фахом спеціаліста з охорони праці або вищою освітою за спеціальністю "Ерготерапія", або особи з вищою технічною чи медичною освітою, які мають стаж роботи на підприємстві не менше трьох років та відповідне посвідчення, яке видається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони праці . 3. Страхові експерти з охорони праці мають право: 1) безперешкодно та в будь-який час відвідувати підприємства для перевірки стану умов і безпеки праці та проведення профілактичної роботи з цих питань; 2) у складі відповідних комісій брати участь у розслідуванні нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, а також у перевірці знань з охорони праці працівників підприємств; 3) одержувати від роботодавців пояснення та інформацію, у тому числі у письмовій формі, про стан охорони праці та види здійснюваної діяльності; 4) брати участь у роботі комісій з питань охорони праці підприємств та комісій з перевірки знань з охорони праці ; 5) вносити роботодавцям обов'язкові для виконання подання про порушення законодавства про охорону праці , а центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони праці , -	Стаття 45. Страхові експерти з безпеки та здоров'я працівників на роботі 1. Виконання статутних функцій та обов'язків уповноваженого органу управління щодо запобігання нещасним випадкам покладається на страхових експертів з безпеки та здоров'я працівників на роботі . 2. Страховими експертами з безпеки та здоров'я працівників на роботі можуть бути особи з вищою спеціальною освітою за фахом спеціаліста з безпеки та здоров'я працівників на роботі або вищою освітою за спеціальністю "Ерготерапія", або особи з вищою технічною чи медичною освітою, які мають стаж роботи на підприємстві не менше трьох років та відповідне посвідчення, яке видається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі . 3. Страхові експерти з безпеки та здоров'я працівників на роботі мають право: 1) безперешкодно та в будь-який час відвідувати підприємства для перевірки стану умов і безпеки праці та проведення профілактичної роботи з цих питань; 2) у складі відповідних комісій брати участь у розслідуванні нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, а також у перевірці знань з безпеки та здоров'я працівників на роботі працівників підприємств; 3) одержувати від роботодавців пояснення та інформацію, у тому числі у письмовій формі, про стан безпеки та здоров'я працівників на роботі та

подання про застосування адміністративних стягнень або притягнення до відповідальності посадових осіб, які допустили такі порушення, а також про заборону подальшої експлуатації робочих місць, дільниць і цехів, робота на яких загрожує здоров'ю або життю працівників; 6) складати протоколи про адміністративні правопорушення у випадках, передбачених законом; 7) брати участь як незалежні експерти в роботі комісій з випробувань та приймання в експлуатацію виробничих об'єктів, засобів виробництва та індивідуального захисту, апаратури та приладів контролю. 4. Страхові експерти з охорони праці провадять свою діяльність відповідно до Положення про службу страхових експертів з охорони праці, профілактики нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.	види здійснюваної діяльності; 4) брати участь у роботі комісій з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі підприємств та комісій з перевірки знань з безпеки та здоров'я працівників на роботі; 5) вносити роботодавцям обов'язкові для виконання подання про порушення законодавства про безпеку та здоров'я працівників на роботі, а центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, - подання про застосування адміністративних стягнень або притягнення до відповідальності посадових осіб, які допустили такі порушення, а також про заборону подальшої експлуатації робочих місць, дільниць і цехів, робота на яких загрожує здоров'ю або життю працівників; 6) складати протоколи про адміністративні правопорушення у випадках, передбачених законом; 7) брати участь як незалежні експерти в роботі комісій з випробувань та приймання в експлуатацію виробничих об'єктів, засобів виробництва та індивідуального захисту, апаратури та приладів контролю. 4. Страхові експерти з безпеки та здоров'я працівників на роботі провадять свою діяльність відповідно до Положення про службу страхових експертів з безпеки та здоров'я працівників на роботі, профілактики нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.
абзац перший частини другої статті 46	
2. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони праці :	2. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі .
частина третя статті 46	
3. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони праці , а також з питань нагляду та контролю за додержанням законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування, безперешкодно здійснює перевірки в адміністративних приміщеннях територіальних органів уповноваженого органу управління з питань призначення, нарахування та здійснення страхових виплат, надання соціальних послуг, передбачених цим Законом, має право з метою дотримання прав і гарантій застрахованих осіб ознайомлюватися під час проведення перевірок з інформацією, документами і матеріалами та	3. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі , а також з питань нагляду та контролю за додержанням законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування, безперешкодно здійснює перевірки в адміністративних приміщеннях територіальних органів уповноваженого органу управління з питань призначення, нарахування та здійснення страхових виплат, надання соціальних послуг, передбачених цим Законом, має право з метою дотримання прав і гарантій застрахованих осіб ознайомлюватися під час проведення перевірок з

одержувати від територіальних органів необхідні для виконання своїх повноважень копії або витяги з документів.	інформацією, документами і матеріалами та одержувати від територіальних органів необхідні для виконання своїх повноважень копії або витяги з документів.
Гірничий закон України	
абзац перший частини першої статті 3	
Гірничі відносини, що виникають у процесі діяльності гірничих підприємств, регулюються Конституцією України, цим Законом, Кодексом України про надра, законами України "Про охорону навколишнього природного середовища", "Про аварійно-рятувальні служби", "Про цивільну оборону України", "Про охорону праці", "Про підприємства в Україні", "Про пожежну безпеку", "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення", іншими законами України та прийнятими відповідно до них нормативно-правовими актами, зокрема:	Гірничі відносини, що виникають у процесі діяльності гірничих підприємств, регулюються Конституцією України, цим Законом, Кодексом України про надра, Законами України "Про охорону навколишнього природного середовища", "Про аварійно-рятувальні служби", "Про Цивільну оборону України", "Про безпеку та здоров'я працівників на роботі", "Про підприємства в Україні", "Про пожежну безпеку", "Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення", іншими законами України та прийнятими відповідно до них нормативно-правовими актами, зокрема:
абзац другий частини першої статті 3	
міжгалузевими та галузевими правилами безпеки (далі - правилами безпеки), що включають норми безпечного ведення гірничих робіт, використання гірничошахтного та електротехнічного устаткування, рудникового та кар'єрного транспорту, вимоги щодо провітрювання та протиаварійного захисту гірничих виробок, додержання пилогазового режиму, виробничої санітарії, охорони праці та довкілля;	міжгалузевими та галузевими правилами безпеки (далі - правилами безпеки), що включають норми безпечного ведення гірничих робіт, використання гірничошахтного та електротехнічного устаткування, рудникового та кар'єрного транспорту, вимоги щодо провітрювання та протиаварійного захисту гірничих виробок, додержання пилогазового режиму, виробничої санітарії, безпеки та здоров'я працівників на роботі та довкілля;
абзац п'ятий статті 4	
охорона праці, забезпечення безпеки та здоров'я людей в особливо небезпечних умовах.	безпеки та здоров'я працівників на роботі.
стаття 10	
Державний нагляд у сфері гірничих відносин за додержанням гірничого законодавства під час проведення гірничих робіт, будівництва та експлуатації, ліквідації або консервації гірничих підприємств здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сферах охорони праці, державного гірничого нагляду (далі - орган гірничого нагляду), та інші центральні органи виконавчої влади відповідно до законів України.	Державний нагляд у сфері гірничих відносин за додержанням гірничого законодавства під час проведення гірничих робіт, будівництва та експлуатації, ліквідації або консервації гірничих підприємств здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, державного гірничого нагляду (далі - орган гірничого нагляду), та інші центральні органи виконавчої влади відповідно до законів України.
стаття 22	

Оцінка впливу на довкілля, державна технічна (будівельно-технічна) та санітарно-гігієнічна експертизи безпеки проведення гірничих робіт, будівництва та експлуатації гірничих підприємств, експертиза проектів з протиаварійного захисту гірничих підприємств проводяться центральними органами виконавчої влади, що реалізують державну політику у сферах охорони праці та державного гірничого нагляду, санітарного та епідемічного благополуччя населення, нагляду і контролю за станом захисту територій від надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру, центральними органами виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у сферах екології та природних ресурсів, будівництва, архітектури, містобудування та житлово-комунального господарства і місцевими органами виконавчої влади в порядку, встановленому законодавством України.	Оцінка впливу на довкілля, державна технічна (будівельно-технічна) та санітарно-гігієнічна експертизи безпеки проведення гірничих робіт, будівництва та експлуатації гірничих підприємств, експертиза проектів з протиаварійного захисту гірничих підприємств проводяться центральними органами виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі та державного гірничого нагляду, санітарного та епідемічного благополуччя населення, нагляду і контролю за станом захисту територій від надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру, центральними органами виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у сферах екології та природних ресурсів, будівництва, архітектури, містобудування та житлово-комунального господарства і місцевими органами виконавчої влади в порядку, встановленому законодавством України.
стаття 30	
Власник (керівник) гірничого підприємства персонально відповідає за стан техніки безпеки і охорони праці та зобов'язаний не допускати аварій на виробництві, а в разі їх виникнення негайно вжити всіх необхідних заходів для рятування людей, ліквідації аварії та її наслідків відповідно до вимог законів та інших нормативно-правових актів. Технічний керівник (головний інженер) гірничого підприємства організовує проведення аварійно-рятувальних робіт при виникненні надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.	Власник (керівник) гірничого підприємства персонально відповідає за забезпечення безпеки та здоров'я працівників на роботі та зобов'язаний не допускати аварій на виробництві, а в разі їх виникнення негайно вжити всіх необхідних заходів для рятування людей, ліквідації аварії та її наслідків відповідно до вимог законів та інших нормативно-правових актів. Технічний керівник (головний інженер) гірничого підприємства організовує проведення аварійно-рятувальних робіт при виникненні надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.
стаття 32	
Стаття 32. Забезпечення безпеки проведення гірничих робіт та охорони праці Власник (керівник) гірничого підприємства забезпечує проведення гірничих робіт та охорону праці відповідно до вимог законів України, інших нормативно-правових актів, а також правил безпеки, правил технічної експлуатації, єдиних правил безпеки при підіривних роботах.	Стаття 32. Забезпечення безпеки проведення гірничих робіт та забезпечення безпеки та здоров'я працівників на роботі Власник (керівник) гірничого підприємства забезпечує проведення гірничих робіт та забезпечення безпеки та здоров'я працівників на роботі відповідно до вимог законів України, інших нормативно-правових актів, правил технічної експлуатації, єдиних правил безпеки при підіривних роботах.
стаття 37	
Трудові відносини працівників гірничих підприємств регулюються Кодексом законів про працю України, законами України "Про	Трудові відносини працівників гірничих підприємств регулюються Кодексом законів про працю України, законами України "Про

підприємства в Україні", "Про охорону праці" та іншими нормативно-правовими актами про працю з урахуванням особливостей, встановлених цим Законом.	підприємства в Україні", "Про безпеку та здоров'я працівників на роботі" та іншими нормативно-правовими актами про працю з урахуванням особливостей, встановлених цим Законом.
абзац шостий частини першої стаття 38	
безпеку гірничих робіт, охорону праці та довілля, додержання встановлених нормативів у сфері проведення гірничих робіт, правил безпеки , правил технічної експлуатації та єдиних правил безпеки при підіривних роботах;	безпеку гірничих робіт, безпеку та здоров'я працівників на роботі та довілля, додержання встановлених нормативів у сфері проведення гірничих робіт, правил технічної експлуатації та єдиних правил безпеки при підіривних роботах;
частина перша стаття 43	
Права працівників гірничих підприємств, зайнятих на важких роботах і роботах з небезпечними та (або) шкідливими умовами праці, пов'язані з оплатою та охороною праці , порядком допуску працівників до важких робіт і робіт з небезпечними та (або) шкідливими умовами праці, тривалістю робочого часу для робітників підземних професій, пільгами та компенсаціями працівникам, які пропрацювали на роботах з небезпечними та (або) шкідливими умовами праці, та в разі каліцтва, загибелі, професійного захворювання, а також їх соціальним страхуванням і захистом працівників, які вивільняються при ліквідації, консервації гірничих підприємств, визначаються законами України.	Права працівників гірничих підприємств, зайнятих на важких роботах і роботах з небезпечними та (або) шкідливими умовами праці, пов'язані з оплатою праці, безпекою та здоров'ям працівників на роботі , порядком допуску працівників до важких робіт і робіт з небезпечними та (або) шкідливими умовами праці, тривалістю робочого часу для робітників підземних професій, пільгами та компенсаціями працівникам, які пропрацювали на роботах з небезпечними та (або) шкідливими умовами праці, та в разі каліцтва, загибелі, професійного захворювання, а також їх соціальним страхуванням і захистом працівників, які вивільняються при ліквідації, консервації гірничих підприємств, визначаються законами України.
Закон України "Про об'єкти підвищеної небезпеки"	
абзац другий частини першої статті 3	
охорони праці;	безпеки та здоров'я працівників на роботі;
Закон України "Про поводження з вибуховими матеріалами промислового призначення"	
частина перша статті 3	
Державне регулювання у сфері поводження з вибуховими матеріалами здійснюють Кабінет Міністрів України, Міністерство внутрішніх справ України, Національна поліція, центральні органи виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у сферах промислової безпеки, охорони праці, державного гірничого нагляду, державну промислову політику, інші центральні органи виконавчої влади в межах їх повноважень, визначених законом.	Державне регулювання у сфері поводження з вибуховими матеріалами здійснюють Кабінет Міністрів України, Міністерство внутрішніх справ України, Національна поліція, центральні органи виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, державного гірничого нагляду, державну промислову політику, інші центральні органи виконавчої влади в межах їх повноважень, визначених законом.
стаття 4 ¹	
Стаття 4 ¹ . Повноваження центрального органу виконавчої влади, що	Стаття 4 ¹ . Повноваження центрального органу виконавчої влади, що

забезпечує формування державної політики у сферах промислової безпеки, охорони праці, державного гірничого нагляду, у сфері поводження з вибуховими матеріалами До повноважень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах промислової безпеки, охорони праці, державного гірничого нагляду, у сфері поводження з вибуховими матеріалами, належить: формування державної політики у сферах промислової безпеки, охорони праці, державного гірничого нагляду, у сфері поводження з вибуховими матеріалами; затвердження переліку вибухових матеріалів, допущених до постійного виробництва та застосування; виконання інших повноважень, визначених законами.	забезпечує формування державної політики у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, державного гірничого нагляду, у сфері поводження з вибуховими матеріалами До повноважень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, державного гірничого нагляду, у сфері поводження з вибуховими матеріалами, належить: формування державної політики у сферах безпеки та здоров'я працівників на роботі, державного гірничого нагляду, у сфері поводження з вибуховими матеріалами; затвердження переліку вибухових матеріалів, допущених до постійного виробництва та застосування; виконання інших повноважень, визначених законами.
стаття 5	
Стаття 5. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сферах промислової безпеки, охорони праці, державного гірничого нагляду, у сфері поводження з вибуховими матеріалами До повноважень центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сферах промислової безпеки, охорони праці, державного гірничого нагляду, у сфері поводження з вибуховими матеріалами належить: реалізація державної політики щодо промислової безпеки у сфері поводження з вибуховими матеріалами; організація та здійснення державного нагляду за додержанням законодавства з питань безпеки робіт у сфері поводження з вибуховими матеріалами; державний нагляд за безпечним проведенням робіт з утилізації звичайних видів боєприпасів, ракетного палива та вибухових матеріалів військового призначення; участь у розробленні проектів нормативно-правових актів з питань поводження з вибуховими матеріалами; видача свідоцтв на придбання і зберігання вибухових матеріалів; контроль за організацією навчання працівників у сфері поводження з	Стаття 5. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, державного гірничого нагляду, у сфері поводження з вибуховими матеріалами До повноважень центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, державного гірничого нагляду, у сфері поводження з вибуховими матеріалами належить: реалізація державної політики щодо безпеки та здоров'я працівників на роботі у сфері поводження з вибуховими матеріалами; організація та здійснення державного нагляду за додержанням законодавства з питань безпеки робіт у сфері поводження з вибуховими матеріалами; державний нагляд за безпечним проведенням робіт з утилізації звичайних видів боєприпасів, ракетного палива та вибухових матеріалів військового призначення; участь у розробленні проектів нормативно-правових актів з питань поводження з вибуховими матеріалами; видача свідоцтв на придбання і зберігання вибухових матеріалів; контроль за організацією навчання працівників у сфері поводження з

вибуховими матеріалами та перевірка їх знань; організація експертизи проектної документації на відповідність нормативно-правовим актам з питань забезпечення безпеки під час поводження з вибуховими матеріалами; надання дозволів на право проведення вибухових робіт та виготовлення засобів їх механізації.	вибуховими матеріалами та перевірка їх знань; організація експертизи проектної документації на відповідність нормативно-правовим актам з питань забезпечення безпеки під час поводження з вибуховими матеріалами; надання дозволів на право проведення вибухових робіт та виготовлення засобів їх механізації.
частина третя статті 9	
Порядок облаштування та експлуатації стаціонарних і пересувних пунктів з виробництва вибухових матеріалів установлюється центральною владою, що забезпечує формування державної політики у сферах промислової безпеки, охорони праці, державного гірничого нагляду.	Порядок облаштування та експлуатації стаціонарних і пересувних пунктів з виробництва вибухових матеріалів установлюється центральною владою, що забезпечує формування державної політики у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, державного гірничого нагляду.
стаття 10	
Розроблені, ввезені в Україну та конверсійні вибухові матеріали, обладнання для їх виготовлення, засоби механізації, пристрої та апаратура для вибухових робіт підлягають обов'язковим випробуванням. Відповідність ввезених в Україну вибухових матеріалів установленим законодавством України вимогам підтверджується в порядку, визначеному законодавством. Порядок проведення випробувань визначається центральною владою, що забезпечує формування державної політики у сферах промислової безпеки, охорони праці, державного гірничого нагляду. Складовими частинами обов'язкових випробувань є еколого-експертна оцінка документації із впровадження і використання вибухових речовин, яка здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, та державна санітарно-епідемічна експертиза вибухових матеріалів, які здійснюються відповідно до законодавства. Вибухові матеріали допускаються до постійного виробництва і застосування за переліком, що затверджується центральною владою, що забезпечує формування державної політики у сферах промислової безпеки, охорони праці, державного гірничого нагляду. Вибухові матеріали заносяться до переліку допущених до постійного	Розроблені, ввезені в Україну та конверсійні вибухові матеріали, обладнання для їх виготовлення, засоби механізації, пристрої та апаратура для вибухових робіт підлягають обов'язковим випробуванням. Відповідність ввезених в Україну вибухових матеріалів установленим законодавством України вимогам підтверджується в порядку, визначеному законодавством. Порядок проведення випробувань визначається центральною владою, що забезпечує формування державної політики у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, державного гірничого нагляду. Складовими частинами обов'язкових випробувань є еколого-експертна оцінка документації із впровадження і використання вибухових речовин, яка здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, та державна санітарно-епідемічна експертиза вибухових матеріалів, які здійснюються відповідно до законодавства. Вибухові матеріали допускаються до постійного виробництва і застосування за переліком, що затверджується центральною владою, що забезпечує формування державної політики у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, державного гірничого нагляду.

виробництва і застосування за умови їх сертифікації відповідно до законодавства.	Вибухові матеріали заносяться до переліку допущених до постійного виробництва і застосування за умови їх сертифікації відповідно до законодавства.
частина п'ята статті 11	
Суб'єкти господарювання, які проводять вибухові роботи, можуть здійснювати реалізацію надлишку або таких вибухових матеріалів, потреба у використанні яких відпала, в порядку, визначеному центральною владою, що забезпечує формування державної політики у сферах промислової безпеки, охорони праці, державного гірничого нагляду.	Суб'єкти господарювання, які проводять вибухові роботи, можуть здійснювати реалізацію надлишку або таких вибухових матеріалів, потреба у використанні яких відпала, в порядку, визначеному центральною владою, що забезпечує формування державної політики у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, державного гірничого нагляду.
частина перша статті 13	
Вибухові матеріали зберігаються у спеціальних місцях, де виключається можливість несанкціонованого доступу, забезпечується їх схоронність, додержання комплексу вимог технічної безпеки, які встановлюються центральною владою, що забезпечує формування державної політики у сферах промислової безпеки, охорони праці, державного гірничого нагляду, за дозволом територіального органу Національної поліції або відокремленого підрозділу територіального органу Національної поліції, що видається за погодженням центральної влади, що реалізує державну політику у сферах промислової безпеки, охорони праці, державного гірничого нагляду.	Вибухові матеріали зберігаються у спеціальних місцях, де виключається можливість несанкціонованого доступу, забезпечується їх схоронність, додержання комплексу вимог технічної безпеки, які встановлюються центральною владою, що забезпечує формування державної політики у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, державного гірничого нагляду, за дозволом територіального органу Національної поліції або відокремленого підрозділу територіального органу Національної поліції, що видається за погодженням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, державного гірничого нагляду.
стаття 14	
Облік вибухових матеріалів здійснюється на всіх стадіях поводження з ними в порядку, визначеному центральною владою, що забезпечує формування державної політики у сферах промислової безпеки, охорони праці, державного гірничого нагляду, за погодженням з центральним органом управління Національної поліції.	Облік вибухових матеріалів здійснюється на всіх стадіях поводження з ними в порядку, визначеному центральною владою, що забезпечує формування державної політики у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, державного гірничого нагляду, за погодженням з центральним органом управління Національної поліції.
стаття 15	
Вибухові роботи проводяться виключно суб'єктами господарювання - юридичними особами на підставі дозволу, який видається центральною владою, що реалізує державну політику у сферах промислової безпеки, охорони праці, державного гірничого нагляду, відповідно до законодавства.	Вибухові роботи проводяться виключно суб'єктами господарювання - юридичними особами на підставі дозволу, який видається центральною владою, що реалізує державну політику у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, державного гірничого нагляду, відповідно до законодавства.

Вибухові роботи проводяться відповідно до проектно-технічної документації, затвердженої в порядку, що визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах промислової безпеки, охорони праці, державного гірничого нагляду. Вибухові роботи проводяться за умови обов'язкового страхування цивільної відповідальності суб'єкта господарювання - виконавця цих робіт за шкоду, яку може бути заподіяно третім особам унаслідок проведення цих робіт, у встановленому Кабінетом Міністрів України порядку.			Вибухові роботи проводяться відповідно до проектно-технічної документації, затвердженої в порядку, що визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, державного гірничого нагляду. Вибухові роботи проводяться за умови обов'язкового страхування цивільної відповідальності суб'єкта господарювання - виконавця цих робіт за шкоду, яку може бути заподіяно третім особам унаслідок проведення цих робіт, у встановленому Кабінетом Міністрів України порядку.		
частина друга статті 16					
Порядок знищення вибухових матеріалів визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах промислової безпеки, охорони праці, державного гірничого нагляду.			Порядок знищення вибухових матеріалів визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, державного гірничого нагляду.		
частина друга статті 18					
Керівництво роботами у сфері поводження з вибуховими матеріалами здійснюють особи, які мають базову вищу освіту. Вимоги до працівників, які здійснюють керівництво вибуховими роботами, визначаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах промислової безпеки, охорони праці, державного гірничого нагляду.			Керівництво роботами у сфері поводження з вибуховими матеріалами здійснюють особи, які мають базову вищу освіту. Вимоги до працівників, які здійснюють керівництво вибуховими роботами, визначаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, державного гірничого нагляду.		
Закон України “Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності”					
пункт 48 Переліку документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності					
48.	Дозволів на початок виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки	Закон України «Про охорону праці»	48.	Дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки	Закон України “Про безпеку та здоров'я працівників на роботі”
Закон України “Про ліцензування видів господарської діяльності”					
частина перша статті 7					
Норма відсутня.			35) проведення гігієнічних досліджень умов праці;		

	36) проведення технічного огляду робочого обладнання підвищеної небезпеки; 37) проведення експертизи щодо спроможності роботодавця забезпечити безпечне виконання робіт підвищеної небезпеки; 38) проведення навчання з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі.
--	--

Виконувач обов'язків
Міністра економіки України
_____ 2023 р.

Тарас КАЧКА

ПРОТОКОЛ УЗГОДЖУВАЛЬНОЇ НАРАДИ
щодо врегулювання пропозицій, що надійшли до
проекту Закону України „Про безпеку та здоров’я працівників на роботі”
(проект Закону)

08 травня 2023 року

м. Київ

Учасники наради:

від Мінекономіки:
заступник Міністра Т. Бережна;
директор департаменту праці та зайнятості Р. Поклонський;
начальник відділу з питань умов праці та безпеки і здоров’я працівників департаменту праці та зайнятості О. Шутенко;
головний спеціаліст відділу з питань умов праці та безпеки і здоров’я працівників департаменту праці та зайнятості Г. Шкура;
головний спеціаліст відділу з питань умов праці та безпеки і здоров’я працівників департаменту праці та зайнятості Т. Новикова;
головний спеціаліст відділу з питань умов праці та безпеки і здоров’я працівників департаменту праці та зайнятості В. Глухова;
головний спеціаліст відділу з питань умов праці та безпеки і здоров’я працівників департаменту праці та зайнятості М. Коссе;
головний спеціаліст відділу з питань умов праці та безпеки і здоров’я працівників департаменту праці та зайнятості А. Меркун;
начальник управління правового забезпечення регуляторної та соціально-економічної політики, технічного регулювання департаменту юридичного забезпечення Ю. Данчик;
головний спеціаліст відділу правового забезпечення з питань соціального захисту, праці та зайнятості управління правового забезпечення регуляторної та соціально- економічної політики, технічного регулювання департаменту юридичного забезпечення М. Соколюк;
від Державної служби України з питань праці:
Голова І. Дегнера;
від Державної регуляторної служби України:
перший заступник Голови С. Музиченко;
директор Департаменту державної регуляторної політики та дерегуляції С. Коваленко;
заступник директора Департаменту державної регуляторної політики та дерегуляції - начальник першого відділу погодження проектів регуляторних актів органів виконавчої влади М. Здоров;

ДОКУМЕНТ СЕД Мінекономіки АСКОД

Підписувач **Бережна Тетяна Василівна**

Сертифікат **4FD4BFDE9E1BAF3A04000000736F000022570100**

Дійсний з **19.09.2022 17:21:28** по **19.09.2024 17:21:28**

Мінекономіки

головний спеціаліст другого відділу погодження проектів регуляторних актів органів виконавчої влади Департаменту державної регуляторної політики та дерегуляції П. Могила;

заступник директора департаменту ліцензування та дозвільної системи - начальник відділу погодження проектів нормативно-правових актів у сфері ліцензування та проектів порядку проведення дозвільних процедур Н. Лисогор;

начальник відділу методичного керівництва та інформаційного забезпечення діяльності органів ліцензування департаменту ліцензування та дозвільної системи Н. Софронова.

Нарада проводиться з метою виконання пункту 2 витягу з протоколу № 7 засідання Урядового комітету з питань європейської та євроатлантичної інтеграції, міжнародного співробітництва, культури, молоді, спорту та інформаційної політики від 28.04.2023

Слухали:

1. Т. Бережну щодо вжиття заходів необхідних для врегулювання розбіжностей до проекту Закону на виконання пункту 2 витягу з протоколу № 7 засідання Урядового комітету з питань європейської та євроатлантичної інтеграції, міжнародного співробітництва, культури, молоді, спорту та інформаційної політики від 28.04.2023.

2. Представників ДРС стосовно норм проекту Закону в частині запровадження нових видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню. На їх думку, зазначена норма потребує виключення, оскільки зазначене запровадження суперечить політиці Уряду щодо спрощення та оптимізації засобів адміністративного регулювання бізнесу, зменшення тиску на суб'єктів господарювання та дерегуляції. Крім того, згадано інші проекти щодо дозволів та страхування, розробником яких є Мінекономіки.

3. Т. Бережна поінформувала, що проект Закону України “Про внесення змін до деяких законів України щодо дерегуляції у сфері охорони праці шляхом зміни дозвільної системи на систему страхування працівників, які виконують роботи підвищеної небезпеки”, про який було згадано ДРС, поставлено на паузу, оскільки отримано багато скарг від роботодавців.

4. Н. Лисогор зауважила, що норми проекту Закону несуть подвійне регулювання (дозвіл та ліцензія). Крім того, навчання з питань охорони праці може бути одним з видів освітньої діяльності, яка ліцензується з урахуванням особливостей, визначених спеціальними законами у сфері освіти.

5. І. Дегнерою зазначено, що проектом Закону визначено, що дозвіл буде видаватись на роботи підвищеної небезпеки, перелік яких буде встановлювати

Кабінет Міністрів України. В свою чергу по досвіду європейських країн, ліцензії – це спеціальні умови допуску до діяльності. Крім того навчання з охорони праці не може бути освітньою діяльністю, оскільки за результатом такого навчання не видається посвідчення за професією.

6. С. Музиченко запропонував замінити механізм ліцензування на механізм акредитації в НААУ.

7. Р. Поклонський зазначив, що механізм залучення експертних організацій було запропоновано в редакції проекту Закону, яку надсилали на погодження у січні 2021 року. За результатом погодження проекту Закону було отримано низку зауважень. У ході проведення узгоджувальних нарад роботодавцями було надано пропозиції щодо використання саме ліцензування.

8. С. Коваленко відзначив, що в аналізі регуляторного впливу до проекту Закону відсутні розрахунки по ліцензіям.

9. О. Шутенко зазначив, що на узгоджувальній нараді з представниками ДРС 29.12.2022 (додається) було повідомлено про неможливість надання зазначених розрахунків до проекту Закону, оскільки вони можуть бути підготовлені до проектів ліцензійних умов.

10. М. Здоров запропонував надіслати для ознайомлення до ДРС приклади щодо регуляцій, які обрали європейські країни, а також обґрунтування щодо впровадження ліцензування.

Вирішили:

Надати інформаційні матеріали, що будуть підставою для ДРС прийняти позитивне рішення щодо розгляду проекту Закону, а саме:

- 1) аргументацію щодо ліцензування по кожному виду діяльності;
- 2) стан виробничого травматизму;
- 3) приклад європейських країн.

**Заступник Міністра
економіки України**

Тетяна БЕРЕЖНА

ПРОТОКОЛ УЗГОДЖУВАЛЬНОЇ НАРАДИ
щодо врегулювання пропозицій, що надійшли до
проекту Закону України „Про безпеку та здоров’я працівників на роботі”
(проект Закону)

29 грудня 2022 року

м. Київ

УЧАСНИКИ НАРАДИ:

від Мінекономіки:
заступник Міністра Т. Бережна;
генеральний директор директорату праці та зайнятості Ю. Кузовой;
керівник експертної групи з питань умов праці та безпеки і здоров’я
працівників директорату праці та зайнятості Р. Поклонський;
державний експерт експертної групи з питань умов праці та безпеки і
здоров’я працівників директорату праці та зайнятості Г. Шкура;

від Державної регуляторної служби України:
заступник Голови О. Михайлов;
директор Департаменту державної регуляторної політики та дерегуляції С.
Коваленко;
директор Департаменту ліцензування та дозвільної системи Н. Будчик.

СЛУХАЛИ:

1. Представників ДРС стосовно норм проекту Закону щодо запровадження нових видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню. На думку ДРС, зазначена норма потребує виключення, оскільки такі підходи суперечать політиці Уряду щодо спрощення та оптимізації засобів адміністративного регулювання бізнесу, зменшення тиску на суб’єктів господарювання та дерегуляції господарської діяльності.

Щодо зазначеної позиції ДРС представниками Мінекономіки було зауважено, що статтею 3 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» (далі – Закон) встановлено, що державна політика у сфері ліцензування ґрунтується, серед іншого, на принципі пріоритетності захисту прав, законних інтересів, життя і здоров’я людини, навколишнього природного середовища, захисту обмежених ресурсів держави та забезпечення безпеки держави, зокрема: ліцензування застосовується лише до такого виду господарської діяльності, провадження якого становить загрозу порушення прав, законних інтересів громадян, життю чи здоров’ю людини, навколишньому природному середовищу та/або безпеці держави, і лише у разі недостатності інших засобів державного регулювання.

ДОКУМЕНТ СЕД Мінекономіки АСКОД

Підписувач **Бережна Тетяна Василівна**

Сертифікат **4FD4BFDE9E1BAF3A04000000736F000022570100**

Дійсний з **19.09.2022 17:21:28** по **19.09.2024 17:21:28**

Мінекономіки

На сьогодні види діяльності, щодо яких проектом Закону запропоновано ввести ліцензування, підпадають під різні форми державного регулювання. Кількість суб'єктів господарювання, які на сьогодні надають послуги складає:

- з експертизи стану охорони праці та безпеки промислового виробництва – 50;
- з технічного огляду, випробування та експертного обстеження (технічного діагностування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки – близько 550;
- з навчання з питань охорони праці – 615;
- з здійснюють дослідження умов праці – 258.

Водночас Мінекономіки було наголошено, що існуючі форми (отримання дозволів, подання декларацій та атестація лабораторій) не забезпечують належного контролю за якістю надаваних послуг, що, в тому числі, має негативні наслідки для безпеки працівників на роботі та негативно впливає на рівень травматизму, зокрема смертельного.

Довідково (дані про виробничий травматизм із смертельним наслідком за видами нагляду)

Вид нагляду	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Вугільна промисловість	19	20	23	21	20	20	19
Гірничорудна та нерудна промисловість	16	23	9	22	16	15	21
Нафтогазовидобування та геологорозвідка	4	5	3	1	3	1	3
Енергетика	18	15	16	11	20	25	14
Будівництво та промисловість будматеріалів	35	41	54	54	61	47	69
Котлонагляд та підйомні споруди	1	6	9	8	7	10	14
Машинобудування	21	19	19	19	20	14	19
Металургійна промисловість	14	12	13	21	13	14	8
Хімічна промисловість	16	10	5	13	15	7	9
Транспорт	54	70	65	88	75	76	63
Зв'язок	8	1	2	3	0	1	2
Газова промисловість	2	2	2	0	3	5	4
Житлово-комунальне господарство	14	33	17	17	20	19	18
Агропромисловий комплекс	84	83	75	67	80	71	70
Деревообробна промисловість	5	2	7	5	5	5	5
Легка та текстильна промисловість	0	0	1	1	1	0	2
Соціально-культурна сфера та торгівля	64	58	46	58	63	48	46
Разом	375	400	366	409	422	378	386

В ході дискусії Мінекономіки було також наголошено, що проектом Закону пропонується запровадити нову національну систему запобігання виробничим ризикам, засновану на принципах оцінювання, контролю ризиків

та управління ними, які є базовими для побудови подібних систем у розвинених країнах Європи та світу.

Ліцензування суб'єктів господарювання, що надають послуги у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, дозволить зосередити жорсткий державний контроль саме на обмеженому колі таких суб'єктів та одночасно суттєво знизити регуляторний та адміністративний тиск на решту суб'єктів господарювання – роботодавців. У сукупності з поступовою ліквідацією дозвільної системи для виконання робіт і застосування обладнання це дозволить значно знизити і корупційні явища у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі.

При цьому представники Мінекономіки звернули увагу на те, що в ході опрацювання проекту Закону організаціями роботодавців не було висловлено жодних заперечень щодо застосування такої форми державного регулювання, як ліцензування, до суб'єктів, що надають послуги з безпеки та здоров'я працівників на роботі.

2. В ході обговорення представниками ДРС було запропоновано розглянути питання заміни ліцензій з 4 видів господарської діяльності на одну «комплексну» ліцензію із подальшою диференціацією ліцензійних вимог в залежності від виду робіт, які планує здійснювати суб'єкт господарювання.

У відповідь представники Мінекономіки зауважили, що зазначений підхід ускладнить суб'єктам господарювання процес входження на ринок послуг у сфері безпеки та здоров'я працівників на роботі, оскільки специфіка надання зазначених послуг дуже різниться, як і вимоги до них.

На сьогодні лише у поодиноких випадках вищезгадані суб'єкти господарювання поєднують зазначені види діяльності. При цьому в залежності від рішення Уряду для окремих видів діяльності можуть відрізнятись і органи ліцензування (наприклад для проведення гігієнічних досліджень – МОЗ, для навчання – МОН, для експертизи спроможності забезпечити безпечне виконання робіт підвищеної небезпеки – Мінекономіки).

Також представниками ДРС було зазначено, що відповідно до статті 14 Закону за видачу ліцензії справляється разова плата в розмірі одного прожиткового мінімуму, виходячи з розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб, що діє на день прийняття органом ліцензування рішення про видачу ліцензії (якщо інший розмір плати не встановлений законом). Наявність 4 окремих ліцензій може створювати додатковий фінансовий тиск на суб'єктів господарювання при входженні на ринок.

У зв'язку з цим представниками Мінекономіки було висловлено думку щодо можливості визначення нульової вартості таких ліцензій. Водночас і

визначених Законом розмір плати не є обтяжуючим з урахуванням існуючої вартості послуг та комерційного принципу діяльності таких суб'єктів.

ВИРІШИЛИ:

1. Взяти до відома, що за результатами наради представники ДРС підтвердили позицію, викладену рішенні ДРС № 394 від 18.10.2022, та запропонували Мінекономіки повторно направити на розгляд ДРС доопрацьований проект Закону з урахуванням зазначеного рішення та результатів обговорення на цій нараді.

**Заступник Міністра
економіки України**

Тетяна БЕРЕЖНА

Допуск фахівців з БЗР до виконання функцій з БЗР на виробництві

1. Німеччина: У Німеччині фахівці з виробничої безпеки та здоров'я на роботі повинні мати "Атестацію компетентності" (Fachkundeprüfung), яка дає їм право працювати у сфері охорони праці та безпеки на виробництві. Це **атестація**, що видається регулюючим органом після успішного проходження відповідних курсів і іспитів.

2. Франція: У Франції фахівці з виробничої безпеки та здоров'я на роботі повинні мати сертифікат, який називається "Атестація компетенції з охорони здоров'я та безпеки на робочому місці" (Attestation de compétence en Santé et Sécurité au Travail, AC SST). Це **сертифікат**, який видається після проходження відповідного навчального курсу та іспиту.

3. Італія: У Італії фахівці з виробничої безпеки та здоров'я на роботі повинні мати "Сертифікат компетенції в галузі охорони здоров'я та безпеки на робочому місці" (Certificato di competenza in materia di sicurezza e salute sul lavoro). Це **сертифікат**, який видається після проходження відповідного навчального курсу та успішного проходження іспиту перед регулюючим органом.

1. Іспанія: У Іспанії фахівці з виробничої безпеки та здоров'я на роботі повинні мати "Сертифікат виробничої безпеки та здоров'я на робочому місці" (Certificado de Prevención de Riesgos Laborales). Це **сертифікат**, який видається після проходження відповідного навчального курсу та успішного проходження іспиту.

2. Португалія: У Португалії фахівці з виробничої безпеки та здоров'я на роботі повинні мати "Сертифікат безпеки на робочому місці" (Certificado de Segurança e Saúde no Trabalho). Це **сертифікат**, який видається після проходження відповідного навчального курсу та успішного проходження іспиту.

3. Фінляндія: У Фінляндії фахівці з виробничої безпеки та здоров'я на роботі повинні мати "Ліцензію з виробничої безпеки та здоров'я на робочому місці" (Työsuojelun vastuuhenkilön pätevyys). Це **ліцензія**, яка видається регулюючим органом після успішного проходження відповідного навчального курсу та іспиту.

4. Норвегія: У Норвегії фахівці з виробничої безпеки та здоров'я на роботі повинні мати "Сертифікат безпеки на робочому місці" (Arbeidsmiljøsertifikat). Це **сертифікат**, який видається регулюючим органом після проходження відповідного навчального курсу та успішного проходження іспиту.

5. Велика Британія: У Великій Британії фахівці з виробничої безпеки та здоров'я на роботі повинні мати "Сертифікат безпеки на робочому місці" (Health and Safety Certificate). Це **сертифікат**, який видається регулюючим органом після проходження відповідного навчального курсу та успішного проходження іспиту. Також у Великій Британії фахівці з виробничої безпеки та здоров'я на роботі можуть отримувати професійну акредитацію від Інституту з виробничої безпеки та здоров'я на роботі (Institution of Occupational Safety and Health).

Допуск до виконання робіт підвищеної небезпеки в країнах Європи

1. Іспанія: В Іспанії суб'єкти господарювання, які займаються роботами підвищеної небезпеки, повинні мати **дозвіл** на виконання робіт від Національного інституту безпеки та гігієни на робочому місці (Instituto Nacional de Seguridad e Higiene en el Trabajo). Для отримання дозволу суб'єкт господарювання повинен представити план безпеки та інші документи, які забезпечують безпеку під час виконання робіт.

2. Португалія: В Португалії суб'єкти господарювання, які займаються роботами підвищеної небезпеки, повинні мати **дозвіл** на виконання робіт від Дирекції з безпеки та здоров'я на робочому місці (Direção-Geral do Emprego e das Relações de Trabalho). Для отримання дозволу суб'єкт господарювання повинен представити план безпеки та інші документи, які забезпечують безпеку під час виконання робіт.

3. Фінляндія: У Фінляндії суб'єкти господарювання, які займаються роботами підвищеної небезпеки, повинні отримати **ліцензію** на виконання робіт від Національного органу з виробничої безпеки та здоров'я на робочому місці (Työsuojelun vastuualue). Ліцензію можна отримати після представлення плану безпеки та інших необхідних документів.

4. Норвегія: У Норвегії суб'єкти господарювання, які займаються роботами підвищеної небезпеки, повинні отримати **ліцензію** на виконання робіт від Національного інституту з виробничої безпеки та здоров'я на робочому місці (Arbeidstilsynet). Ліцензію можна отримати після представлення плану безпеки та інших необхідних документів.

5. Велика Британія: В Великій Британії суб'єкти господарювання, які займаються роботами підвищеної небезпеки, повинні дотримуватися ряду вимог, які встановлені регулюючим органом, включаючи отримання **дозволу** на виконання робіт від цього органу.

1. Італія: В Італії суб'єкти господарювання, які займаються роботами підвищеної небезпеки, повинні мати **дозвіл** на виконання робіт від Національного інституту з безпеки та гігієни на робочому місці (Istituto Nazionale per la Sicurezza e la Salute sul Lavoro). Для отримання дозволу суб'єкт господарювання повинен представити план безпеки та інші документи, які забезпечують безпеку під час виконання робіт.

2. Франція: В Франції суб'єкти господарювання, які займаються роботами підвищеної небезпеки, повинні мати **дозвіл** на виконання робіт від Дирекції з безпеки та здоров'я на робочому місці (Direction générale du travail). Для отримання дозволу суб'єкт господарювання повинен представити план безпеки та інші документи, які забезпечують безпеку під час виконання робіт.

3. Німеччина: У Німеччині суб'єкти господарювання, які займаються роботами підвищеної небезпеки, повинні отримати **дозвіл** на виконання робіт від Національного органу з виробничої безпеки та здоров'я на робочому місці (Bundesanstalt für Arbeitsschutz und Arbeitsmedizin). Цей орган також встановлює вимоги до плану безпеки та інших документів, які потрібні для отримання дозволу.

Вимоги до експертних організацій, які проводять аудит безпеки праці на підприємстві

Зазвичай, проведення аудитів стану безпеки праці на виробництві вимагає відповідного дозволу чи ліцензії від компетентного державного органу, і це може відрізнятися в залежності від країни.

1. Іспанія: У Іспанії проведення аудитів стану безпеки праці на виробництві вимагає **ліцензії** від Національного інституту безпеки та гігієни на робочому місці (Instituto Nacional de Seguridad e Higiene en el Trabajo).

2. Португалія: У Португалії проведення аудитів стану безпеки праці на виробництві вимагає **дозволу** від Дирекції з безпеки та здоров'я на робочому місці (Direção-Geral do Emprego e das Relações de Trabalho).

3. Фінляндія: У Фінляндії проведення аудитів стану безпеки праці на виробництві вимагає **ліцензії** від Національного органу з виробничої безпеки та здоров'я на робочому місці (Työsuojelun vastuualue).

4. Норвегія: У Норвегії проведення аудитів стану безпеки праці на виробництві може вимагати **дозволу** від Національного інституту з виробничої

безпеки та здоров'я на робочому місці (Arbeidstilsynet), в залежності від обставин.

5. Велика Британія: У Великій Британії проведення аудитів стану безпеки праці на виробництві може вимагати **ліцензії** від Регулюючого органу з безпеки та здоров'я на робочому місці (Health and Safety Executive).

6. Італія: У Італії проведення аудитів стану безпеки праці на виробництві вимагає **дозволу** від Національного інституту з безпеки та гігієни на робочому місці (Istituto Nazionale per la Sicurezza e la Salute sul Lavoro).

7. Франція: У Франції проведення аудитів стану безпеки праці на виробництві вимагає **дозволу** від Дирекції з безпеки та здоров'я на робочому місці (Direction générale du travail).

8. Німеччина: У Німеччині проведення аудитів стану безпеки праці на виробництві вимагає **ліцензії** від Національного органу з виробничої безпеки та здоров'я на робочому місці (Bundesanstalt für Arbeitsschutz und Arbeitsmedizin).

9. Швейцарія: У Швейцарії проведення аудитів стану безпеки праці на виробництві вимагає **ліцензії** від Федерального офісу з виробничої безпеки та здоров'я на робочому місці (Eidgenössisches Departement für Wirtschaft, Bildung und Forschung).

10. Швеція: У Швеції проведення аудитів стану безпеки праці на виробництві вимагає **ліцензії** від Національного органу з виробничої безпеки та здоров'я на робочому місці (Arbetsmiljöverket).

Допуск суб'єктів, хто навчає фахівців з БЗР

Зазвичай, навчання працівників та фахівців з безпеки праці на виробництві вимагає відповідного дозволу чи ліцензії від компетентного державного органу, і це може відрізнятися в залежності від країни.

1. Іспанія: У Іспанії проведення навчання з питань безпеки праці на виробництві вимагає **ліцензії** від Національного інституту безпеки та гігієни на робочому місці (Instituto Nacional de Seguridad e Higiene en el Trabajo).

2. Португалія: У Португалії проведення навчання з питань безпеки праці на виробництві вимагає **дозволу** від Дирекції з безпеки та здоров'я на робочому місці (Direção-Geral do Emprego e das Relações de Trabalho).

3. Фінляндія: У Фінляндії проведення навчання з питань безпеки праці на виробництві вимагає **ліцензії** від Національного органу з виробничої безпеки та здоров'я на робочому місці (Työsuojelun vastuualue).

4. Норвегія: У Норвегії проведення навчання з питань безпеки праці на виробництві може вимагати **дозволу** від Національного інституту з виробничої безпеки та здоров'я на робочому місці (Arbeidstilsynet), в залежності від обставин.

5. Велика Британія: У Великій Британії проведення навчання з питань безпеки праці на виробництві може вимагати **ліцензії** від Регулюючого органу з безпеки та здоров'я на робочому місці

6. Італія: У Італії проведення навчання з питань безпеки праці на виробництві вимагає **дозволу** від Національного інституту з безпеки та гігієни на робочому місці (Istituto Nazionale per la Sicurezza e la Salute sul Lavoro).

7. Франція: У Франції проведення навчання з питань безпеки праці на виробництві вимагає **ліцензії** від Дирекції з безпеки та здоров'я на робочому місці (Direction générale du travail).

8. Німеччина: У Німеччині проведення навчання з питань безпеки праці на виробництві вимагає **ліцензії** від Національного органу з виробничої безпеки та здоров'я на робочому місці (Bundesanstalt für Arbeitsschutz und Arbeitsmedizin).

Про стан виробничого травматизму та професійних захворювань в Україні

Моніторинг стану виробничого травматизму вказує на стійку тенденцію до зменшення кількості випадків травмування на виробництві. Так, загальна кількість потерпілих у 2022 році зменшилась порівняно з 2000 роком майже у 12 разів. Водночас, у 2021-2022 роках спостерігається зростання кількості нещасних випадків зі смертельним наслідком, хоча їх кількість порівняно з 2000 роком є меншою майже у 3 рази.

Роки	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Кількість травмованих (осіб)	34288	20817	11698	4260	4428	4313	4126	3876	3634	3394	2919
У тому числі зі смертельним наслідком	1325	1088	644	375	400	366	409	422	378	386	473

Коефіцієнт частоти виробничого травматизму з розрахунку на 100 тисяч працюючих за цей період зменшився зі 190 до 29, у тому числі зі смертельними наслідками – з 7 до 4,6.

Аналіз стану виробничого травматизму в Україні показує, що за 2022 рік кількість потерпілих від нещасних випадків, пов'язаних з виробництвом, порівняно з 2021 роком зменшилась на 14 %, або на 475 осіб (на підприємствах України у 2022 році постраждало 2919 осіб, у 2021 році – 3394 особи), а кількість потерпілих від нещасних випадків зі смертельним наслідком, пов'язаних з виробництвом, у 2022 році порівняно з 2021 роком збільшилась на 23 %, або на 87 загиблих (на підприємствах України у 2022 році смертельно травмовано 473 особи, у 2021 році – 386 осіб) (рис. 1).

Суттєве зростання кількості працівників, загиблих під час виконання трудових обов'язків, пов'язано зі збройною агресією російської федерації.

Загальна кількість потерпілих внаслідок нещасних випадків, пов'язаних з виробництвом, за 2022 рік **зменшилась** порівняно з 2021 роком на підприємствах: вугільної промисловості на 170 (391, був 561), будівельної галузі на 103 (136, було 239), машинобудівної промисловості на 89 (191, було 280), гірничорудної та нерудної промисловості на 80 (83, було 163), металургійної промисловості на 69 (106, було 175), агропромислового комплексу на 60 (342, було 402), деревообробної промисловості на 26 (37, було 63), житлово-комунального господарства на 11 (110, був 121), хімічної промисловості

на 10 (98, було 108), нафтогазовидобувної промисловості на 5 (14, було 19), зв'язку на 1 (58, було 59).

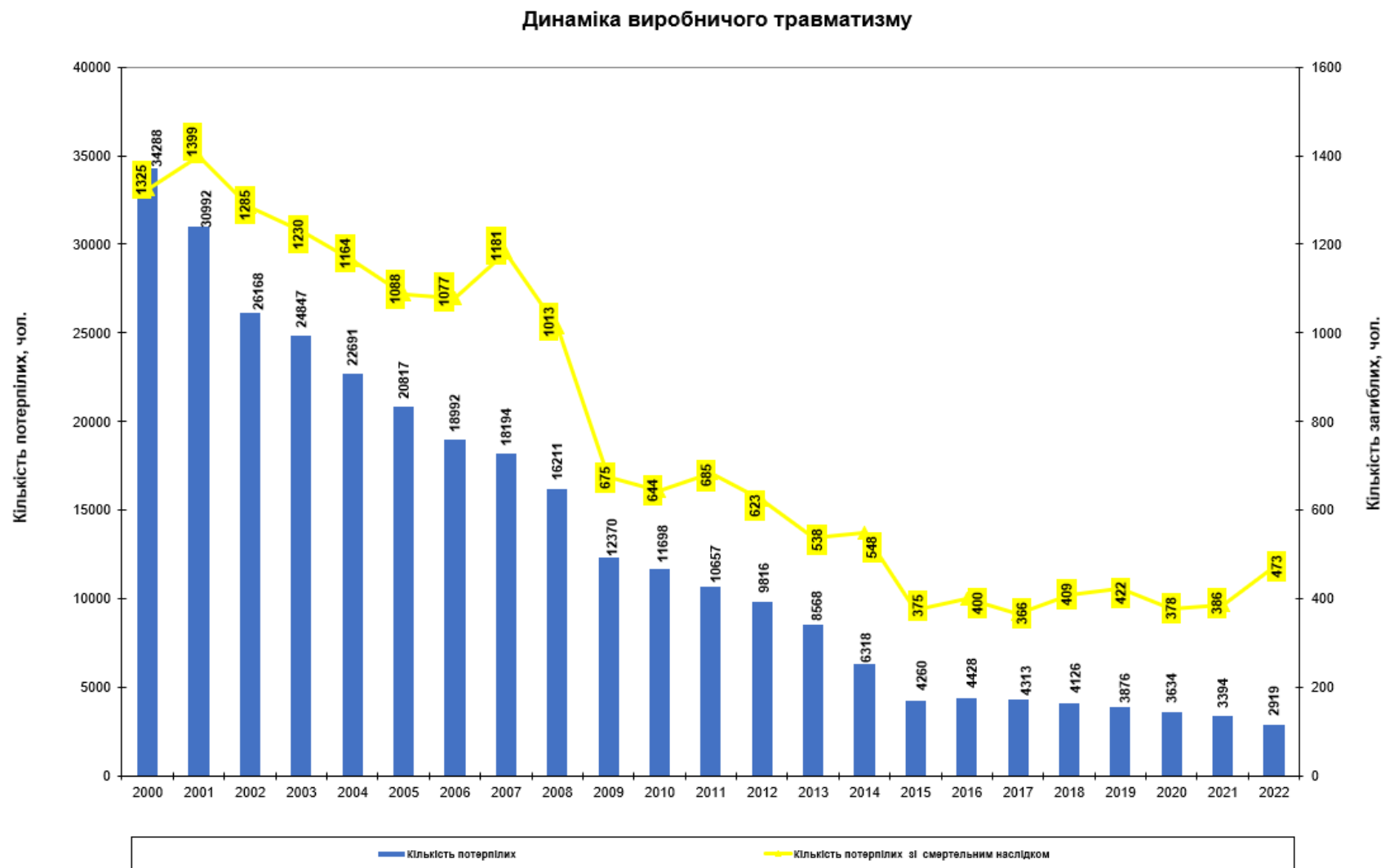
Загальна кількість потерпілих внаслідок нещасних випадків, пов'язаних з виробництвом, за 2022 рік **збільшилась** порівняно з 2021 роком на підприємствах: транспорту на 6 (310, було 304), газопостачання і газоспоживання на 6 (35, було 29), легкої та текстильної промисловості на 6 (22, було 16), соціально-культурної сфери та торгівлі на 30 (765, було 735), енергетики на 101 (197, було 96).

На рівні минулого року залишилась кількість травмованих на об'єктах котлонагляду та підйомних споруд – по 24 особи як у 2022, так і у 2021 році.

Розподіл виробничого травматизму, в динаміці за п'ять років,
за видами нагляду (осіб)

Вид нагляду	2018	2019	2020	2021	2022
Вугільна промисловість	725	690	524	561	391
Гірничорудна та нерудна промисловість	173	160	141	163	83
Нафтогазовидобувна промисловість та геологорозвідка	25	30	19	19	14
Енергетика	118	121	137	96	197
Будівництво та промисловість будматеріалів	205	244	213	239	136
Котлонагляд та підйомні споруди	15	14	23	24	24
Машинобудування	364	270	230	280	191
Металургійна промисловість	244	199	186	175	106
Хімічна, нафтохімічна та нафтопереробна промисловість	105	129	97	108	98
Транспорт	338	293	351	304	310
Зв'язок	76	47	54	59	58
Газова промисловість	32	28	46	29	35
Житлово-комунальне господарство	140	135	132	121	110
Агропромисловий комплекс	503	517	406	402	342
Деревообробна промисловість	67	53	55	63	37
Легка та текстильна промисловість	38	22	14	16	22
Соціально-культурна сфера та торгівля	958	924	1006	735	765
Р а з о м	4126	3876	3634	3394	2919

Рис. 1

Загальна кількість потерпілих внаслідок нещасних випадків, пов'язаних з виробництвом, **зменшилась** на підприємствах 18 областей України: Донецької області на 178 (270, було 448), Луганської – на 60 (15, було 75), Івано-Франківської – на 48 (78, було 126), Вінницької – на 43 (145, було 188), Волинської – на 40 (98, було 138), Херсонської – на 38 (25, було 63), Хмельницької – на 38 (90, було 128), Запорізької – на 32 (156, було 188), Харківської – на 30 (66, було 96), Дніпропетровської – на 28 (411, було 439), Закарпатської – на 14 (31, було 45), Житомирської – на 12 (102, було 114), Чернігівської – на 10 (93, було 103), Тернопільської – на 8 (42, було 50), Одеської – на 6 (100, було 106), Полтавської – на 6 (179, було 185), Черкаської – на 6 (85, був 91), Кіровоградської – на 3 (75, було 78).

Загальна кількість потерпілих внаслідок нещасних випадків, пов'язаних з виробництвом, **збільшилась** на підприємствах 5 областей України та міста Києва: Рівненської області на 7 (72, було 65), Сумської – на 18 (96, було 78), Львівської – на 22 (162, було 140), Київської – на 31 (137, було 106), Миколаївської – на 36 (111, було 75), міста Києва – на 11 (245, було 234).

На рівні минулого року залишилась кількість травмованих на підприємствах Чернівецької області – по 35 осіб як у 2022, так і у 2021 році.

Розподіл виробничого травматизму, в динаміці за п'ять років,
за регіонами (осіб)

	2018	2019	2020	2021	2022
Україна	4126	3876	3634	3394	2919
АР Крим	0	0	0	0	0
м. Севастополь	0	0	0	0	0
Вінницька	216	203	160	188	145
Волинська	160	174	115	138	98
Дніпропетровська	602	608	430	439	411
Донецька	564	471	407	448	270
Житомирська	113	98	78	114	102
Закарпатська	51	34	35	45	31
Запорізька	295	209	196	188	156
Івано-Франківська	105	92	84	126	78
Київська	84	102	168	106	137
м. Київ	287	271	333	234	245
Кіровоградська	86	98	98	78	75
Луганська	125	98	111	75	15

Львівська	181	177	144	140	162
Миколаївська	87	89	57	75	111
Одеська	130	136	125	106	100
Полтавська	171	178	184	185	179
Рівненська	102	71	76	65	72
Сумська	79	111	85	78	96
Тернопільська	84	76	68	50	42
Харківська	153	142	285	96	66
Херсонська	80	69	80	63	25
Хмельницька	121	131	117	128	90
Черкаська	95	86	79	91	85
Чернівецька	36	38	36	35	35
Чернігівська	119	114	83	103	93

Зменшення кількості **смертельно травмованих** внаслідок нещасних випадків, пов'язаних з виробництвом, за 2022 рік порівняно з 2021 роком спостерігається на підприємствах: будівельної галузі на 37 (32, було 69), гірничорудної та нерудної промисловості на 11 (10, був 21), на об'єктах котлонагляду та підйомних споруд на 8 (6, було 14), вугільної промисловості на 7 (12, було 19), легкої та текстильної промисловості на 1 (1, було 2).

Збільшення кількості смертельно травмованих внаслідок нещасних випадків, пов'язаних з виробництвом, спостерігається на підприємствах: машинобудівної промисловості на 2 (21, було 19), хімічної промисловості на 2 (11, було 9), агропромислового комплексу на 5 (75, було 70), металургійної промисловості на 6 (14, було 8), зв'язку на 7 (9, було 2), газопостачання і газоспоживання на 8 (12, було 4), житлово-комунального господарства на 11 (29, було 18), енергетики на 18 (32, було 14), транспорту на 22 (85, було 63), соціально-культурної сфери та торгівлі на 70 (116, було 46).

На рівні минулого року залишилась кількість загиблих на виробництві на підприємствах нафтогазовидобувної промисловості – по 3 особи як за 2022, так і за 2021 рік, деревообробної промисловості – по 5 осіб (рис. 2).

Кількість смертельно травмованих внаслідок нещасних випадків на виробництві **зменшилась** на підприємствах 7 областей України та міста Києва: Івано-Франківської області на 17 (6, було 23), Тернопільської – на 4 (8, було 12), Луганської – на 3 (1, було 4), Житомирської – на 2 (15, було 17), Запорізької – на 2 (16, було 18), Чернігівської – на 2 (13, було 15), Черкаської – на 1 (14, було 15), міста Києва на 17 (42, було 59).

Кількість смертельно травмованих внаслідок нещасних випадків на виробництві **збільшилась** на підприємствах 17 областей України: Волинської області

на 1 (8, було 7), Закарпатської – на 1 (7, було 6), Хмельницької – на 1 (9, було 8), Донецької – на 2 (27, було 25), Київської – на 2 (24, було 22), Рівненської – на 2 (9, було 7), Чернівецької – на 2 (6, було 4), Львівської – на 5 (24, було 19), Харківської – на 6 (26, було 20), Одеської – на 8 (22, було 14), Херсонської – на 8 (13, було 5), Кіровоградської – на 10 (13, було 3), Полтавської – на 10 (27, було 17), Вінницької – на 12 (25, було 13), Сумської – на 13 (20, було 7), Миколаївської – на 23 (37, було 14), Дніпропетровської – на 29 (61, було 32).

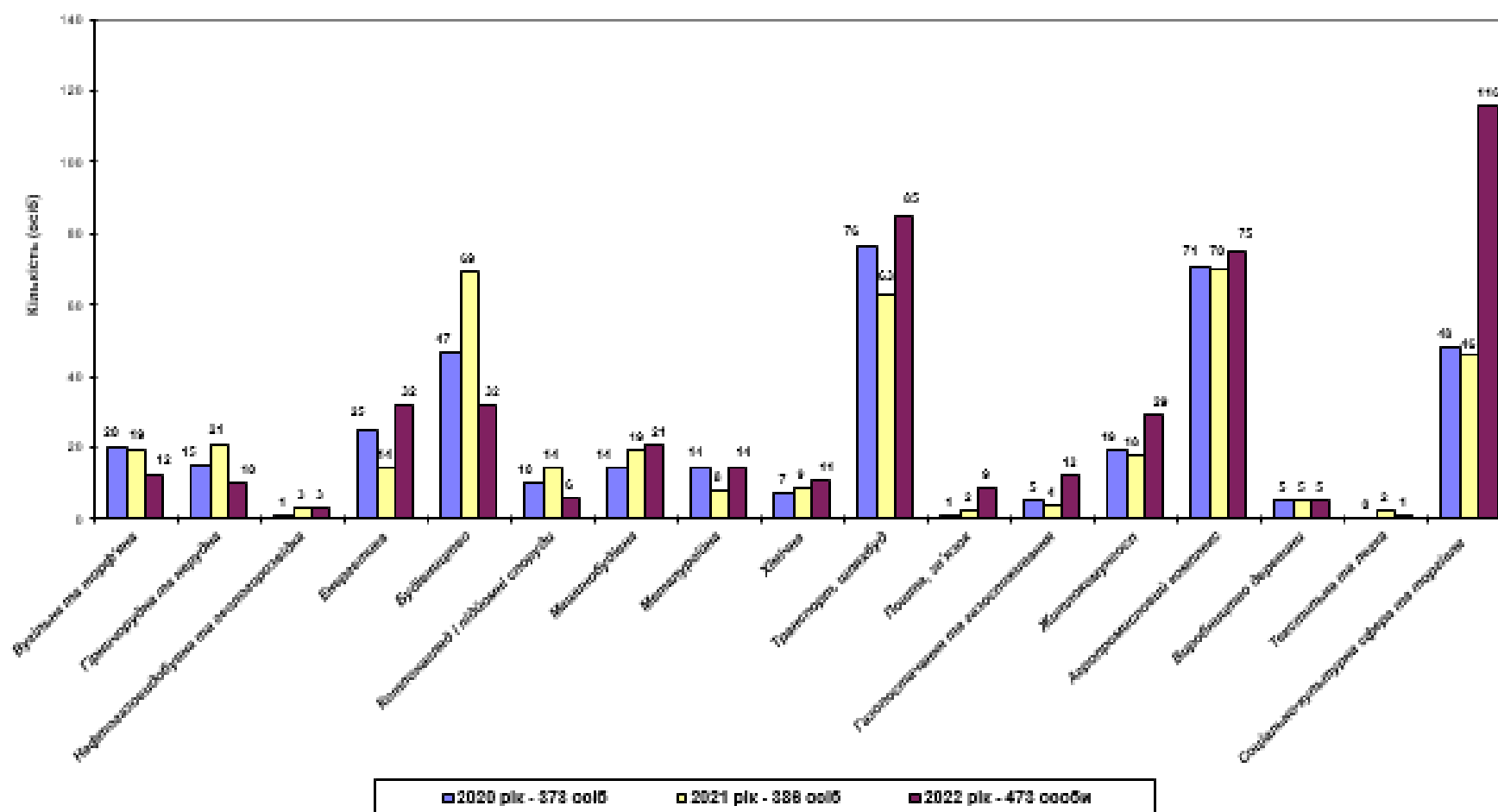
Найбільш травмонебезпечними галузями економіки в Україні є вугільна, машинобудівна промисловість, енергетична галузь, підприємства транспорту, агропромисловий комплекс та соціально-культурна сфера. Питома вага травмованих працівників на підприємствах зазначених галузей складає **75 %** від усієї кількості травмованих на підприємствах України.

Порівняльний аналіз нещасних випадків зі смертельним наслідком за 2022 рік свідчить, що найбільша їх кількість сталась **через психофізіологічні та соціальні причини** – загинуло 250 працівників, або **53 %** від усієї кількості загиблих внаслідок нещасних випадків зі смертельним наслідком, пов'язаних з виробництвом (за 2021 рік – 51 працівник, або 13 % від усієї кількості, за 2020 рік – 62 працівники, або 16 % від усієї кількості, за 2019 рік – 55 працівників, або 13 % від усієї кількості, за 2018 рік – 48 працівників, або 12 % від усієї кількості). Зокрема, причиною загибелі 217 працівників (або **46 %** від усієї кількості загиблих внаслідок нещасних випадків зі смертельним наслідком, пов'язаних з виробництвом) визначено соціальний конфлікт (**оголошена та неоголошена війна**, протиправні дії третіх осіб тощо)

З організаційних причин загинуло 197 працівників, або **42 %** від усієї кількості загиблих внаслідок нещасних випадків зі смертельним наслідком, пов'язаних з виробництвом (за 2021 рік – 284 працівники, або 74 % від усієї кількості, за 2020 рік – 278 працівників, або 74 % від усієї кількості, за 2019 рік – 310 працівників, або 73 % від усієї кількості, за 2018 рік – 303 працівники, або 74 % від усієї кількості).

З технічних причин загинуло 26 працівників, або **5 %** від усієї кількості загиблих внаслідок нещасних випадків зі смертельним наслідком, пов'язаних з виробництвом (за 2021 рік – 51 працівник, або 13 % від усієї кількості, за 2020 рік – 38 працівників, або 10 % від усієї кількості, за 2019 рік – 57 працівників, або 14 %, за 2018 рік – 58 працівників, або 14 % від усієї кількості).

Стан виробничого травматизму зі смертельними наслідками
за галузями нагляду у 2020 - 2022 р.р.

Переважними *видами подій*, що призвели до нещасних випадків зі смертельними наслідками, пов'язаних з виробництвом, *були* (рис. 3):

події суспільного життя, (оголошена та неоголошена війна, терористичний акт, протиправні дії третіх осіб тощо) – 217 осіб, або 46 % від загальної кількості загиблих внаслідок нещасних випадків зі смертельним наслідком, пов'язаних з виробництвом;

дорожньо-транспортні пригоди та наїзди транспортного засобу (70 осіб, або 15 %);

падіння потерпілого (53 особи, або 11 %);

падіння, обрушення, обвалення предметів, матеріалів, породи, ґрунту тощо (35 осіб, або 7 %);

ураження електричним струмом (23 особи, або 5 %);

дія предметів та деталей, що рухаються, розлітаються, обертаються (22 особи, або 5 %);

вибух (12 осіб, або 3 %).

Всі події, що призвели до настання нещасних випадків зі смертельним наслідком, пов'язаних з виробництвом, в динаміці останніх років відображено на діаграмі (рис. 4).

Зважаючи на те, що найбільша кількість загиблих під час виконання трудових обов'язків припадає на такий вид події як події суспільного життя, зокрема, оголошена та неоголошена війна, а саме – через ведення активних бойових дій та їх наслідки, слід зазначити, що найбільша кількість нещасних випадків сталося з працівниками суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у соціально-культурній сфері та торгівлі – загинуло 85 працівників та транспортній сфері – загинуло 42 працівники. Інші випадки розподіляються за галузями діяльності суб'єктів господарювання наступним чином:

енергетика – 20 працівників;

агропромисловий комплекс – 17 працівників;

машинобудівна промисловість – 11 працівників;

металургійна промисловість – 9 працівників;

житлово-комунальне господарство – 8 працівників;

газопостачання і газоспоживання – 7 працівників;

пошта та зв'язок – 5 працівників;

хімічна промисловість – 4 працівники;

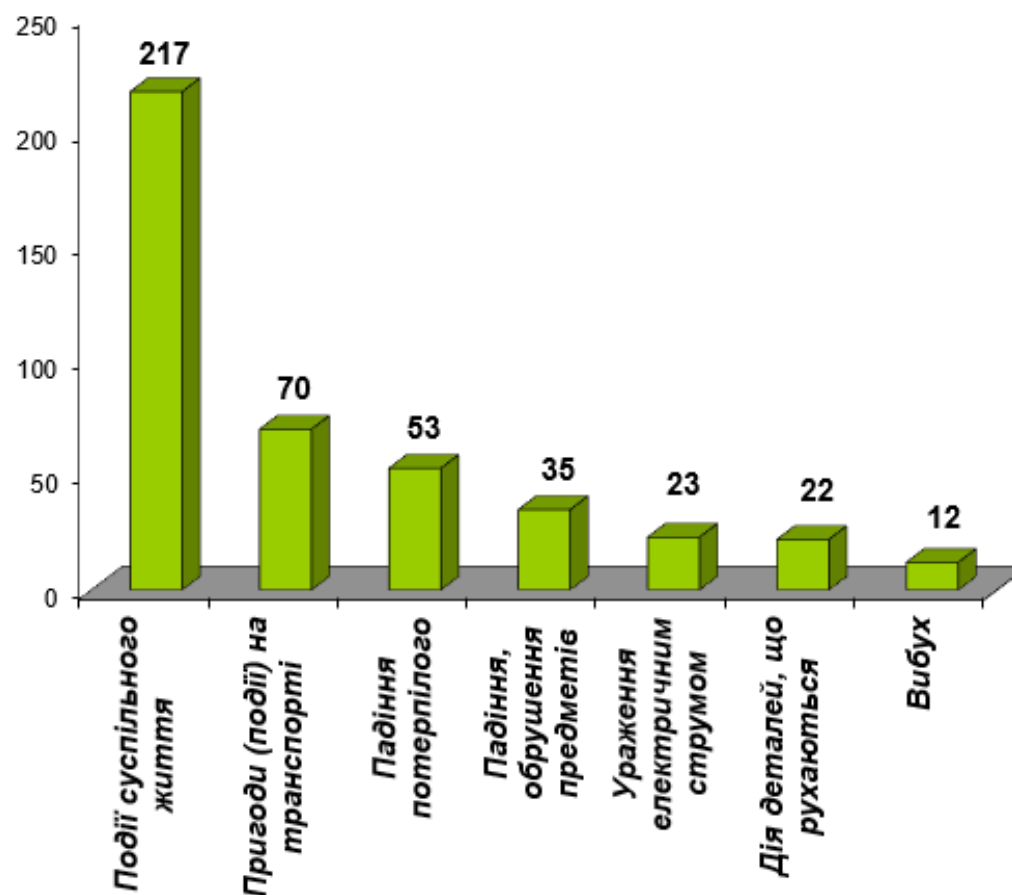
гірничорудна та нерудна промисловість – 3 працівники;

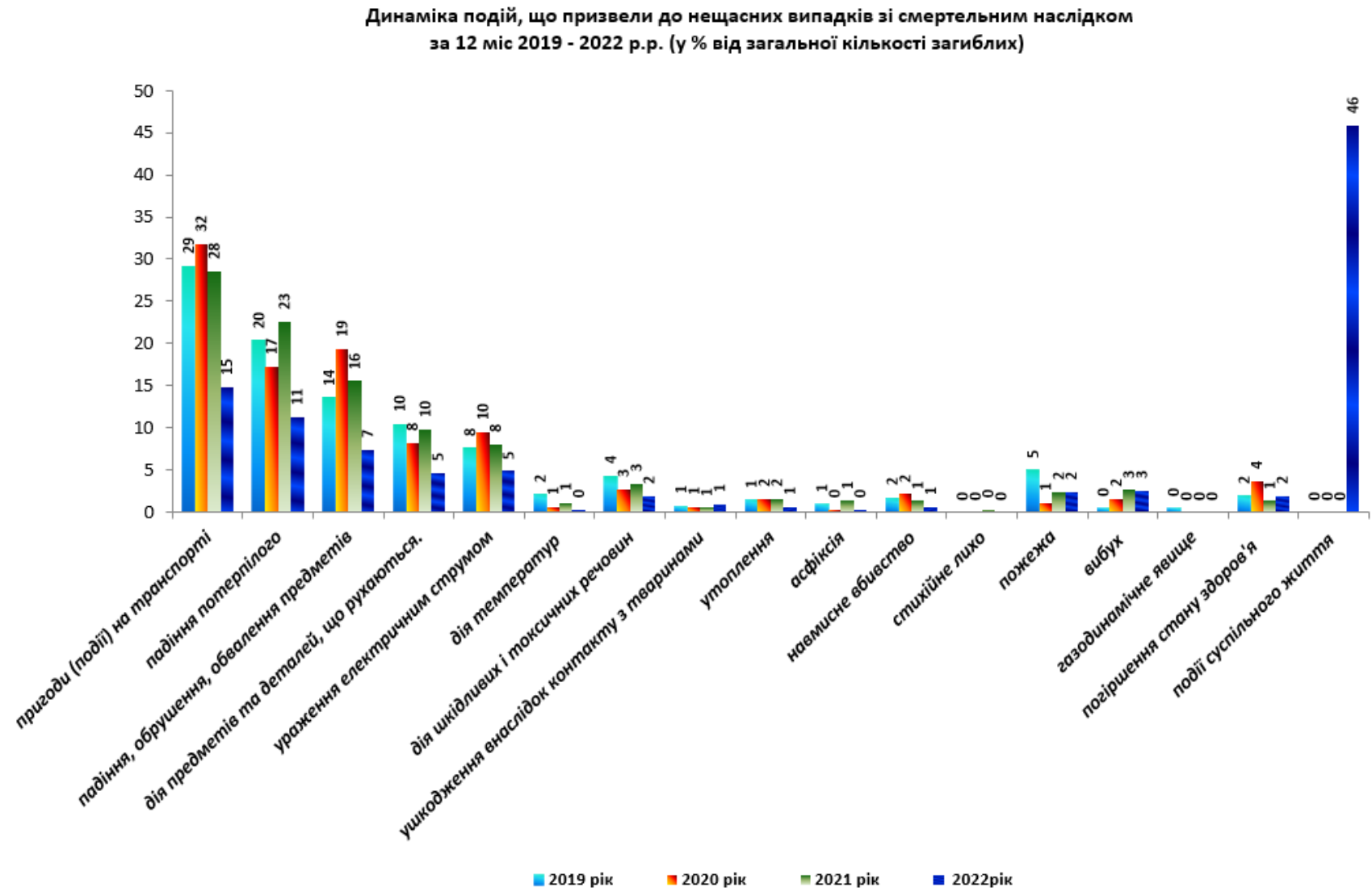
будівельна галузь – 3 працівники;

вугільна промисловість – 2 працівники;

нафтогазовидобувна промисловість – 1 працівник.

Переважні події, що призвели до нещасних випадків зі смертельним наслідком, за 2022 рік
(кількість осіб)

За 2022 рік найбільше *смертельно травмованих на виробництві було працівників таких професій*, як:

транспортні працівники – 99 загиблих, або 21 % від усієї кількості загиблих (у тому числі 64 водії та 11 трактористів);

керівні працівники – 75 загиблих, або 16 % (це керівники підприємств (установ, організацій) – 10 осіб, їх структурних підрозділів – 26 осіб, майстри, інженери, механіки, техніки, інші фахівці – 39 осіб);

будівельники – 46 загиблих, або 10 % від усієї кількості загиблих (у тому числі – 15 підсобних працівників, 8 бетонярів, 8 електрогазозварників);

слюсарі – 36 загиблих, або 8 %;

електрики – 32 загиблих, або 7 %;

робітники, пов'язані з охороною та пожежною безпекою – 32 загиблих, або 7 %;

робітники соціально-культурної сфери – 24 загиблих, або 5 %.

Загалом кількість загиблих за всіма групами професій розподіляється наступним чином:

Професії	Кількість (осіб)	%
Шахтарі	8	2
Машиністи	15	3
Будівельники	46	10
Ливарники	1	0
Електрики	32	7
Робітники з деревооброблення	3	1
Робітники з металооброблення	9	2
Слюсарі	36	8
Оператори-апаратники	21	4
Робітники комунального господарства	19	4
Транспортні працівники	99	21
Працівники сільського господарства	21	4
Робітники соціально-культурної сфери	24	5
Керівники	75	16
Робітники сфери забезпечення основної діяльності	17	4
Робітники, пов'язані з охороною та пожежною безпекою	32	7
Вантажники	10	2
Диспетчери	5	1
Всього по професіям	473	100

На підприємствах, віднесених до високого ступеня ризику стався 221 випадок зі смертельним наслідком (47 % від загальної кількості таких випадків), на підприємствах, віднесених до середнього ступеня ризику – 206 випадків (43 %), до незначного – 46 випадків (10 %).

Аналізуючи відносні показники виробничого травматизму (із розрахунку кількості травмованих на 100 000 працюючих), можна зазначити про покращення його стану у 2022 році, в порівнянні з 2021 роком.

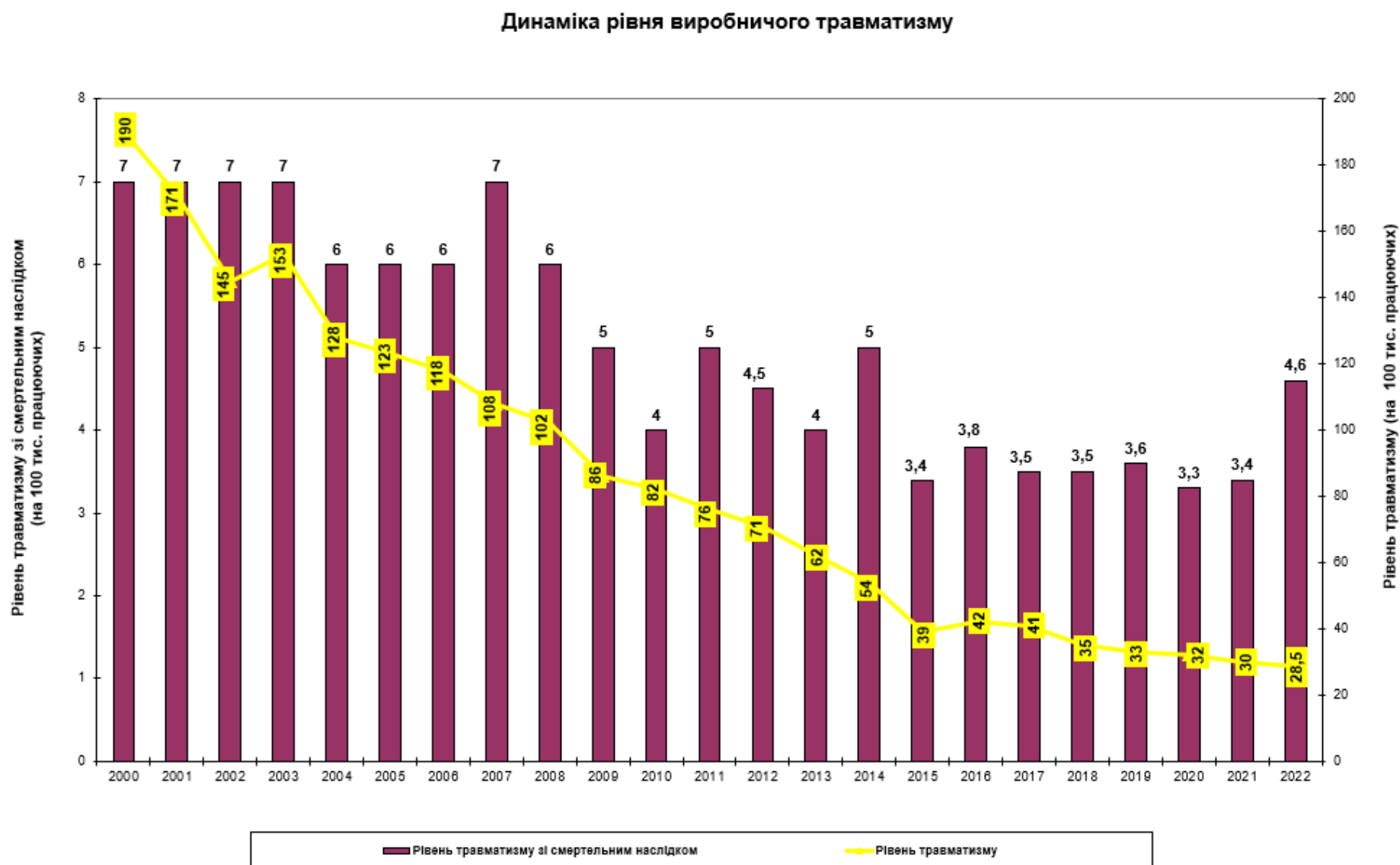
Так, рівень виробничого травматизму із розрахунку кількості потерпілих на 100 000 працюючих за 2022 рік на 5 % менше аналогічного показника 2021 року (показник 2022 року – 28,46, у 2021 він становив 30,10).

В цілому, з 2000 року динаміка рівня виробничого травматизму в Україні має стійку тенденцію до зменшення (рис. 5).

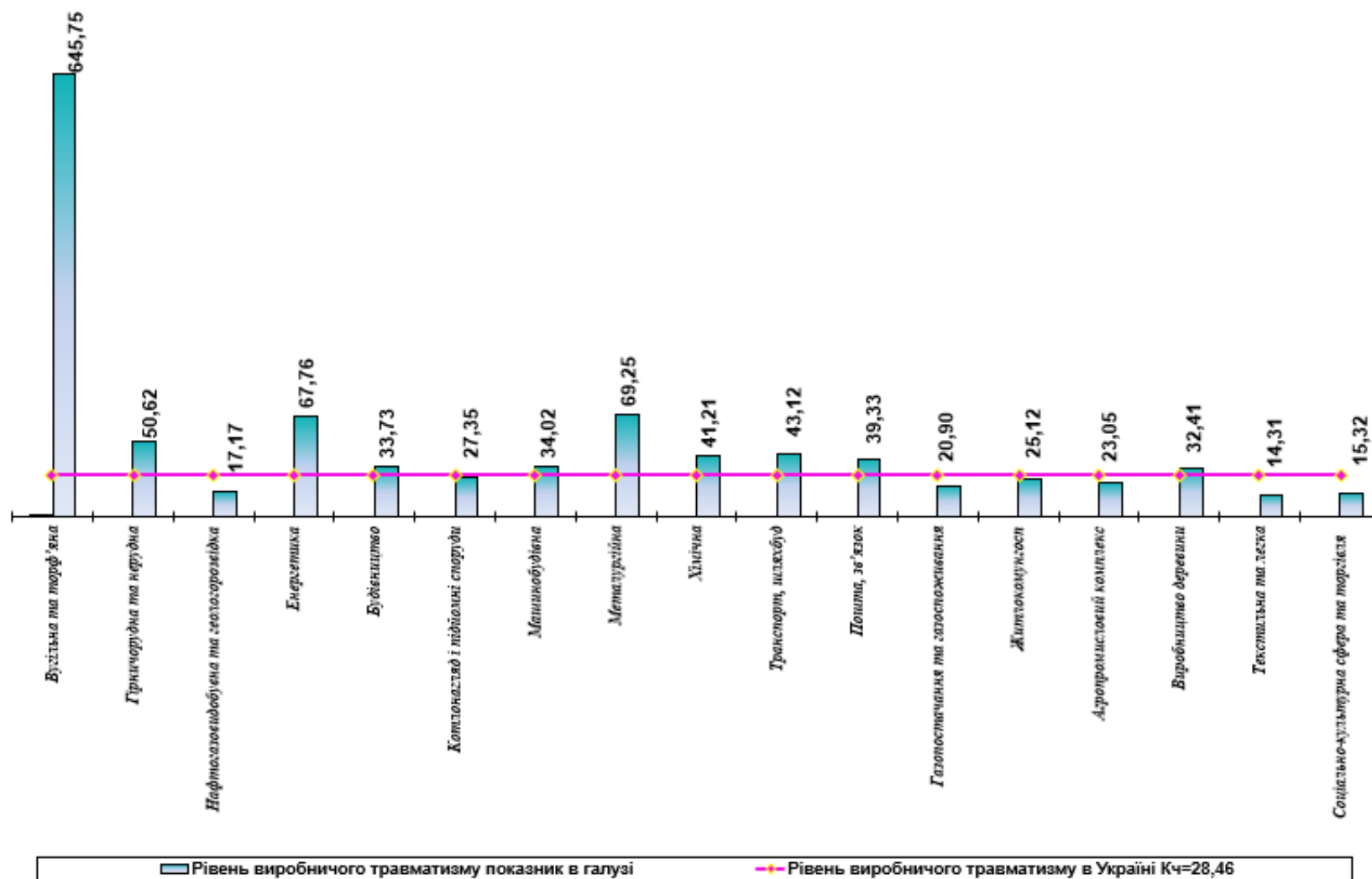
Проте показник виробничого травматизму зі смертельним наслідком із розрахунку кількості загиблих на 100 000 працюючих у 2022 році на 35 % більше аналогічного показника 2021 року (у 2022 році – 4,61, а у 2021 він становив 3,42).

Така ситуація об'єктивно зумовлена суттєвим зростанням кількості працівників, які загинули під час виконання трудових обов'язків, внаслідок збройної агресії російської федерації, зокрема, через ведення бойових дій або їх наслідки загинуло 217 осіб, що складає 46 % всіх загиблих на виробництві за 2022 рік.

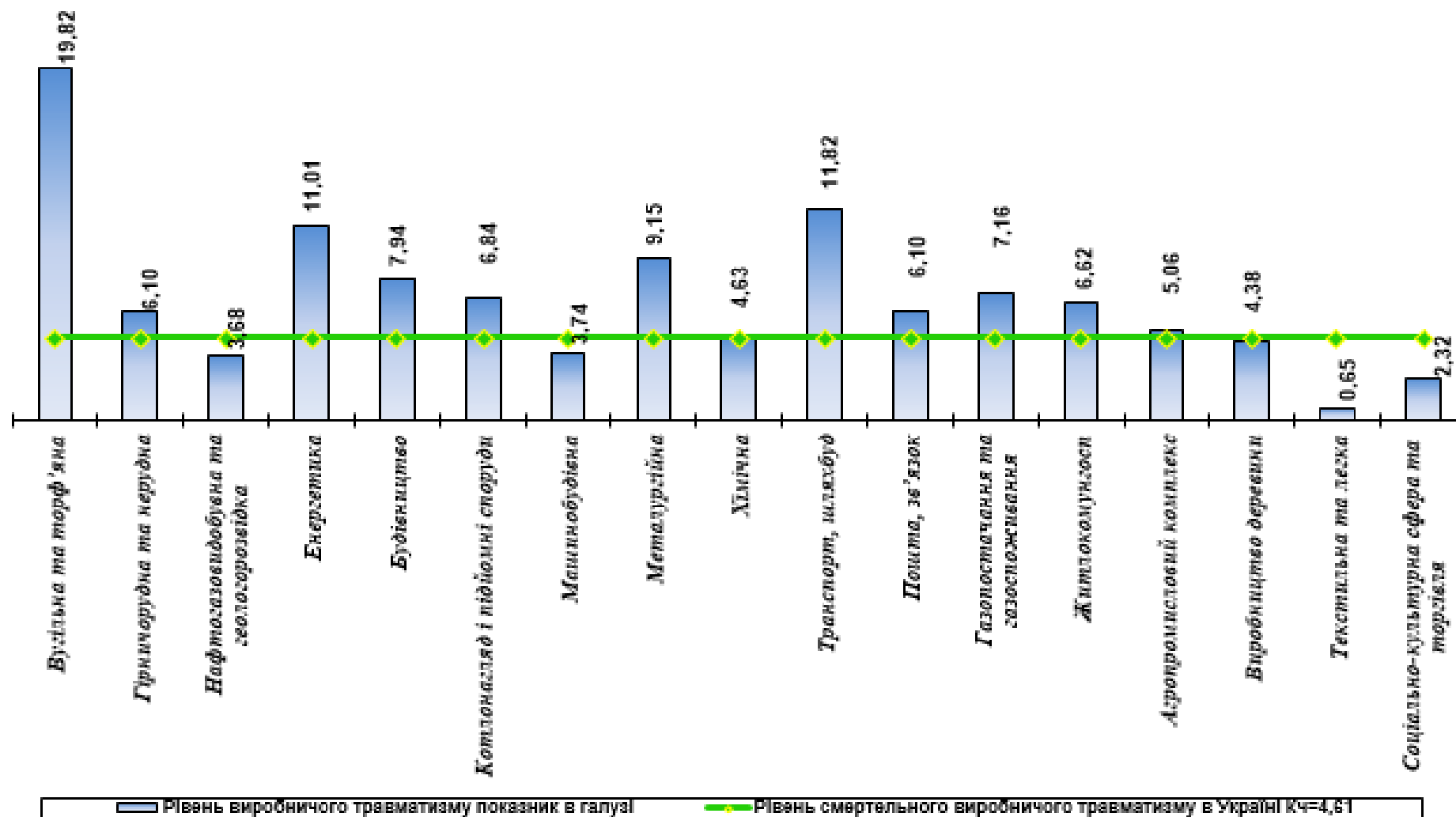
На рис. 6 та 7 представлено розраховані за даними оперативного обліку статистичні показники рівня виробничого травматизму, в тому числі зі смертельним наслідком, у розрізі галузей.

Стан виробничого травматизму за показником рівня (із розрахунку кількості потерпілих на 100 000 працюючих) у 2022 році

Стан виробничого травматизму зі смертельним наслідком за показником рівня
(із розрахунку кількості загиблих на 100 000 працюючих) у 2022 році

Стан професійної захворюваності у 2022 році

Гігієна праці

У 2022 році територіальними органами Держпраці на 7001 підприємстві визначено категорії працівників, які підлягають медичним оглядам із загальною кількістю працівників 1 233 901. Підлягали медичним оглядам 357 458 працівників, з них 119 332 жінки.

Оглянуто 331 867 працівників, з них 111 316 жінок.

За результатами медичних оглядів у 577 працівників виявлено підозру на хронічні професійні захворювання, з них у 67 жінок.

У 2022 році територіальними органами Держпраці складено 2090 санітарно-гігієнічних характеристик умов праці при підозрі у працівників хронічних професійних захворювань.

До територіальних органів Держпраці надійшло 2519 повідомлень про випадки хронічних професійних захворювань у працівників. За результатами проведених розслідувань складено 2401 акт розслідування за формою П-4.

У 2401 працівника зареєстровано 6026 діагнозів хронічних професійних захворювань, з них за етіологією розвитку:

викликані впливом промислових аерозолів (пневмоконіози, хронічні бронхіти та інші) – 2352 діагнози;

захворювання, викликані дією фізичних факторів (вібраційна хвороба, нейросенсорна приглухуватість та інші) – 1887 діагнозів;

захворювання, пов'язані з фізичним перевантаженням та перенапруженням окремих органів і систем (радікулопатії та інші) – 1777 діагнозів;

інші – 10 діагнозів.

Серед основних причин виникнення хронічних професійних захворювань у працівників є:

тривалий час роботи у шкідливих умовах праці;

відсутність засобів індивідуального захисту;

недостатній контроль за використанням засобів індивідуального захисту працівниками;

недосконалість технологічних процесів;

перевищення рівнів факторів виробничого середовища та трудового процесу;

невжиття заходів щодо комплексного обезпичення на ділянках шахт;

низька якість періодичних медичних оглядів працівників підприємств;

невиконання лікувально-оздоровчих заходів;

несвоєчасне відсторонення працівників у разі виявлення перших ознак захворювань які є протипоказаними для виконання певних робіт.

Однією із найбільш актуальних проблем залишається низька якість

періодичних медичних оглядів працівників.

Гострі професійні захворювання

Від початку поширення COVID-19 питання забезпечення безпечних та здорових умов праці, особливо медичних та інших працівників закладів охорони здоров'я, перебуває на постійному контролі Держпраці. Так, у 2022 році зареєстровано 1887 випадків гострих професійних захворювань серед медичних працівників.

Інформаційна довідка щодо впровадження ліцензування

Відповідно до Концепції реформування системи управління охороною праці в Україні та затвердження плану заходів щодо її реалізації (далі - Концепція), схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12.12.2018 № 989-р, основними напрямками реформи системи управління охороною праці є:

удосконалення законодавства з безпеки та гігієни праці з одночасним підвищенням рівня безпеки та гігієни праці працівників, яке включає, зокрема, раціональне **застосування ліцензій та дозволів** на провадження господарської діяльності для зменшення адміністративного та регуляторного тиску, а також державне регулювання ринку послуг з безпеки та гігієни праці і промислової безпеки, зокрема за принципами **страхування** ризиків, пов'язаних з неякісним наданням таких послуг.

На виконання пункту 2 Плану заходів щодо реалізації Концепції розроблено проект Закону України “Про безпеку та здоров’я працівників на роботі” (далі - проект Закону), яким передбачається запровадження нових видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню:

- проведення гігієнічних досліджень умов праці;
- проведення технічного огляду робочого обладнання підвищеної небезпеки;
- проведення експертизи щодо спроможності роботодавця забезпечити безпечне виконання робіт підвищеної небезпеки;
- проведення навчання з питань безпеки та здоров’я працівників на роботі.

Щодо проведення гігієнічних досліджень умов праці

З метою атестації робочих місць/зон проводяться гігієнічні дослідження умов праці. Гігієнічні дослідження умов праці проводять суб'єкти господарювання, які отримали ліцензію на відповідний вид господарської діяльності (частина шоста статті 10 проекту Закону).

Щодо проведення технічного огляду робочого обладнання підвищеної небезпеки

Обов'язкові технічні огляди робочого обладнання підвищеної небезпеки проводяться суб'єктами господарювання, що отримали ліцензію на відповідний вид господарської діяльності (частина восьма статті 12 проекту Закону).

Щодо виконання робіт підвищеної небезпеки

Частиною першою статті 11 проекту Закону передбачається, що роботи підвищеної можуть виконуватись лише за наявності щонайменше однієї з наступних умов:

1) договору страхування життя, здоров'я та працездатності працівників, які виконують роботи підвищеної небезпеки, за класом страхування 1, визначеним статтею 4 Закону України “Про страхування”, або

2) дозволу на виконання робіт підвищеної небезпеки, отриманого відповідно до цієї статті, або зареєстрованої декларації відповідності.

Позитивний висновок експертизи щодо спроможності роботодавця забезпечити безпечне виконання робіт підвищеної небезпеки надається суб'єктом господарювання, що отримав ліцензію на відповідний вид господарської діяльності (частина сьома статті 11 проекту Закону).

Щодо навчання та перевірка знань з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі

Обов'язкове навчання та перевірка знань з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі здійснюється роботодавцем або суб'єктами господарювання, що надають послуги у сфері навчання з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі, за умови наявності ліцензії на проведення навчання з питань безпеки та здоров'я працівників на роботі (частина третя статті 20 проекту Закону).

Тобто, суб'єкт отримує ліцензію чим підтверджує свою спроможність надавати послуги у сфері безпеки і здоров'я працівників на роботі.

Слід зазначити, що запропоновані норми стосовно впровадження ліцензування окремих видів господарської діяльності не мають ніякого відношення до вимог щодо необхідності роботодавцю одержати дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки, чим не створюється подвійне регулювання.

Тобто, обов'язок роботодавця одержати дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки за процедурою, що визначена проектом Закону або вкласти договір страхування життя, здоров'я та працездатності працівників, які виконують роботи підвищеної небезпеки.

Державне регулювання сфери безпеки та здоров'я працівників на роботі має на меті створення прозорого механізму.

Схематичне відображення відсутності подвійного регулювання

